

דניאל פֿרסמי

הַמְדָּבָר עִבְרִית

דניאל פֿרסקי

הַמְדִּיבֵר עֵבְרִית

ספר־שמוש לשיחה עברית בתרגום ליהודית־אשכנזית
עם קצור דקדוק

א האַנט־בוך פאַר'ן העברעאישען געשפרעך איבער-
זעצט אין אידיש מיט אַ קורצער גראַמאַטיק

ארויסגעגעבען פון דער
ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אין אמעריקאַ

ניו־יאָרק, תרפ"א.

Copyright 1920 By
The Zionist Organization
Of America

אינהאלט — תוכן

V	— — — — —	הקדמה
XXXVI—VII	— — — — —	א קורצע העברעאישע גראמאטיק
VII	— — — — —	די אויסשפראך — המבטא
IX	— — — — —	דער אָקצענט — הנגינה
XI	— — — — —	דאָס געשלעכט — המין
XIII	— — — — —	די מעהרצאל — הרבים
XIV	— — — — —	די צווייצאל — הרבוי הזוגי
XVI	— — — — —	די פארבינדונג — הכמיכות
XIX	— — — — —	דער באַשטימטער אַרטיקל — הא הידיעה
XX	— — — — —	די בויגונג פון די הויפטווערטער — נסית השמות
XXV	— — — — —	דאָס אויגענשאַפטסוואָרט — התואר
XXXII	— — — — —	דאָס פירוואָרט — שם הגוף
9 — 1	— — — — —	ביים באַגעגענען זיך — בפגישה
39 — 9	— — — — —	אין הויז — בבית
9	— — — — —	א באַזוך — בקור
12	— — — — —	אין דער פריה — בבוקר
20	— — — — —	אין אָווענט — בערב
22	— — — — —	בוי נאַכט — בלילה
24	— — — — —	א נייע וואוינונג — דירה חדשה
33	— — — — —	מעבעל — רהיטים
36	— — — — —	הויזווארטשאַפט — משק הבית
55—39	— — — — —	אין דרויסען — בחוץ
39	— — — — —	דער וועטער — מזג-האוויר
43	— — — — —	שניי — שלג
45	— — — — —	א שפאציר — טיול
49	— — — — —	א ריווע אויבער'ן שמאַט — נסיעה בעיר
50	— — — — —	גאס־בילדער — מראות הרחוב

77—55	אויפ'ן לאַנד — בשדה —
55	א בויער'ס הויז — בית אכר —
59	א גארמען — גנה —
64	א קאלאָניע אין ארץ ישראל — מושבה בארץ ישראל —
66	א פעלד — שדה —
68	א שויער — גורן —
69	א מיהל — טחנה —
70	א פרוכטיג-ארמען — גן-פרי —
73	א וויינגארמען — כרם —
75	א באַיאַרע — פרדס —
86—77	אין דער נאָטור — בטבע —
78	וועגען בויער-ארבייט — על אכרות —
81	א וואלד — יער —
82	א בארג — הר —
83	א טייך — נהר —
83	באָדען זיך — התרחצות —
95—86	אין וועג — בדרך —
86	פאַרבאָריומונגען — הכנות —
88	א וואָקזאל — בית הנתיבות —
91	אין צוג — ברכבת —
99—95	אין האַטעל — במלון —
106—99	אויפ'ן ים — בים —
104	אויפ'ן ברעג — בחוף —
119—106	ביי דער אַרבייט — בעבודה —
133—119	אין האַנדעל — במסחר —
162—134	אין פאַראַיין — באגודה —
158	א צוזאמענפאַהר — ועידה —
171—162	קליידונג — בהלבשה —
183—171	עסען — באכילה —

ה ק ד מ ה

„המדבר עברית“ הוא הנסיון הראשון לתת ביד העם ספר שמושי לצרכי הדבור העברי בענינים היותר שכיחים של חיי יום יום. הצורך בספר כזה, שחסרוננו מורגש ודוחק בארצות הגלות משקמה שפתנו לתחיה בדבור-פה, גבר עכשיו ביותר עם התחלת התגירה המתמדת לארץ-ישראל, כשהעולים תיובים להתכונן ולהתכשר בשיתה עברית קודם עליהם ולאחריה. זהו ס פ ר - ת מ י ד הנועד לשמוש ולעיון בשביל אותם שקנו להם קצת ידיעה בלשוננו והם רוצים להשגירה על פיהם. תכנו, שהוא מקורי כולו, מכוון לתנאי המציאות שלנו בכלל והפרק „בשדה“ — לשל ארצנו בפרט. הוא כולל ר א ש י פרקים בכל מקצוע ומקצוע, מה שעיקר ורגיל בו עם המלים והבטויים הדרושים (חוץ מן הפרק „באגודה“, שבו נכנסה הטרימינולוגיה ה ש ל מ ה בנדון זה מפני גודל נחיצותה באספותינו העבריות, שתעתועי הלשון מרובים בהן כל-כך), ומבחינה זו הוא משמש גם מעין מ ל ו ן מקצועי מסודר לפי הסוגים. ואולם אם יבוא מי שיטען, כי זה חסר וזה קצר, הריהו שוכח שאם כך א י ן ל ד ב ר ס ו ף : לא יצויר, כי הספר ימצא באיזה ענין שהוא כ ל מה שעתיד להתרחש ולעלות על דעת אדם בזמן מן הזמנים. אלא מה תפקיד ספר כשלו? לתראות דוגמה כיצד שפה זו מתבטאת וכיצד רוחה מתגלית בחומרי-המלים שלה ובאפני-דבורה המיוחדים, לתכלית את השרשי והגועי שבה ולרמוז מתוכו על כמה אפשרויות ה מ ת ב ק ש ו ת מ א ל י ה ן, וחזקה על הקורא והמעין שיהיו נרמזים ויבינו דבר מתוך דבר, מלה מתוך מלה, ניב מתוך ניב. הצמצום והוראת הדרך — זהו שבתו של ספר-שיחות.

ואשר לסגנון הספר, הנהו אָמנם פשוט וטבעי ומתוסר צורות דקדוקיות קשות לדבור (כגון כנויי הפעול ורפיון בכפ"ת בראשית המלים), אבל עם זה גם ע ב ר י המבוע באפיה העצמי של לשוננו, ומצד זה אין להתיר שום וותר לשם "קלות" מדומת. בכל אומה ולשון דוקא הסגנון ההמוני ביותר ה ו א ה ס ג נ ו ן ה מ ק ו ר ר ו ה ס ג ו ל י ב י ו ת ר, כידוע. החזיון הזה עתיד לבוא גם בשפתנו וחובתנו לקרבו ולדחוק את שעתו. ומפני הטעם האמור נכנס בלשון ספרי ובדקדוק הנספח רק מה ש ק ב ו ע ו מ ק ו ב ל ב ז מ ן ה ז ה והורחקו כל דופא וספק וסברות פרוטות, ו מ ש ל ה מ ת ב ר א י ן א ף ח ד ו ש מ ל ה א ח ת. ואם כי זה ספר עממי בעצם, בכל זאת ימצאו בו הפץ גם היודעים בגלל הרבה מלים ודרכי-דבור שאינם הווחים ביותר. כי סוף-סוף ספר-שיחות בעברית, שפה חיה ולא-חיה, שונה מחבריו בלועזית: במקום שהללו מצוינים ועובדה כ מ ו - ש ה י א בחיים ונותנים את המטבעות העוברות לדבור, — הנה שלנו ממילא חייב לתת לא רק את חיש והתריף המעט, אלא ביותר את ה ר א ו י ו ה כ ש ר, ומכלל את ש א י נ ו ר א ו י א י נ ו כשר, להתקבל על דבור העם, הואיל ו ל א נסתיומו עדיון דפוסו השיתה העברית ורק הספרים משפיעים עליה וקובעים לה צביון ודמות.

וכאן מקום להעיר, כי ביודעים ובלא-יודעים נשתרכבו לספר שבושים ופגימות, ותקותי לתקנם במהדורות הבאות, שבהן יבוא גם הטוב שבחערותיהם והצעותיהם של הנוגעים בדבר. ספר כזה עשוי להתפתח ולהשתלם עם שפתנו שבכתב ושבעל-פה. כמו-כן תודתי נתונה למר י. שווארץ שסיוע לי בתרגום רוב השיחות לזרנגונית, וביתוד אני מהזיק טובה לחברי עמנואל נוימאן, מנהל מחלקת החנוך של התסדרות הציונית באמריקה, שתרגם בכשרון את הספר לאנגלית ועסק בהוצאתו לאור.

המחבר.

א קורצע העברעאישע גראמאטיק

1. די אויסשפראך - הַמְבָטָא.

ווי אלע לעבעדיגע שפראכען, אזוי ווערט אויך העברעאיש אויסגעשפראכען אין מויל פון פאלק אויף עטליכע אופנים. דערהויפט זיינען באקאנט די וויכטינסטע צוויי אויסשפראכען, וואס ווערען גערופען: הַמְבָטָא הַפֶּרְדִי (די שפאנישע אויסשפראך) און הַמְבָטָא הָאֲשָכְנִי (די דייטשע אויסשפראך). דער אופן, ווי אזוי מיר, אידיש שפראכענדע, רעדען ארויס די אותיות און די נקודות, הייסט: הַמְבָטָא הָאֲשָכְנִי. די ספרד'ישע אויסשפראך אינטערשיידט זיך פון דער אשכנז'ישער אויסשפראך מיט די פאלגענדע פיער ענדערונגען: (א) דער חו"ל ווערט ארויסגעזאגט ווי א קמץ (ד) אזוי ווי אין די ווערטער: שטאט, זאג; למשל: קול (אנשטאט: קול), ח'דש (אנשטאט: חדש), יום טוב (אנשטאט: יום טוב), ציוני (אנשטאט: ציוני), ב'ח (אנשטאט: בח). (ב) דער קמץ גרדל ווערט ארויסגעזאגט ווי א פתח (ג) אזוי ווי אין די ווערטער: קלאנג, שמארק; למשל: שלום (אנשטאט: שלום), נער'ה (אנשטאט: נערה), אפש'ר (אנשטאט: אפטר), אב'ל (אנשטאט: אבל), אב (אנשטאט: אב).

(ג) דער צייר ה ווערט ארויסגעזאגט ווי א סגול (י) אזוי ווי אין די ווערטער: שלעכט, בעט; למשל: חן (אנשטאט: חן), פן (אנשטאט: פן), הנה (אנשטאט: הנה), ישראל (אנשטאט: ישראל), שומר (אנשטאט: שומר).

(ד) דער אות תו (ת) ווערט ארויסגעזאגט פונקט ווי א תו (ת) אזוי ווי אין די ווערטער: טאטע, טוט; למשל: זאת (אנשטאט: זאת), להתראות (אנשטאט: להתראות), נערות (אנשטאט: נערות), קניתי (אנשטאט: קניתי), בית (אנשטאט: בית).

אנמערקונג: דער קמץ קטן, דאס הייסט: א קמץ צוזאמען מיט אן אות נאך זיך וואס ווערען ארויסגעערעדט אין איין זילבע אהן דעם אקצענט (ד); ענדערט זיך ניט אויף דער ספרד'ישער אויסשפראך; למשל: חכמה (אנשטאט: חכמה), אני (אנשטאט: אני), חדש (אנשטאט: חדש), פתגנו (אנשטאט: פתגנו), משלך (אנשטאט: משלך).

אזוי, למשל, ווערען געלייענט און גערעדט אויפ'ן מבטא הספדי די פאלגענדע זאצען: בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ (אנשטאט: בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ), היום אכלתי ענבים (אנשטאט: היום אכלתי ענבים), תל אביב יפה מאד (אנשטאט: תל אביב יפה).

מאד), אין איש בבית (אנשטאט: אין איש בבית), לך אל החנות וקנה ספריות! (אנשטאט: לך אל החנות וקנה ספריות!).

דער מבטא הספּרדי, וועלכער צייכענט זיך אויס מיט זיין שעהנעם קלאנג און ריכטיגען אקצענט, איז אנגענומען אין גאנץ ארץ-ישראל און פארשפרייט זיך אויך אין די גלות-לענדער.

2. דער אקצענט — הַנְּגִינָה.

דער אקצענט אין העברעאיש קומט אויף איינעם פון די צוויי אופנים:

(א) אָדער אויף דער לעצטער זילבע (הַבְּרָה) פון ווערטער, למשל: יָקָר, חֲתָנָה, סִפְרָיִם יְלָדוֹת, רִחְמָנוּת, שׁוֹמֵר, שְׂדֵה, פֶּרֶת, זִפְרוֹן, פֶּתַב, תִּשְׁבִּי, עֲשִׂיר, פִּדְיוֹן, אִמְרָה, הַלְבֵּי, קִנְיָתִים, מִדְּבָרִים, אוֹכְלוֹת, קִרְאוֹ! אֶלְפֵּי, יִפְתָּח.

(ב) אָדער אויף דער פֿאַרלעצטער זילבע פון ווערטער, למשל: סִפֵּר, פִּתְּכֵת, פִּלְבֵּי, חִדָּשׁ, יַעַר, פִּתְּחֵת, הַלְכֵתִי, יִשְׁבֵּת, רָאִינוּ, תִּדְעֵנָה, לִכְנֵה! בֵּית, קִדְחֵת, אֲזַנִּים, שְׁמִים, הַגְדִּילוּ, הִבְדִּילוּ, תִּשְׁלִיכִי.

אין די מעהרסטע ווערטער קומט דער אקצענט אויף דער לעצטער זילבע.

אין די פֿאַלגענדע ווערטער קומט דער אקצענט אויף דער פֿאַרלעצטער זילבע.

(א) ווען די לעצטע נקודה פון די שטאם-בוכ-

שטאבען (אױזױז הַשָּׁשׁ) איז אַ חִיריק קָטן, דאָס הייסט:
א חִיריק אליין אַהן א יוד נאָד זיך (.), א סגול (:) אָדער א
פֿתח (_); למשל: - עײן, מײם, יִדײם, אױפֿנײם, בִּנְדֵּי, אױמֶרֶת,
מִסְנֶרֶת, עֶסֶק, אֵלֶּי, מִיֹּת, בִּחַ, שׁוּמַע, גִּבֹּהַ, תֹּאֵר, מִצַּח,
יֹדֵעַ, הַיֵּחַ, פִּקֵּחַ, אֲבִטִּיחַ, מוֹיֵעַ, מִתְמַיֶּה, רוֹחַ, שְׁלֹחַ, נֶעֱרַ,
שׁוֹלְחַת, מִנְבַּעַת, פִּרְחַ, רִנֵּעַ.

(ב) ווען צום סוף וואָרט קומט אַ קָמץ (ָ) וואָס
האָט די באַדייטונג צו, למשל: צִיּוֹנָה (קיין ציון), אֶרְצָה יִשְׂרָאֵל
(קיין ארץ־ישׂראל), לוֹנְדֹנָה (קיין לאַנדאָן), יְרוּשָׁלַיִם (קיין
ירושלים), הַבָּיְתָה (אהיים).

(ג) אין די ווערטער: לֵאמֹה, לֵיִלָּה, הֵאמֹה, הֵיִלָּה, שְׁפֹה,
אֲנָה, אֵלָה, אֵלֶּי, הִלָּל, אֲנָא, פִּבָּה, מֵאֲוָמָה, הִלָּאָה, חֵלִילָה,
פִּגְמָה, מֵעֵלָה (לִמְעֵלָה), מִטָּה (לִמְטָה).

(ד) ווען צום סוף וואָרט קומט אַ חִיריק גדול, דאָס
הייסט: אַ חִיריק מיט א יוד (י), און די פֿאַרלעצטע נקודה
איז אַ חולם (ױ), אַ צִירָה (ײ) אָדער אַ סגול (״); למשל:
אֲפִי, יִפִּי, חֲצִי, פִּתִּי, מִשִּׁי.

(ה) ווען די ווערטער ענדיגען זיך מיט די סאַפֿיקסען
(פֿענייים): נֹו (בִּיתִּי, נֹו, בִּתִּי, נֹו, אֲמִרְנֹו), יִיד (בִּתִּי, יִיד, אֲבִידִי),
יִיד (בִּתִּי, יִיד, בִּתִּי, יִיד, אֲמִרְתִּי), יִיד (בִּתִּי, יִיד, אֲמִרְתִּי), יִיד (בִּתִּי, יִיד, אֲמִרְתִּי),
יִיד (בִּתִּי, יִיד, אֲמִרְתִּי), יִיד (בִּתִּי, יִיד, אֲמִרְתִּי), יִיד (בִּתִּי, יִיד, אֲמִרְתִּי).

(1) אין א סך צייטווערטער (פּעָלִים) וואָס ענדיגען זיך אויך מיט די סאַפֿיקסען: יִי, יָה, יוּ; למשל: ק'וּמִי! תָּקוּמִי, ס'פֿי! תָּסִפִּי, הִבְדֵּי־יָלִי! תִּבְדֵּי־יָלִי, שְׂבֹה, ס'בֹּה, הִנֵּה־יָלֶה, שְׂבֹה, ס'בֹּה, שְׂבֹה! ס'בֹּה! הִשְׁפִּיעֵנוּ! יִשְׂבֹּה, יִסְבֹּה, יִשְׁמָעֵנוּ, תִּדְוֹג, תָּסִבֹּה, תִּנְהַיֵּל.

א נמערקונגען. אויב נאך דער לעצטער נקודה ס'זל (:) אין א וואָרט קומט אַ הָא (ה), דאָן שטעהט דער אַקצענט אויף דער לעצטער זילבע; למשל: אוֹפֶ'ה, רוֹעֶ'ה, מוֹרֶ'ה, שִׁדָּ'ה, יִפֶּ'ה, מִקְנֶ'ה, מִטָּ'ה.

אין פּאָלגענדע ווערטער, צוליב פארשירענע סבוח, קומט דער אַקצענט אויף דער לעצטער זילבע: וּדְ'אי, מִתִּי, אַחֲד, אַחֲר, אַח'ת, פּוֹבֶ'ע, מוֹרֶ'ג, אוֹפֶ'ן, גִּלְגֵּל, בִּרְגֵּל, אוֹלֵי.

3. דאָס געשלעכט — הַמִּין.

אַלע הויפטווערטער (שְׂמוֹת־עֲצָם) אייף העברעאיש ווערען איינגעטיילט אין צוויי געשלעכטער (מִינִים): דאָס מענליכע געשלעכט (מִין זָכָר) און דאָס ווייבליכע געשלעכט (מִין נְקֵבָה).

קײן זאכליכע (נייטראלע) געשלעכט איז אין העברעאיש

ניטאָ.

צום ווייבליכען געשלעכט געהערען:

(א) די הויפטווערטער, וועלכע באדייטען געגענשטאַנדע:

וואס זיינען פון דער נאטור אויס ווייבליך; למשל: אַם, פֿת, אַלמָנָה, פֿלָה, תִּרְנַנְלָת, עו, צִפּוֹר, צִפְרִידֶּע.

(ב) דער גרעסטער טייל נעמען פון גלידער, למשל: יָד, רֶגֶל, אָצֶפֶע, לָשׁוֹן, שׁוֹן, פֶּטָן, עֶצֶם, יָמִין.

(ג) די הויפטווערטער, וועלכע ענדיגען זיך אויף ךָּה און ךָּת; למשל: מְנוּרָה, מָטָה, עֲשָׂשִׁית, דָּלָת, אַחֲדוּת, שִׁבְתָּ, טִבֵּעַת, עֵת. (ד) די נעמען פון שמעט און לענדער, למשל: צִיּוֹן, יְרוּשָׁלַיִם, לֹאֲנֶהוּ, תִּלְחִי, אֲשֶׁפְנֹ (דייטשלאַנד), עִיר, אֶרֶץ.

(ה) די פאלגענדע הויפטווערטער: אָבֹן, אוֹת (א בוכשטאב), אִישׁ, בָּאָר, גִּדָּר, גִּפּוֹן, גִּזּוֹ, דִּיּוֹ, דֶּרֶךְ, חֲצֵר, חֲרֹב, טִבֵּעַ (די נאטור אין אלגעמיין), יָתֵד, כֶּפֶר, כּוֹס, מַחַט, מִטְבֵּעַ, נֶעַל, נֶפֶשׁ, עֶרֶשׁ, פֶּעַם, רֹחַ, שָׁמֶשׁ, תֵּעַר.

צום מענליכען געשלעכט געהערען:

(א) די הויפטווערטער, וועלכע באדייטען גענענשמאנדען וואס זיינען פון דער נאטור אויס מענליך; למשל: אָב, אָח, חָתָן, אַלְמֹן, תִּישׁ, דֵּב, פֶּלֶב.

(ב) די הויפטווערטער, וועלכע ענדיגען זיך אויף ךָּה; למשל: שָׁדָה, מַעֲשָׂה, מִרְאָה, מִשְׁתָּה, קִפָּה.

(ג) פאלגענדע הויפטווערטער: בֵּית, זֵית, לֵילָה, מוֹת.

(ד) אלע הויפטווערטער, וועלכע געהערען ניט צום ווייבליכען געשלעכט; למשל: דָּבָר, כֶּפֶא, אַבְטִיחַ, בָּנָד, זִפְרוֹן, מְלָקָחִים.

4. די מעהרצאָל - הרבים.

דער מעהרצאָל ווערט געבילדעט פון דער איינצאָל (יחיד)
אויף די פאָלגענדע אופנים:

(א) אין די הויפטווערטער פון מענליכען געשלעכט גיט
מען צו צו דער איינצאָל די ענדונג ים, למשל: זון—זנים, קנצן—
קנצנים, חמור—חמורים, פטיש—פטישים, ננך—ננכים.

(ב) אין די הויפטווערטער פון ווייבליכען געשלעכט גיט
מען צו צו דער איינצאָל די ענדונג יות, למשל: צרה—צרות,
מטה—מטות, עששית—עששיות, הוצאה—הוצאות, טעות—טעות,
אחות—אחיות, אם—אמות.

דאס רוב הויפטווערטער פארענדערען זייערע נקודות אין
מעהרצאָל, למשל: זון—זנים, יום—ימים, איש—אנשים, עם—
עמים, בלב—בלבים, ועד—ועדים, חדש—חדשים, צרף—צרכים,
בית—בתים, שכן—שכנים, פרח—פרחים, מעשה—מעשים, זכרון—
זכרונות, שמחה—שמחות, טענה—טענות, טבעת—טבעות, בת—
בנות.

אויסנאָה מען.

(א) די פאָלגענדע הויפטווערטער פון מענליכען געשלעכט
נעהמען אן אין דער מעהרצאָל די ענדונג יות: אב—אבות,
אוצר—אוצרות, אילן—אילנות, אסון—אסונות, ארון—ארונות,
בור—בורות, גג—גגות, דור—דורות, זג—זגות, זכרון—זכרונות,

זַנב—זַנבוֹת, חֹב—חֹבוֹת, חַיִּיֹן—חַיִּיוֹנוֹת, חָלוֹם—חָלוֹמוֹת, חֶסֶד—חֶסֶדוֹת, חֶשְׁבֹן—חֶשְׁבוֹנוֹת, יָסוֹד—יָסוּדוֹת, יֶרֶק—יֶרְקוֹת, כֶּתֶב—כֶּתוּבֹת, כְּנֹר—כְּנֹרוֹת, כֶּפֶא—כֶּפְאוֹת, לֵב—לֵבָבוֹת, לֶחֶם—לֶחֶמוֹת, לֵילָה—לֵילוֹת, מִזְלָג—מִזְלָנוֹת, מַח—מַחוֹת, מַחֹל—מַחֹלוֹת, מִסְרֵק—מִסְרְקוֹת, מִפְתָּח—מִפְתָּחוֹת, מָקוֹם—מָקוֹמוֹת, מָקַל—מָקַלוֹת, מִסְצֵע—מִסְצֵעוֹת, מְרָאָה—מְרָאוֹת, נִיר—נִירוֹת, נְסִיֹן—נְסִיוֹנוֹת, נֶצְחֹן—נֶצְחֹנוֹת, נִיר—נִירוֹת, סוֹד—סוֹדוֹת, סֶפֶק—סֶפְקוֹת, עוֹר—עוֹרוֹת, פֶּה—פִּיּוֹת, פְּרִי—פְּרִירוֹת, צָרוֹר—צָרוֹרוֹת, קוֹל—קוֹלוֹת, קִיר—קִירוֹת, קָרֶבֶן—קָרֶבְנוֹת, קָרוֹן—קָרוֹנוֹת, רָחוֹב—רָחוֹבוֹת, רַעֲיוֹן—רַעֲיוֹנוֹת, שָׁבַע—שָׁבְעוֹת, שָׁדָה—שָׁדוֹת, שָׁטַר—שָׁטְרוֹת, שְׁלַחַן—שְׁלַחָנוֹת, שֵׁם—שֵׁמוֹת, תִּינוֹק—תִּינוֹקוֹת.

(ב) די פאלגנדע הויפטווערטער פון ווייבליכען געשלעכט נעהמען אין אין דער מעהרצאל די ענדונג ים: אָשָׁה—נָשִׁים, בִּיצָה—בִּיצִים, נַחֲלָת—נַחֲלִים, דְּבוּרָה—דְּבוּרִים, חַטָּה—חַטִּים, יוֹנָה—יוֹנִים, לְבָנָה—לְבָנִים, מֶלֶךְ—מְלִים, נְמֶלֶךְ—נְמִלִים, עֲדָשָׁה—עֲדָשִׁים, פְּנִינָה—פְּנִינִים, רֶפֶת—רֶפְתִּים, שְׂבָלָת—שְׂבָלִים, שָׁנָה—שָׁנִים, שְׁעָרָה—שְׁעָרִים, תְּאֵנָה—תְּאֵנִים, אָבֶן—אָבְנִים, גֶּפֶן—גֶּפְנִים, דָּרָךְ—דָּרְכִים, מַחֲט—מַחֲטִים, נֶעַל—נֶעָלִים, עוֹז—עוֹזִים, עִיר—עִירִים, פֶּעַם—פֶּעָמִים, צָפוֹר—צָפְרִים, צַפְרָדַע—צַפְרָדַעִים, תֶּעַר—תֶּעָרִים.

5 די צווייצאל — הרבוי הווגי.

אויסער די געוועהנליכע מעהרצאל, פארמאגט די העברע-

אישע שפראך אויך א באזונדערע צווייצאל, וועלכע ווערט גע-
בילדעט פון דער איינצאל דורך צושטעלען די ענדונגן.

די צווייצאל ווערט געברויכט אין די פאלגענדע אופנים:
(א) ווען די געגענטשאנדען זיינען פון דער נאטור אויס
א פאר, למשל: יד—ידיים, שון—שנים, שפה—שפותים, לחי—
לחיים.

(ב) ווען די געגענטשאנדען זיינען געמאכט פון צוויי גלייכע
טיילען, למשל: רחים, מספרים, משקפים, אופנים, כפלים
(דאפעל).

(ג) ווען א געגענטשאנד, וואס מע איז געוועהנט צו ציילען,
ווערט געציילט צוויי; למשל: אמה—אמות (צוויי איילען),
פעם—פעמים (צוויי מאל), שעה—שעות (צוויי שטונדען), יום—
יומים, שבוע—שבועים, חדש—חדשים, שנה—שנתיים, מאה—
מאות, אלה—אלפים, דלי—דליים (צוויי עמערס), דלת—דלתים
(צוויי טירען).

די געגענטשאנדען, וועלכע זיינען פון דער נאטור אויס
א פאר אדער זיינען געמאכט פון צוויי גלייכע טיילען, האבען
ניט קיין מערצאל און ווערען געברויכט אין דער צווייצאל
אפילו ווען זיי זיינען געוועזען פון צוויי; למשל: עשר ידיים,
שש כנפים, חמשה מאננים, שלשה אופנים, משקפים רבים.
ווען מע ציילט א געגענטשאנד צוויי, קען מען אויך

ארויסלאזען די צווייצאל און זאגען אויפ'ן נעוועהנליכען אופן:
 יִשְׁתִּי אִמּוֹת, יִשְׁתִּי פֻעָמִים, יִשְׁתִּי שְׁעוֹת, יִשְׁתִּי יָמִים, יִשְׁתִּי שְׁבָעוֹת,
 יִשְׁתִּי חֲדָשִׁים, יִשְׁתִּי שָׁנִים, יִשְׁתִּי מֵאוֹת, יִשְׁתִּי אֲלָפִים, יִשְׁתִּי דָלִיִּים,
 יִשְׁתִּי דָלָתוֹת.

אָנמערקונג. די הויפטווערטער שְׁמִים, מִים, צִהָרִים
 האָבען די צווייצאל ענדונג אָהן קיין באַזונדערע באַדייטונג.

6. די פאַרבינדונג — הֶסְמִיכוֹת.

ווען צוויי ווערטער נעמענען אַן איינע צו די אנדערע
 אויף וועלכען עס איז אופן, דאָן ווערען זיי פאַרבונדען צוזאַמען.
 דאָס וואָרט, וועלכע הענגט אָפּ און ווערט ערקלערט פון
 דעם צווייטען וואָרט, קומט צוערשט; למשל: סֵפֶר תּוֹרָה (דאָס
 בוך פון דער תּוֹרָה), כּוֹס חֶלֶב (א גלאַז מילך), אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
 (דאָס לאַנד פון יִשְׂרָאֵל), צִרּוֹת הַכֶּלֶל.

דאָס רוב פאַרענדערט זיך דאָס ערשטע אָפהענגיגע וואָרט
 אין דער פאַרבינדונג.

די פאַרענדערונג קומט פאַר אין די פּאַלגענדע אופנים:
 (א) ווען דאָס וואָרט ענדיגט זיך אין איינצאל מיט דער
 ווייבליכער ענדונג -ה, דאָן פאלט אַרויס די דאָזיגע ענדונג און
 אָנשטאַט דעם קומט -ת און אַמאַל-ת; למשל: תּוֹרָה-תּוֹרָת
 מֹשֶׁה (משה'ס תּוֹרָה), דָּאָגָה-דָּאָגוֹת הַפֶּרָנְסָה (זאָרג פאַר פֶּרְנִסָּה),
 תּחִיָּה-תּחִיֹּת הַפִּתִּים (דאָס אויפלעבען פון די מוֹיטע), אִשָּׁה-

אַיִשֶׁת אִישׁ (א ווייב פון א מאן), מַפְלָה—מַפְלֵת הָמָן (המנ'ס מַפְלָה).

(ב) ווען דאָס וואָרט ענדיגט זיך אין מעהרצאַל אָדער אין צווייצאַל מיט די ענדונגען יִים, יָים, דאָן פאַלט אַרויס דער לעצטער אות ם און אַנשטאַט דעם קומט יִי; למשל: בָּנִים—בָּנֵי אַבְרָהָם (די קינדער פון אברהם=אברהמ'ס קינדער), מוֹצָאִים—מוֹצָאֵי שַׁבָּת (דאָס אַוועקנעהן פון שבת=שבת־נֶר נאַכט), יָדִים—יְדֵי עֵשׂו (עשו'ס הענט), מְבַנִּים—מְבַנֵּי בֵּד (בִּיזענטענע הויזען).

(ג) אין אַנדערע פאַלען ווערען נאָר די נקודות צלִין פאַר-ענדערט, למשל: בֵּית—בֵּית הַמִּקְדָּשׁ (די הייליגע הויז), לָשׁוֹן—לָשׁוֹן הַקָּדָשׁ (די הייליגע שפראך), שָׁלִיחַ—שְׁלִיחַ צִבּוֹר (דער גע-שיקטער פון געמיינדע=א חזן), מוֹשְׁבֹת—מוֹשְׁבֹת יְהוּדָה (די קאַלאַניעס פון יהודה), מַעֲשֶׂה—מַעֲשֶׂה סוֹחֵר (עשעפטסמעסיג).

אַנמערקונג. די הויפטווערטער אָב, אָח, פֶּה נעהמען אַן אין דער פאַרבינדונג די פאַרם אָבִי, אָחִי, פִּי; למשל: אָבִי יִהְיֶה (דעם חתנ'ס פאטער), אָחִי הַכֶּלֶה (דער פֶּלֶה'ס ברודער), פִּי הָאָהוּן (דעם אייזעל'ס מויל).

ווען עס רעדט זיך וועגען צוזאַמענגעפונדענע ווערטער אַלס אַ גאַנצע זאַך, דאָן קומען דאָס געשלעכט און די מעהרצאַל אויף דעם ערשטען אָפהענגיגען וואָרט;

למשל: בֵּית בְּנִסַּת—בֵּית בְּנִסַּת (שוהלען), חוֹבב צִיִּן—חוֹבבֵי צִיִּן (ליבהאבערס פון ציין), חַג הַחֲנֻכָּה (דער יום טוב חנוכה)—זיינען מעגליך; מִפֶּת רָצַח—מִפֶּת רָצַח (מערדערליכע קלעפ), מְכֻזֶּנֶת דֵּישׁ—מְכֻזֶּנֶת דֵּישׁ (דרעש-מאשינען), חֲנֻכַּת הַבֵּית—זיינען ווייבליך.

דאָס ערשטע אָפהענגיגע וואָרט קען זיך אויך פארבינדען מיט צוויי אָדער מעהר ווערטער, למשל: בָּלִים—פְּלִי זָהָב וְכֶסֶף (גאלדענע און זילבערנע בליים); בָּנִים—בְּנֵי אַבְרָהָם, יֵצֶחֶק וְיַעֲקֹב (די קינדער פון אברהם, יצחק און יעקב); אָרֶץ—אָרֶץ חָפָה יִשְׁעָרָה וְנֶפֶן וְתֹאנָה וְרִמּוֹן (א לאנד פון ווייץ און גערשטען און וויינשטאָקען און פייגען און מילגרוימען).

מע קען אויך אַרויסלאָזען אינגאנצען די דירעקטע פאַר-בינדונג און אַנשטאָט דעם פאַרבינדען די ווערטער מיט דעם וואָרט שָׁל (פון); למשל: שׁוֹפֵר שָׁל מְשִׁיחַ (דער שופר פון משיח'ן).—אַנשטאָט אין דער דירעקטער פאַרבינדונג: שׁוֹפֵר מְשִׁיחַ, הַנָּדָה שָׁל פֶּסַח (די הגדה פון פסח).—אַנשטאָט אין דער דירעקטער פאַרבינדונג: הַנָּדָה פֶּסַח, חַיִּים שָׁל עֶשֶׂר וְכָבוֹד (א לעבען פון רייכקייט און כבוד).—אַנשטאָט אין דער דירעקטער פאַרבינדונג: חַיִּי עֶשֶׂר וְכָבוֹד.

אַזא אומדירעקטע פאַרבינדונג מיט דער הילף פון דעם וואָרט שָׁל פאַרשפאַרט אינגאנצען די אומענדע-

רונגען אין אותיות און נקודות און אין דערפאר זעהר גאנגבאר אין רעדען.

דערהויפט ווערט געברויכט די אומדירעקטע פארבינדונג ווען אַנשטאָט דעם ערשטען אָפהענגיגען וואָרט קומען צוויי אָדער מעהר ווערטער, למשל: הַמִּזְבֵּחַ, הַרֹפֵּא וְהַרֹקֶחַ שֶׁל הַמִּשְׁכָּה (דער לעהרער, דער דאָקטאָר און דער אַפּטיקער פון דער קאַלאָניע), בְּנֵי־וְנָעִלִים שֶׁל שִׁבְת (שבת'דיגע קליידער און שיד), בְּרוֹנִים וּמְשֻׁרִים שֶׁל פֶּלֶד וּבְרוֹזֶל (שטאַלענע און איי-זערנע העק און זעגען).

7. דער באַשטימטער אַרטיקעל—הא הידיעה.

ווען מע רעדט וועגען א באקאנטען געגענשאַנד, דאן גיט מען צו צום אָנהויב וואָרט דעם באַשטימטען אַרטיקעל—די זילבער-הא און אמאל-הא אָדער-הא; למשל: חַיִּים (לעבע); הַחַיִּים (-אָס לעבע), רַבָּנִים—הַרַבָּנִים (די רבנים), חָכָם—הַחָכָם (דער קלוגער).

אין הויפטווערטער וואָס באַדייטען צייט קען מען אויך געברויכען דעם באַשטימטען אַרטיקעל אַנשטאָט דיזער, דיזעס, דיזע; למשל: יוֹם (טאָג)—הַיּוֹם (דיזער טאָג=היינט), שָׁנָה—הַשָּׁנָה (דיזער יאהר=יאהר), בֶּקָר—הַבֶּקָר (דיזער פריהמאָרגען=היינט אין דער פריה), עֶרֶב—הָעֶרֶב (היינט אין אָנענט), לַיְלָה—הַלַּיְלָה (היינט ביי נאכט), שָׁבָע—

הַשְׁבִּיעַ (היינטיגע וואָך), חֹדֶשׁ—הַחֹדֶשׁ (היינטיגער חודש),
פֶּעם—הַפֶּעם (דעם מאל).

אַן צוזאַמענגעבונדענע ווערטער ווערט דער באַשטימטער
אַרטיקעל צוגעשטעלט צום צווייטען אומבאַהענגיגען
וואָרט, למשל: בֵּית עָם (א פאָלקס-הויז)—בֵּית הָעָם (די
פאָלקס-הויז), בּוֹם מִים—בּוֹם הַמַּיִם (די גלאַז וואַסער), סוֹפֵר
תְּפִלִּין וּמְזוֹזוֹת—סוֹפֵר הַתְּפִלִּין וְהַמְּזוֹזוֹת (דער שרייבער פון
תפלין און מזוזות).

אַנמערקונג. אן אומבאַשטימטער אַרטיקעל
איז אין העברעאיש ניטאָ. אזוי, למשל, מיינט דָּבָר—זאָך,
אָזאָך; תְּפִלִּת אֲדָמָה—קארטאָפּעל, אַ קארטאָפּעל.

8. די בויגונג פון די הויפטווערטער—נְטִיט הַשְּׁמוֹת.

ווען מע וויל באַצייכענען די שייכות פון די הויפטווערטער
(שְׁמוֹת עֵצִים); צו וועמען אָדער צו וואָס זיי געהערען, דאָן בויגט
מען זיי נאָך דער פּערזאָן, צאָל און געשלעכט מיט דער הילף
פון סאָפּיקסען (פִּנְיִים)—איינס, צוויי אָדער דריי אותיות וואָס
מען גיט צו צום סוף.

אין איינצאל קומען די פאָלגענדע סאָפּיקסען:

י—מִיין; דָּך—דיין (מענליך); דָּך—דיין (ווייבליך); יו—
זיין; הָך—איהר; נו—אונזער; כֶּם—איינער (מענליך); כֶּךָ—
איינער (ווייבליך); מֶם—זייער (מענליך); מֶךָ—זייער (ווייבליך).

אזוי, למשל, ווערט געבויען דאס הארט פֿון (א גארטען):

פֿון—אונזער גארטען.	פֿון—מיין גארטען.
פֿונדאם—איינער גארטען (מענליך).	פֿונדאם—דיין גארטען (מענליך).
פֿונדאן—איינער גארטען (ווייבליך).	פֿונדאן—דיין גארטען (ווייבליך).
פֿונדאן—זייער גארטען (מענליך).	פֿונדאן—זיין גארטען.
פֿונדאן—זייער גארטען (ווייבליך).	פֿונדאן—איהר גארטען.

א סך הויפטווערטער פארענדערען אין דער בויגונג

(נטיה) זייערע נקודות און אותיות אויף די פאלגענדע אופנים:

(א) ווען די הויפטווערטער ענדיגען זיך אין ווייבליכען גע-

שלעכט מיט דער ענדונג ךָּה, דאן פאלט ארויס דער אות ה און
אנשטאט דעם קומט ת און אמאל—ת; למשל: תפלה—
תפלתִי (מיין תפלה), תפלתֶךָ, תפלתֵּךָ, תפלתֵּנוּ, תפלתֶּהּ,
תפלתֵּנוּ, תפלתֶכֶּם, תפלתֶכֶּן, תפלתֶם, תפלתֶן; שְׂכֵנָה—
שְׂכֵנָתִי, שְׂכֵנָתְךָ, שְׂכֵנָתְךָ, שְׂכֵנָתֵנוּ, שְׂכֵנָתֶהּ, שְׂכֵנָתֶכֶּם,
שְׂכֵנָתֶכֶּן, שְׂכֵנָתֶם, שְׂכֵנָתֶן; צֶרֶח—צֶרְתִּי, צֶרְתְּךָ...; אִשָּׁה—
אִשְׁתִּי, אִשְׁתְּךָ...

(ב) ווען די הויפטווערטער ענדיגען זיך אין מענליכען גע-

שלעכט מיט דער ענדונג ךָּה, דאן פאלט ארויס דער אות ה
אינגאנצען; למשל: מוֹרֶה—מוֹרִי, מוֹרֶה, מוֹרֶה, מוֹרֶה (מוֹרֶה),
מוֹרֶה (מוֹרֶה), מוֹרֶנִּי, מוֹרֶכֶּם, מוֹרֶכֶּן, מוֹרֶם, מוֹרֶן; שֶׁךָ—שְׁרִי,
שְׁרֵךְ, שְׁרֵךְ, שְׁרֵךְ (שְׁרֵה), שְׁרֵךְ (שְׁרֵה), שְׁרֵנִי, שְׁרֵכֶם, שְׁרֵכֶן,
שְׁרֵם, שְׁרֵן; מַעֲשֵׂה—מַעֲשִׂי, מַעֲשֵׂךָ...

(ג) א חוץ דעם פארענדערען דאס רוב הויפטווערטער נאר די נקודות אליין, למשל: דָּבַר — דְּבָרִי, דְּבָרְךָ, דְּבָרֶיךָ, דְּבָרוֹ, דְּבָרָה, דְּבָרֶנּוּ, דְּבָרְכֶם, דְּבָרְכוּ, דְּבָרָם, דְּבָרָן; בֵּית — בֵּיתִי, בֵּיתְךָ, בֵּיתֶנּוּ, בֵּיתְכֶם, בֵּיתְכוּ, בֵּיתָם, בֵּיתָן; נָבֵרַת — נְבִירָתִי, נְבִירָתְךָ, נְבִירָתֶנּוּ, נְבִירָתְכֶם, נְבִירָתְכוּ, נְבִירָתָם, נְבִירָתָן; אִם — אִמִּי, אִמְךָ, בֵּת — גִּתִּי, בִּתְךָ...

(ד) די הויפטווערטער אָב, אָח, פֶּה נעך. אָן דעם אות י צום סוף: אָבִי, אָבִיךָ, אָבִיו, אָבִיהָ, אָבִינוּ, אָבִיכֶם, אָבִיכוּ, אָבִיהֶם, אָבִיהֶן; אָחִי, אָחִיךָ, אָחִיו, אָחִיהָ, אָחִינוּ, אָחִיכֶם, אָחִיכוּ, אָחִיהֶם, אָחִיהֶן; פִּי, פִּיךָ, פִּיו, פִּיהָ, פִּינוּ, פִּיכֶם, פִּיכוּ, פִּיהֶם, פִּיהֶן.

אין מערצאל אדער צווייזאל קומען די פאל-
נענרע סאפיקסען:

—י—מיינע; —יך—דיינע (מענליך); —יך—דיינע (ווייבליך);
—יו—זיינע; —יך—איהרע; —ינו—אונזערע; —יכם—איייערע (מענ-
ליך); —יכן—איייערע (ווייבליך); —יהם—זייערע (מענליך);
—יהן—זייערע (ווייבליך).

די ענדונגען ים יים פארלירען אין דער בויגונג דעם
לעצטען אות ם.

אזוי, למשל, ווערט געבויגען דאס וואָרט גַנִּים (גערטנער):

גַנִּי—מיינע גערטנער.	גַנִּינוּ—אונזערע גערטנער.
גַנִּיךָ—דיינע גערטנער (מענליך)	גַנִּיכֶם—איייערע גערטנער (מענליך)
גַנִּיךָ—דיינע גערטנער (ווייבליך)	גַנִּיכֶן—זייערע גערטנער (ווייבליך)
גַנִּיו—זיינע גערטנער.	גַנִּיהֶם—זייערע גערטנער (מענליך)
גַנִּיהָ—איהרע גערטנער.	גַנִּיהֶן—זייערע גערטנער (ווייבליך)

און אזוי אויך: יָרִים — יְרֵב, יָדֶה, יָדוּ, יַדִּיה, יַדִּינו, יַדִּיכֶם, יַדִּיכוֹ, יַדִּיהֶם, יַדִּיהוּ; רָגֵלִים — רָגַל, רָגְלוֹ, רָגְלֵהוּ, רָגְלֵהוֹ, רָגְלֵהוֹם...

די ענדונג זיט אין מעה-צאל בלייבט גאנץ אין דער
 בויגונג, למשל: תַּפְלוֹת — תַּפְלוּתִי, תַּפְלוּתֶיךָ, תַּפְלוּתֵינוּ, תַּפְלוּתֵיהֶם;
 תַּפְלוּתֵיךָ, תַּפְלוּתֵינוּ, תַּפְלוּתֵיכֶם, תַּפְלוּתֵינוּ, תַּפְלוּתֵיהֶם;
 שְׂבָנוֹת — שְׂבָנוֹתֵיךָ, שְׂבָנוֹתֵינוּ, שְׂבָנוֹתֵיכֶם, שְׂבָנוֹתֵינוּ, שְׂבָנוֹתֵיהֶם...

א סך הויפטווערטער אין מעהרצאל אָדער צווייצאל
פאַרענדערען זייערע נקודות אין דער בויגונג, למשל:
חֲבֵרִים — חֲבֵרִי, חֲבֵרִיךְ, חֲבֵרִיָּה, חֲבֵרִיָּהּ, חֲבֵרִיָּהוּ, חֲבֵרִיָּהוּ
חֲבֵרִיכֶם, חֲבֵרִיכֶן, חֲבֵרִיהֶם, חֲבֵרִיהֶן; שְׁפָתִים — שְׁפָתִי, שְׁפָתִיךְ,
שְׁפָתִיךְ, שְׁפָתִיךְ, שְׁפָתִיךְ, שְׁפָתִיךְ, שְׁפָתִיךְ, שְׁפָתִיךְ, שְׁפָתִיךְ,
שְׁפָתִיךְ; חֲבֵרֹת — חֲבֵרֹתִי, חֲבֵרֹתֶיךָ...

אין צוזאמענגעבונדענע ווערטער בויגט זיך נאָר דאָס
צווייטע אומאָפּהענגיגע וואָרט, למשל: בֵּית סֵפֶר—
בֵּית סֵפֶרִי, בֵּית סִפְרָה, בֵּית סִפְרָהּ, בֵּית סִפְרָהָ, בֵּית
סִפְרָנִי, בֵּית סִפְרָנֶּךָ, בֵּית סִפְרָכֶּךָ, בֵּית סִפְרָם, בֵּית סִפְרָן; בֵּית
סֵפֶר—בֵּית סִפְרִי, בֵּית סִפְרָה...; פֶּלִי מְלָאכָה—פֶּלִי מְלָאכְתִּי,
פֶּלִי מְלָאכְתְּךָ...; פֶּלִי מְלָאכָה—פֶּלִי מְלָאכְתִּי, פֶּלִי מְלָאכְתְּךָ...
מע לאָזט אַמאָל אינאַנצען אַרויס די בויגונג און אַנ-
שטאַט דעם געברויכט מען סיי אין איינצאַל סיי אין מעהרצאַל
אַדער צוויינצאַל דעם וואָרט שָׁל (פון) מיט די איינצאַל סאַ-
פיקסען, אזוי:

שְׁלִי — מִיִּנָּם; שְׁלָךְ — דִּינָם (מענליך); שְׁלָךְ — דִּינָם
 (ווייבליך); שְׁלֹו — זִינָם; שְׁלָה — אִיהָרָם; שְׁלָנוּ — אונזערס;
 שְׁלָכָם — אִיעֵרָם (מענליך); שְׁלָכָן — אִיעֵרָם (ווייבליך);
 שְׁלָהָם — זִיעֵרָם (מענליך); שְׁלָהָן — זִיעֵרָם (ווייבליך).

דער באשטימטער ארטיקעל ה' ווערט דאָס רוב צוגע-
 שטעלט צום וואָרט, וואָס בויגט זיך מיט דער הילף פון שְׁלֹו;
 למשל: מוֹשְׁבָה — הַמוֹשְׁבָה שְׁלִי (מיין קאלאָניע), הַמוֹשְׁבָה שְׁלָךְ,
 הַמוֹשְׁבָה שְׁלָה, הַמוֹשְׁבָה שְׁלֹו, הַמוֹשְׁבָה שְׁלָה, הַמוֹשְׁבָה שְׁלָנוּ,
 הַמוֹשְׁבָה שְׁלָכָם, הַמוֹשְׁבָה שְׁלָכָן, הַמוֹשְׁבָה שְׁלָהָם, הַמוֹשְׁבָה שְׁלָהָן
 (אַנשטאָט אין דער בויגונג: מוֹשְׁבָתִי, מוֹשְׁבָתְךָ...). און אזוי אויך
 אין מעהרצאל: מוֹשְׁבֹות — הַמוֹשְׁבֹות שְׁלִי, הַמוֹשְׁבֹות שְׁלָךְ...
 (אַנשטאָט אין דער בויגונג: מוֹשְׁבֹותִי, מוֹשְׁבֹותֶיךָ...). און אזוי
 מיט עטליכע הויפטווערטער, למשל: הַחֲשֹבֹונֹות וְהַנִּירוֹת שְׁלִי,
 הַחֲשֹבֹונֹות וְהַנִּירוֹת שְׁלָךְ... (אַנשטאָט: הַחֲשֹבֹונֹותִי וְהַנִּירוֹתִי,
 הַחֲשֹבֹונֹותֶיךָ וְהַנִּירוֹתֶיךָ...).

דערהויפט געברויכט מען דעם שְׁל אַנשטאָט דער די-
 לעקטער בויגונג אין צוזאמענגעבונדענע ווערטער און אין אייגענ-
 נעמען (שְׁמוֹת־עַצְמָם פֿרָטִיִּים), למשל: בֵּית הַחֲרָשֶׁת שְׁלִי, בֵּית
 הַחֲרָשֶׁת שְׁלָךְ...; בֵּית הַחֲרָשֶׁת שְׁלִי, בֵּית הַחֲרָשֶׁת שְׁלָךְ...; מִכְתָּב
 הַהַמְלָצָה שְׁלִי (מיין רעקאָמענדאציע־ברִיף)...; מִכְתָּבִי הַהַמְלָצָה
 שְׁלִי...; צִיּוֹן שְׁלִי...; יִצְחָק שְׁלִי...

די אומדירעקטע בויגונג מיט דעם וואָרט שָׁל וועלכע פאַרשפּאַרט אינאָנצן די אומענדערונגען אין אותיות און נקודות, ווערט באַזונדערס געברויכט ווען מע וויל באַמאָנען די שייכות; למשל: הַכֶּסֶף שְׁלִי—די געלט איז מיינע; הַנֶּשֶׁמָה שְׁלָךְ—די נשמה איז דינס; אָנִי שְׁלָךְ וְחִלּוּמֹתַי שְׁלָךְ—איד בין דינס און מיינע חלומות זיינען דינס.

9. דאָס אייגענשאַפטסוואָרט — הַתָּאָר.

די אייגענשאַפטסווערטער קומען נאָך די הויפטווערטער, וועלכע זיי באַצייכענען, און שטימען מיט אַין צאָל און געשלעכט; זיי נעהמען אָן, פונקט ווי די הויפטווערטער, אין איינצאל ווייב-ליכער געשלעכט די ענדונג הָ און אַמאָל—ת, אין מעהרצאָל מענליכער געשלעכט—ים, אין מעהרצאָל ווייבליכער געשלעכט—ות און פאַרענדערען אַפּטמאָל די נקודות; למשל: אִישׁ טוֹב (א גוטער מאַן), אִשָּׁה טוֹבָה (א גוטע פרוי), אַנְּשִׁים טוֹבִים (גוטע מענער), נָשִׁים טוֹבוֹת (גוטע פרויען). אין צוזאמענגעבונדענע ווערטער שטימען די אייגענשאַפטסווערטער אין צאָל און געשלעכט מיט דעם ערשטען אָפּהענגיגען וואָרט, למשל: הָצִי שְׁנָה מְצֻלָּה (א געראַטענער האַלב-יאָהר), בְּלִי מְלָאכָה הָדָשִׁים (נייע געצייג), אֲדָרָת קִיץ בְּלָה (א לייכטער פריהלינגס-מאַנטעל), מְבוֹנֹת תְּפִירָה בְּרוּעוֹת (שלעכטע נייה-מאַשינען).

די אייגענשאפטסווערטער קומען אין מעגליכען גע-
שלעכט, ווען זיי באצייכענען צוויי אָדער מעהר הויפטווערטער
פון מעגליכען און ווייבליכען געשלעכט; למשל: תַּלְמִידִים וְתַלְמִידוֹת
חֲרוּצִים (פלייסיגע שילערס און שילערינס), אֲנָשִׁים וְנָשִׁים מוֹכִים
וְחֻכָּמִים (נוטע און קלוגע מענער און פרויען).

דער באשטימטער ארטיקעל ה' ווערט צוגעשטעלט אי
צום אייגענשאפטסוואָרט אי צום הויפטוואָרט, למשל: הַחֹלָה
הַמָּסָבִן (דער געפעהרליכער קראנקער), הַמַּעֲשִׂים הַטּוֹבִים (די
נוטע טאטען), בָּא-הַבֶּן הָאֶמְתִּי (דער אמת'ער פארשטעהער),
ווען דאָס הויפטוואָרט שטעהט אין דער בויגונג אָדער ווען עס
איז אן אייגעננאָמען, דאָן ווערט דער באשטימטער ארטיקעל
צוגעשטעלט נאָר צום אייגענשאפטסוואָרט אליין; למשל:
נְבִיאֵינוּ הַגָּדוֹלִים (אונזערע גרויסע נביאים), יוֹד הַפֶּלֶא, כְּתָבִי
קְדִישֵׁנוּ הַנִּפְלְאִים (אונזערע וואונדערליכע הייליגע שריפטען).

דאָס אייגענשאפטסוואָרט געהמט נישט אָן דעם בא-
שטימטען ארטיקעל, אויב עס באצייכענט עפעס אומבאקאנטעס
וועגען א באקאנטען הויפטוואָרט; למשל: הַבֶּשֶׂר הַפָּשִׁי (די פלייש
איז פֿשר), מִזֵּי קָר (מיין טעמפערעמענט איז א קאלטער),
אַבְרָהָם וְיִשְׂרָאֵל זָקֵנִים (אברהם און שרה זיינען אלט), מְסַלַּח
הַבְּרוּל מוֹעִילָה (די אייגענבאָן איז ניצליך). אין אזא פאל קען
דאָס אייגענשאפטסוואָרט, ווען מע וויל עס באטאָנען

אָדער אויסרופען, קומען אויך פאר דעם הויפטוואָרט;
למשל: טוב הדבר! (גוט איז די זאך!) — אַנשטאַט: הדבר
(טוב), יפה הארץ מאד! (זעהר שעהן איז דאָס לאַנד!) — אַנ-
שטאַט: הארץ יפה מאד, קשים החיים! (שווער איז דאָס
לעבען!) — אַנשטאַט: החיים קשים).

ווען מע פאַרגלייכט די זעלבע אייגענשאפט ביי עטליכע
געגענשאַנדען, דאן קומט די אייגענשאפט אין דריי שטופען
(מדרגות התאר):

(א) די פאַרגלייכונגסשטופע (מדרגת הדמיון). ווען אן
אייגענשאפט איז גלייך אין עטליכע געגענשאַנדען, דאן גיט
מען צו צום צווייטען געגענשאַנד דעם אות כי (ווי) אָדער
דאָס וואָרט פֿמו; (ווי); למשל: פֿניה לִבְנִים פֿשֶׁלֶג (איהר פנים
איז ווייַס ווי שניי), הוא גִּבּוֹר כְּשֶׁמֶשׁוֹן (ער איז אזא העלד ווי
שמשון), בְּבֵית קֶר פֿמוּ בַּחֲנֵן (אין הויז איז קאַלט ווי אין גאס),
הוא עָנִי פֿמוּךְ (ער איז אזוי אַרים ווי דו).

(ב) די העכערע שטופע (מדרגת היתרון). ווען אן אייגענ-
שאַפט איז אין אַיין געגענשאַנד גרעסער ווי אין אנדערע, דאן
גיט מען צו צום צווייטען געגענשאַנד דעם אות מד (פון) אָדער
דאָס וואָרט מן (פון) און אַמאַל—מֵאֶשֶׁר (אַיידער); למשל:
טובה חכמה מִגִּבּוֹרָה (עס איז בעסער קלוגשאַפט פון העלדיש-
קייט), מר מִמָּוֶת (ביטער פון טויט), הַמוֹשָׁבָה רְחוֹקָה מִן הַפֶּקֶד

(די קאלאניע איז ווייטער פון דעם דארף), הוא עֲשִׁיר מִפְּנֵי
 (ער איז רייכער פון מיר), בְּשׁוֹק זֶזֶל מֵאֲשֶׁר בְּעִיר (אין מארק
 איז ביליגער אַיידער אין שטאָט). ווען דער צווייטער געגענטשאַנד
 פעהלט אינגאנצען, דאן ווערט צום אייגענשאַפטסוואָרט צוגע-
 שטעלט דאָס וואָרט יוֹתֵר (מעהר); למשל: מִי יוֹתֵר חֶכֶם? (ווער
 אין קליינער?), הוא יוֹתֵר חָזָק (ער איז שטארקער), יוֹתֵר טוֹב
 (בעסער), יוֹתֵר רַע (ערגער). אין רעדען איז מען געוועהנט צו
 געברויכען דעם וואָרט יוֹתֵר פאר אַדער נאָך דעם אייגענ-
 שאַפטסוואָרט אפילו ווען עס איז דאָ דער צווייטער געגענטשאַנד,
 למשל: אַתָּה זָקֵן יוֹתֵר מִפְּנֵי = אַתָּה יוֹתֵר זָקֵן מִפְּנֵי (ו
 ביסט עלטער פון איהם). — אַנשטאָט: אַתָּה זָקֵן מִפְּנֵי, הֶחְלִיכָה
 קָשָׁה יוֹתֵר מִן הַנְּסִיעָה = הֶחְלִיכָה יוֹתֵר קָשָׁה מִן הַנְּסִיעָה
 (דאָס געהן איז שווערער פון פאָהרען). — אַנשטאָט: הֶחְלִיכָה קָשָׁה
 מִן הַנְּסִיעָה).

ג) די העכסטע שטופע (מִדְרָגַת הַהִפְלָגָה). ווען אן אייגענ-
 שאַפט איז אין אַיין געגענטשאַנד גרעסער ווי אין אַלע אַנדערע,
 דאן גיט מען צו צום אייגענשאַפטסוואָרט דאָס וואָרט הַיּוֹתֵר
 (דאָס מעהרסטע), און אַמאָל — דאָס וואָרט מִכָּל פאר דעם
 צווייטען געגענטשאַנד; למשל: הַכָּבוֹד הַיּוֹתֵר גָּדוֹל (דער
 גרעסטער פּבוֹד), הַסְּפָרִים הַיּוֹתֵר מְעַנִּינִים (די אינטערע-
 סאַנטסטע ביכער), הַחֶכֶם מִכָּל הָאָדָם (דער קלינסטער פון
 אַלע מענשען).

אז מע וויל בילדען אייגענשאפטסווערטער פון אנדערע
ווערטער, גיט מען צו צום סוף דעם אות יי; למשל: יְרוּשָׁלַיִם—
יְרוּשָׁלַמִי (א ירושלים'דיגער), יְרוּשָׁלַמִית, יְרוּשָׁלַמִיִם=יְרוּשָׁלַמִים,
יְרוּשָׁלַמִי'ת; צִיּוֹן—צִיּוֹנִי (א ציוניסט)...; סְפָרַד—סְפָרְדִי...;
אֶשְׁכֶּנֶז—אֶשְׁכֶּנֶזִי...; בֵּית—בֵּיתִי (א הויזליכער, א היימישער)...;
יוֹם—יוֹמִי (א טעגליכער)...; תָּמִיד—תָּמִידִי (א שטענדיגער)...
אין קורצע ווערטער גיט מען אמאל צו יי אדער יִי, למשל:
רוּחַ—רוּחָנִי (א גייסטיגער)...; גוֹף—גוֹפָנִי (א קערפערליכער)...;
עִיר—עִירוֹנִי (א שטאטישער)... ווען דאס ווארט ענדיגט זיך
מיט ךָּ, דאן פאלט ארויס די דאזיגע ענדונג און אַנשטאַט דעם
קומט דאס רוב תִּי; למשל: שָׁנָה—שָׁנָתִי (א יעהרליכער),
שָׁנָתִית, שָׁנָתִיִם, שָׁנָתִי'ת; חֶבְרָה—חֶבְרָתִי (א געזעלשאפט-
ליכער)...; גִּדְרָה—גִּדְרָתִי (א גדרה'ער)... אין צוזאַמענגעבונ-
דענע ווערטער ווערט דער יי צוגעשטעלט צום צווייטען אומ-
אפהענגיגען ווארט, למשל: בֵּית־לֶחֶם—בֵּית־לֶחֶמִי, בֵּית־
לֶחֶמִית, בֵּית־לֶחֶמִיִם=בֵּית־לֶחֶמִי'ת, בֵּית־לֶחֶמִי'ת...;
אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל... אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵלִי; פְּתַח־תְּקוּתִי... פְּתַח־תְּקוּתִי...

א סך אייגענשאפטסווערטער ווערען געבילדעט פון צייט-
ווערטער (פֻּעָלִים), ווען מען גיט צו צום סוף ין; למשל: גּוֹלָן,
גּוֹלָנִית, גּוֹלָנִים, גּוֹלָנִי'ת; עָקֶשׁן...; דִּבְרָן...; פֻּעֶסֶן...; דִּרְשָׁן...
אזוי קען מען אלע מאל טאן או זאנען: אַכְלָן (אן עסער),

שְׁתִּין (א טרינקער), פֿטפֿטן (א פלוידערער), שְׁתָּקן (א שווייגער),
בִּכּין (א ווייגער), צֶעקן (א שרייער), צָקן (א לאכער) און
אזוי ווייטער.

אויך פון הויפטווערטער קען מען בילדען א סך אייגענ-
שאפטסווערטער, ווען מע גיט פאר זיי צו דעם וואָרט בֵּעַל
(אייגענטימער, באַזיצער), בֵּעַלִית, בֵּעַלִי, בֵּעַלוֹת; למשל:
בֵּעַל בֵּית, בֵּעַלִית בֵּית, בֵּעַלִי בֵּית, בֵּעַלוֹת בֵּית; בֵּעַל
גִּאָוּה...; בֵּעַל נְזֻמָּה...; בֵּעַל זְפֹרֹן...; בֵּעַל מְלָאכָה...; בֵּעַל
מִשְׁפָּחָה...; בֵּעַל רְצוֹן...; בֵּעַל כְּשָׁרוֹן...; בֵּעַל אִפִּי...; בֵּעַל
בֵּית חֲרָשֶׁת... און אזוי ווייטער.

ווען דאָס ערשטע אָדער דאָס צווייטע וואָרט אין א
פארבינדונג נעהמט אָן אַן אייגענשאפטסוואָרט, דאָן פארבינדען
זיי זיך צוריק מיט דעם וואָרט יֵשׁל; למשל: בּוֹס יֵין—בּוֹס קִטְנָה
יֵשׁל יֵין (א קליינע גלאַז וויין); בֵּת הָאִשָּׁה—חֵבֶת יֵשׁל הָאִשָּׁה
הַנְּחֻמָּה (די טאַכטער פון דער ליבליכער פרוי), חֵבֶת הַנְּחֻמָּה
יֵשׁל הָאִשָּׁה (די ליבליכע טאַכטער פון דער פרוי); נָצִיב אָרֶץ
יִשְׂרָאֵל—הַנְּצִיב הָעֵלְיוֹן יֵשׁל אָרֶץ יִשְׂרָאֵל (דער הויכער קאמיסאר
פון ארץ־ישראל).

די אייגענשאפטסווערטער אין א נעגאטיווען זין
דאָס הייסט: אין א זין פון נייג, ווערען געברויכט אויף די
פאָלגענדע אופנים:

(א) מיט דעם וואָרט לֹא (ניט), ווען דער באַשטימטער אַרטיקל איז ניטאָ; למשל: בֵּן לֹא חָכָם (ניט קיין קלוגער זון), דָּבָר לֹא נָעִים (ניט קיין אַנגענעםע זאַך), קִדְרָה לֹא חֲפָה וְלֹא קָרָה (ניט קיין וואַרימער און ניט קיין קאַלטער טעפּעל), לֹא טוֹב (ניט גוט), לֹא יָפֶה (ניט שען). מען קען אויך גע- ברויכען דעם וואָרט בְּלֹתִי (ניט), למשל: מִקְרָה בְּלֹתִי טָהוֹר (ניט קיין ריינער [גלאַטער] צופאַל), יוֹשֵׁב־רֹאשׁ בְּלֹתִי מִפְּלִגְתִּי (אן אומפאַרטייאַשער פאַרזיצענדער), מַעֲשִׂים בְּלֹתִי רְצוּיִים (אומגעווינשטע טאַטען).

(ב) מיט דעם וואָרט אֵין (ניטאָ) און אין די פּויגונגס- פאַרמען אֵין נָבֹ = אֵין נָ (ער איז ניט), אֵין נָה = אֵין נָ (זי איז ניט), אֵין נָם (זיי זיינען ניט—מענליך), אֵין נָן (זיי זיינען ניט—ווייבליך), אויב דאָס אייגענשאַפטסוואָרט באַצייכענט עפעס אומבאַקאַנטעס וועגען אַ באַקאַנטען הויפטוואָרט; למשל: תְּפֹחַר הָזֶה אֵין נָבֹ יִשָּׁר (ריווער סוחר איז ניט עהרליך), אָדָם הַגָּדוֹל אֵין נָ שְׂפֹר (אן אַנשטענדיגער מענש איז ניט קיין שפּור), דְּבָרָיו אֵין נָם מְחַבְּמִים וְאֵין נָם חֲדָשִׁים (זיינע ווערטער זיינען ניט קלוג און ניט ניי), אָסְתֵּר אֵין נָה שׁוֹטָה בְּלִבָּהּ (אסתר איז גאַרניט אַזאַ נאַר), אֵין חָכָם בְּשִׁלְמָה (עס איז ניטאָ אַזאַ קלוגער ווי שלמה).

(ג) מיט דעם וואָרט שְׂאֵין נָבֹ = שְׂאֵין נָ, שְׂאֵין נָה =

שְׁאִינָה, שְׁאִינָם, שְׁאִינָן אָדער הַבִּלְתִּי, אויב אי דאָס
הויפטוואָרט און אי דאָס אייגענשאפטסוואָרט זיינען באַקאַנט;
למשל: הַדְּבָרִים שְׁאִינָם יְדוּעִים=הַדְּבָרִים הַבִּלְתִּי יְדוּעִים
(די אומבאַקאַנטע זאַכען), הַפְּחִיר שְׁאִינֵי יָקָר וְאִינֵי זֶל=
הַפְּחִיר הַבִּלְתִּי יָקָר וְהַבִּלְתִּי זֶל (דער ניט קיין טייערער און
ניט קיין ביליגער פרייז), הַחֲדָשׁוֹת שְׁאִינָן חֲשׁוּבוֹת=הַחֲדָשׁוֹת
הַבִּלְתִּי חֲשׁוּבוֹת (די אומוויכטיגע נייעס).

10. דאָס פֿירוואָרט — שֵׁם הַגֹּרֶת.

די נויטיגסטע פֿירווערטער, וואָס ווערען געברויכט אָנ-
שטאַט הויפטווערטער און אייגענשאפטסווערטער, זיינען די
פֿאלגענדע:

(א פֿערווענליכע ווערטער:

אָנִי (אָנִי) — איד.	אַנְחֵנוּ (אַנְנוּ) — מיר.
אַתָּה — דו (מענליך).	אַתָּם — איהר (מענליך).
אַתָּ — דו (ווייבליך).	אַתָּן — איהר (ווייבליך).
הוּא — ער.	הֵם — זיי (מענליך).
הִיא — זי.	הֵן — זיי (ווייבליך).

אין העברעאיש, וועלכע צייכענט זיך אויס מיט איהר
קורצקייט, לאָזט מען אַרויס די אַזוי־גערופענע הילפס־ווערטער
בֵּין, בֵּיסט, אִיו, זיינען, נאָר ווען מען מוז זיי באַטאָנען,
דאָן געברויכט מען די פֿירווערטער הוּא, הִיא (אַנשטאַט בֵּין,

ביסט, איז, הם, הן (אנשטאט זיינען, זייט); למשל:
 אָנִי הוּא וְלֹא אַחֵר (איד בין עס און ניט קיין אנדערער), אַתָּה
 הוּא מַלְכִּי (דו ביסט עס מיין קעניג), אַחֲוֹתִי, הֲאֵתָּ הִיא?
 (מיין שוועסטער, צו ביסטו עס דו?), צִיּוֹן הִיא אֶרְצֵנוּ (ציון
 איז אונזער לאַנד), אַל תַּעֲבֹר אֶת פְּסֵי הַבְּרָזָל, כִּי סַבָּנָה הִיא!
 (נעה ניט אריבער די רעלסען, ווייל עס איז א געפאָהר!), הוּא
 הוּא (ער איז עס), הִיא הִיא (זי איז עס), הֵם הֵם (זיי
 זיינען עס—מענליך), הֵן הֵן (זיי זיינען עס—ווייבליך).

ב) באַזיץ-ווערטער: שָׁל און די בייזונגס-פאַרמען שָׁלִי,
 שָׁלָה... מע געברויכט דעם וואָרט שָׁל אויך אליין אָהן א
 הויפטוואָרט און מע פאַרבינדט עס מיט אלערליי ווערטער און
 אותיות, למשל: שָׁלִי שָׁלָה וְשָׁלָה שָׁלִי (מיינס איז דיינס
 און דיינס איז מיינס), תָּן לּוֹ מִשְׁלֹ שְׂאֵתָהּ וְשָׁלָה שְׁלֹ! (גיב
 איהם פון זיינע ווייל דו און דיינס זיינען זיינס!), אָנֹּ בְּשָׁלָנוּ
 וְהֵם בְּשָׁלָהֶם (מיר ביי אונזערס און זיי ביי זייערס), כָּאָדָם
 הָעוֹשֶׂה בְּתוֹךְ שְׁלֹ (ווי איינער וואָס טוט אין זיין אייגענס),
 הַשִּׁפְחָה גוֹעֲרֶת בְּחֻתָּל וְהַחֲתוּל עוֹשֶׂה אֶת שְׁלֹ (די דינסט שרייט
 אן אויף דער קאַץ און די קאַץ טוט דאָס איהריגע). דאָס וואָרט
 שָׁל קומט אין מענליכען געשלאַכט ווען עס באַצייכענט
 אן אומבאַשטימטען גענענשטאַנד, למשל: שָׁלָה קוֹדֶם
 לְשָׁל כָּל אָדָם (דיינס איז פריהער פון יעדען איינעם), שְׁלָנוּ

יָקָר מְשָׁל אַחֲרֵיהֶם (אונזערס איז טייערער ווי דאָס וואָס ביי אַנדערע).
ווען אָבער דער געגענשטאַנד איז באַשטימט, דאָן שטימט-מיט
דאָס וואָרט שָׁל אין געשלעכט און צאָל; לְמִשְׁלָּה: בְּגִינוֹ סְבוּת—
שְׁלִי גִדּוֹלָה בְּשִׁלְחָה (מיר האָבען געבויט סופות—מיינס איז אזוי
גרויס ווי דיינס), צָרִיף לְקִנּוֹת נָעִלִים—שְׁלִי קְרוּעוֹת בְּבֶר (מע
דארף קויפֿען שיד—מיינע זיינען צעריסען). שָׁל קומט אָפטמאָל
ווען מע באַדאַרף איבער'חור'ען דאָס זעלבע וואָרט, לְמִשְׁלָּה:
חֲיִיד קוֹדָמִים לְשָׁל כָּל אָדָם (דיין לעבען איז פריהער פון יעדען
מענשענס לעבען)—אַנשטאַט: חֲיִיד קוֹדָמִים לְחַיֵּי כָּל אָדָם,
צָרוֹת יִשְׂרָאֵל מִרְבוֹת מְשָׁל כָּל הָאָמוֹת (די אידענ'ס צרות זיינען
מעהר פון אלע פעלקער'ס צרות)—אַנשטאַט: צָרוֹת יִשְׂרָאֵל
מִרְבוֹת מִצָּרוֹת כָּל הָאָמוֹת).

ג) ווידערקערענדע ווערטער: עֵצָם (זעלבסט, דאָס
זעלבע), לְמִשְׁלָּה: עֵצָם הִדְבָּר (די זאך זעלבסט, די זעלבע זאך),
עֵצָם הָעֵנִין (דער ענין זעלבסט, דער זעלבער ענין), בְּעֵצָם
הַיּוֹם הַזֶּה (פונקט אין דיווען טאָג), עֵצָם הִדְרָה עָלָה בְּמִחִיר
(די זעלבע דירה איז געשטויגען אין פרייז), אֲנִי אוֹכֵל תָּמִיד אֶת
עֵצָם הַמֵּאֲכָל (איד עם שטענדיג דעם זעלבען עסען), בְּפֶה
פְּעָמִים כְּבָר שָׁמַעְתִּי אֶת עֵצָם הַטְּעָנוֹת הָאֵלֶּה! (וויפיעל מאל
האָב איך שוין געהערט דיווע זעלבע טענות!), בְּעֵצָם יָדִי זָרַעְתִּי
אֶת גִּנִּי (איד אַליין מיט מיינע אייגענע הענט האָב פאַרווייט

מיין גארטען). דאס ווארט עָצֶם בויגט זיך: עָצְמִי (איד
זעלבסט, זיך, מיין אייגענעם), עָצְמָךְ...; למשל: הֵם יוֹשְׁבִים
בְּבִתִּי עָצְמָם (זיי וואוינען אין זייערע אייגענע הייזער), פִּרְנָסְתִּי
מִסְפִּיקָה לְצִרְכֵּי עָצְמִי (מיין פארדינסט איז גענוג פאר מיין
אייגענע באדערפעניסען), מַה יֵּשׁ לָכֶם מִשָּׁל עָצְמָכֶם? (וואס
האט איהר אייער אייגענעם?), עֲזֹר לְעָצְמָךְ! (העלף זיך
אליין!), הוּא צִיר אֶת עָצְמוֹ (ער האט זיך אליין אפגעמאחלען),
אָנוּ בְּעָצְמָנוּ עָשִׂינוּ זֹאת (מיר אליין האבען עס געטאן).

(ד) אַנווייזענדע ווערטער: זֶה (דיזער), זֵאת = זו (דיזע) —
איינצאל ווייבליך), אֵלֶּה (דיזע — מעהרצאל מענליך און ווייבליך),
הֵּהוּא (יענער), הֵּהִיא (יענע — איינצאל ווייבליך), הֵּהֶם
(יענע — מעהרצאל מענליך), הֵּהֵן (יענע — מעהרצאל ווייבליך).
ווען עס רעדט זיך וועגען אן אומבאשטימטען געגענשאַנד,
דאן געברויכט מען דעם מענליכען זֶה; למשל: זֶה אָמַת (דאס
איז אמת), זֶה מְצִינָה (דאס איז אויסגעצייכענט), זֶה פֶּעַל עָלִי
(דאס האט אויף מיר געוירקט). אויב אָבער דאס אומבא-
שטימטעס קומט נאך א צייטווארט, דאן געברויכט מען
זֵאת און אַמאָל — זֶה; למשל: עָשָׂה זֹאת! (טו דאס!) בֵּין בֶּן
וּבֵין בֶּן לֹא רָאָה אֶת זֶה (סיי ווי סיי האט ער דאס ניט געזעהן).
פֶּון זֶה הוּא מאכט מען אַיין ווארט זֶהוּ, און פֶּון זו הִיא —

זוהי; למשל: זַהּ הוּ הַרְעִינָה הַיָּשָׁן (דאס איז עס דער אלטער געדאנק.—אָנשטאַט: זַהּ הוּא הַרְעִינָה הַיָּשָׁן), זוהי יפּוּ (דאס איז יפו)—אָנשטאַט: זוּ הִיא יפּוּ).

אַנמערקונג. זַהּ באַצייכענט אויך צייט און באַדייטעט שוין, למשל: זַהּ שְׁלֹשִׁים שָׁנָה (עס איז שוין דרייסיג יאָהר), זַהּ פֶּעַמִּים (עס איז שוין צוויי מאל), זַהּ כָּבֵד (עס איז שוין לאַנג), זַהּ לֹא כָבֵד (דאָ ניט לאַנג), זַהּ כְּפֹה שָׁנִים (שוין פיעלע יאָהרען), זַהּ עָתָה (אַט ערשט).

ה) גענענזייטיגע ווערטער: זַהּ—זַהּ (איינער דעם אַנ-דערען, איינער דעם צווייטען), זוּ—זוּ (איינע די אַנדערע, איינע די צווייטע); למשל: וְקָרָא זַהּ אֶל זַהּ (און זיי האָבען גערופען איינער צום אַנדערען), הִנֵּעֲרִים הַכּוּ זַהּ אֶת זַהּ (די אינגלאַך האָבען געשלאָגען איינער דעם אַנדערען), הִתְלַמְּדוּת עוֹזְרוֹת זוּ לְזוּ (די שילערינס העלפען איינע די אַנדערע). ווען עס רעדט זיך וועגען גענענשטאַנדען פון מעגליכען און ווייבליכען געשלעכט, דאָן געברויכט מען דעם מעג-ליכען זַהּ—זַהּ; למשל: הָאֵחַ וְהָאֵחֹת נִפְרְדוּ זַהּ מִזֶּה (דער ברודער און די שוועסטער האָבען זיך געזענענט איינער פון צווייטען).

בִּפְנֵי־שָׁה

שָׁלוֹם לָךְ, אֲדוֹנִי!

שָׁלוֹם לָךְ, מֶר בֶּן־צִיּוֹן!

שָׁלוֹם!

מָה שָׁלוֹמְךָ?

שָׁלוֹם לִי.

וּמָה שָׁלוֹם אָחִיךָ?

גַּם לוֹ שָׁלוֹם.

וּמָה שָׁלוֹם אֲחֻתְךָ?

אֵין שָׁלוֹם לָהּ הַיּוֹם.

צָר לִי עָלֶיךָ!

מֵאַיִן וּלְאֵן?

מֵאַיִן אֶתָּה הוֹלֵךְ?

לְאֵן אֶתָּה הוֹלֵךְ?

אֲנִי הוֹלֵךְ מִבֵּיתִי אֶל

אֶסְפָּה.

בֵּינָם בִּאֲנַעֲנֵנָּה זִיךְ

גוֹט מֵאַרְגֵּנֶן אֵייד, מִיין הערר!

גוֹט מֵאַרְגֵּנֶן אֵייד, הערר בן־ציון!

גוֹט יאָהר!

וואָס מאַכט איהר?

גאָנץ גוט.

און וואָס מאַכט אַייער ברודער?

איהם איז אויך גאָנץ גוט.

און וואָס מאַכט אַייער שוועס-

טער?

זי פֿיהלט עפעס היינט ניט גוט.

עס טוט מיר לייד אויף איהר!

פון וואָנען און וואוהין?

פון וואָנען געהסטו?

וואוהין געהסטו?

איך געה פון דער היים צו

א פערזאמלונג.

איד וויל זיך באקאנען מיט'ן
הערר גלעדי.

גוט, איד וועל דיר פאר איהם
פארשטעלען.

איד האב די עהרע פאר דיר
פארצושטעלען הערר פניני.

מיר איז זעהר אנגענעהם בא-
קאנען זיך מיט אייך.

ווי הייסט איהר?

איד הייס גלעדי.

איד האב עפעס איבערצורעדען
מיט אייך.

איד האב יעצט קיין צייט ניט.
מיר וועלען אפמאכען ווען זיך
צוזעהן.

ווען וועלען מיר זיך זעהן?
היינט אווענד האלב נאך זעקס.

אני רוצה להתוודע אל
מר גלעדי.

טוב, אציג אותך לפניו.

אני מתכבד להציג לפניך
את מר פניני.

נעים לי מאוד להכיר אותך.

מה שםך?

שמי גלעדי.

דבר לי אליך.

אין לי פנאי עכשיו.

נקבע מועד להתראות!

מתי נתראה?

היום בערב בשעה הששית
וחצי.

איד בעט אייד, קומט פינקטליך!
זיכער, איד קום שמענדיג
פינקטליך.

אויב דופארשפעטיגסט, ווארט
איד אויף דיר ניט.

זאגט ניט!

איד וועל זיין פריט.

וואו וועלען מיר זיך זעהן?

מיר וועלען זיך זעהן אין בית-
עם (פאלקס-הויז).

פילייכט שטער איד אייד?

עס מאכט ניט!

עס שאדט ניט!

איד הייל זיך ניט אזוי.

פארגעס ניט!

רעדסטו העברעאיש?

יע, איד רייך העברעאיש.

וואו וואוינסטו?

בבקשה, בוא בדיוק!

בודאי, אני בא תמיד
בדיוק.

אם תאחר, לא אחכה לך.

אל תדאג!

אני אקדים.

איזה נתיאה?

נתיאה בבית-העם.

אולי אני מפריע אותך?

אין דבר!

אין בכך כלום!

אינני ממהר כל-כך.

אל תשבח!

המדבר אתה עברית?

כן, אני מדבר עברית.

איזה אתה דר?

אַני דר ברחוב הרצל.

בקר את ביתי!

אַני אבקר את ביתך

לפעמים.

אַני אסור אל ביתך לעת-

מצא.

עשה לי חסד!

דרש בשמי לשלום מר

בן-אביב!

אַני אעשה את בקשתך.

אולי אַני מבטל את זמנך?

איד וואוין אין הערצעל נאם.

באזוך מיר אין דער היים!

איד וועל דיר אפט באזוכען

אין דער היים.

איד וועל זיך ביי א געלעגענהייט

אמאל אריינכאפען צו דיר

אין דער היים.

טו מיר א טובה!

גערס אין מיין נאמען הער

בן-אביב!

איד וועל טון דיין בקשה.

פילייכט נעהם איד צו אייער

ציט?

ווארט אויילע!

וואס זאגסטו?

וואס רעדסטו?

איד האב ניט גוט געהערט.

רייד העכער!

חכה-נא מעט!

מה אתה אומר?

מה אתה מדבר?

לא שמעתי היטב.

הרם-נא את קולך!

היילסטו זיך געהן?	הממהר אתה לדרכך?
קען מען צו אייד ריידען?	האפשר לדבר אליך?
איד וויל צו אייד ריידען.	אני רוצה לדבר אליך.
קענסטו זיך אפשטעלען פאר	היכל אתה לעמד לרגע?
אוויילע?	
קענסטו ווארטען?	היכל אתה לחכות?
געדענקסטו?	הוזכר אתה?
באמיהט זיך ניט!	אל תטריח את עצמך!
איך בין צופרידען אייד צו	שמח אני לפגוש אותך.
באגעגענען.	
איך בין צופרידען אייד צו זעהן.	שמח אני לראות אותך.
וואס ווילסטו?	מה אתה רוצה?
וואס מיינסטו?	מה בוננתך?
צו וואס טויג עס?	מה תועלת הדבר?
וואס דארף איד טון?	מה עלי לעשות?
ווער זייגען זיי?	מי הם?
פארוואס ענטפערסטו ניט?	מדוע אינך עונה?
פארוואס שווייגסטו?	למה אתה מתקריש?

סְלִיחָה!

הא לך פֿרטיסי הפֿרטי!

זייט מוחל (פארדאן)!

אט האט איהר מיין וויזט

קארט!

מה המען שְׁלֶךְ?

מתי אתה בְּבִיתְךָ?

וואס איז דיין אדרעס?

ווען ביסטו אין דער היים?

באאונרוהיג מיר ניט!

באלעסטיג מיר ניט!

אל תטריד אותי!

שמע־נא, אַדוֹנִי!

מתי יהיה הדבר נוח לך?

פֿניך ידועים לי.

אני רואה אותך בפעם

הראשונה.

הערט זיך איין, מיין הערר!

ווען איז עס דיר באקוועמער?

דו קומסט מיר אויס באקאנט.

איך זעה אייד דעם ערשטען

מאל.

איה ראייתי אותך קודם?

וואו האב איך אייד פריהער

געזעהן?

איך האב דיר ניט געזעהן שוין

א לאנגע צייט.

לאראייתי אותך זה זמן רב.

קשה לי להזכר.

מיר איז שווער צו דערמאנען זיך.

טוב כי הזכרת אותי.

גוט וואס דו האסט מיר דערמאנט

מה שלום עסקיך?

ווי געהט עס דיר אין דיינע

אנגעלעגענהייטען (גע-

שעפטען)?

שלום לעסקי.

מיר געהט אים בעסטען.

אין שלום לעסקי.

מיר געהט ניט אים בעסטען.

אני יודע אותך על-פי

איד קען אייד ביים אויסזעהן.

מראה-פניך.

איד קען אייד שוין לאנג.

אני יודע אותך מכבר.

קענסטו מיר?

היודע אתה אותי?

דערקען ווער בין איד?

הכר-נא מי אני!

ווער ביסטו?

מי אתה?

איד קען אייד.

אני מכיר אותך.

איד האב אייד גלייך דערקענט.

אני הכרתי אותך מיד.

טרעף ווי היים איד!

נחש את שמי!

איד האב געהערט אייער נאמען.

שמעתי את שמך.

דיין נאמען איז מיר באקאנט.

שמך ידוע לי.

הערר יצחקי געריסט דיר.

מריצחקי-יודע בשלומך.

ווי זאגסטו דאס אין העברעאיש?	איך אָתה אומר זאת
	בְּעִבְרִית?
וואָס הערט זיך ביי דיר נייעס?	מָה חֲדָשׁ אָתָּךְ?
וואָס הערט זיך נייעס?	מָה חֲדָשׁ?
עס איז ניטאָ קיין נייעס.	אין פֿל חֲדָשׁ.
אלעס ווי געווען.	הַכֵּל בְּשִׁהְיָהּ.
וואָס הערט זיך?	מָה נִשְׁמָע?
אלעס ווי עס באדארף צו זיין.	הַכֵּל בְּשׁוּרָהּ.
וואָס הערט זיך עפעס נייעס	מָה חֲדָשׁוֹת נִשְׁמָעוֹת
אויף דער וועלט?	בְּעוֹלָם?
איז עס אמת וואָס איך האָב	הַאֲמָת הַדְּבָר אֲשֶׁר שִׁמְעָתִי
אויף דיר געהערט?	עָלֶיךָ?
וועגען וואָס האַנדעלט זיך?	מָה הַדְּבָר?
וואָס איז דער מעהר?	
פון וואַנען ווייסטו דאָס?	מֵאַיִן אָתָּה יוֹדֵעַ זֹאת?
איך האָב דאָס געהערט פון	שִׁמְעָתִי זֹאת מִפִּי רַעֲי.
מיין פריינד.	
עס איז גוט אזוי.	טוב הַדְּבָר.

עס איז ניט גוט אזוי.	לא טוב הַדָּבָר.
צום ווידערזעהן!	לְהִתְרָאוֹת!
זייט געזונד!	הֵיחָא שְׁלוֹם!
געהט געזונדערהייט!	לֵךְ לְשְׁלוֹם!

אין הויז

אימיצער קלאפט אין טיר.
 אריין!
 געה עפען!
 אװירדיגער (א חשוב'ער) גאסט
 איז געקומען אונז באזוכען.
 געהם אויף דעם גאסט!
 גוט מארגען!
 זעצט זיך, הערר!
 א דאנק!

בבית

איש דופק על הַדֶּלֶת.
 לבוא!
 לך פתח!
 אורח נכבד בא לבקר
 אותנו.
 קבל את פני האורח!
 בקר טוב!
 שב-נא, אדוני!
 תודה!
 תרחץ!

לעג א טישטאך אויפ'ן טיש!
שפרייט דעם טיש!

מע דארף דערלאנגען דעם
גאס פֿיבור.

זעצט זיך צום טיש!
איך בעט אייך, פארזוכט אביסעל
איך בין זאט.

לאזט זיך ניט בעמען!
איך וועל זיך פיעל ניט איינ-
שפארען (איינ'עק ט'ען).

וואו איז דער בעל-הבית?
ער איז ניטא אין דער היים.
ער וועט פאלד צוריקקומען.
צוליעב וואָס דארפט איהר
איהם?

צוליעב א וויכטיגען ענין.
ווייס ער, אז איהר דארפט
קומען?

פרש מפה על השלחן!

צריך להגיע תקרבת
לאורח.

שכנא אל השלחן!

בבקשה, מעם מעט!
שבע אנכי.

אל-נא תסרב!

לא אתעקש הרבה.

איה האדון?

אינגו בבית.

הוא ישוב מיד.

מפני מה אתה צריך לו?

מפני ענין חשוב.

היורע הוא, כי עליך לבוא?

זיכער !	}	בּוֹדֵאִי !
געוויס !		
ער האָט צוגעזאָגט וואַרטען		הוא הִבְטִיחַ אוֹתִי לְחֵכּוֹת
אויף מיר.		לִי.
עס איז שפעט.		הַשָּׁעָה מְאַחֲרֶת.
איד האָב זיך ניט געקענט	}	חֲבִיתִי עַד בּוֹשׁ.
דערוואַרטען.		
מיר איז שוין מיאוס געוואָרען	}	אַנִי טָרֹד מְאֹד.
צו וואַרטען.		
איד בין זעהר פאַרנומען (באַ- שעפטיגט).		אַנִי אֶלְוָה אוֹתָךְ.
איד וועל אייד באַגלייטען.		אִין צִדָּךְ.
מע דאַרף ניט.		מְתִי תְּבוֹא עוֹד פֶּעַם ?
ווען קומט איר נאָך אַמאַל ?		אַינְנִי יוֹדֵעַ בְּדִיוֹק.
איד ווייס ניט גענוי.		אַנִי אוֹדִיעַ בְּמִקְתָּב.
איד וועל לאָזען וויסען דורך א בריעף.		

היום אחרתי לקום משנתי.	היינט בין איד שפעט אויפ- געשטאנען.
השעון-המערור לא צלצל.	דער וועק-זייגער האט ניט גע- קלונגען.
אמש שכחתי לכוון את השעון.	איד האב געכמען אווענד פאר- געסען אנדרייען (אנציהען) דעם זייגער.
השעון נפסק.	דער זייגער האט זיך אפגע- שטעלט.
הדופק שעונה?	דיין זייגער געהט?
היורע אתה את השעה הנכונה?	ווייסטו אויף ריכטיג די צייט? וויפיעל איז יעצט דער זייגער?
מה השעה עתה? עלי לבון את השעון.	איד דארף אנשטעלען דעם זייגער.
עכשיו עשרים דק לפני השתיים-עשרה.	יעצט איז צוואנציג מינוט צו צוועלף.
במוח אתה בזה?	ווייסטו דאס אויף געוויס?

בְּלִי סֶפֶק.

אָהן שום ספק (צווייפעל).

יֵשׁ לָנוּ שְׁנֵי שְׁעוֹנִים בְּבֵית.

מִיר האַבען אין הויז צוויי

זייגערס.

שְׁנֵיהֶם אֵינֶם דִּיקְנִים.

זיינען זיי ביידע ניט קיין פינקט-

ליכע.

אַחַד מֵאַחֵר תָּמִיד.

איינער שפעטיגט זיך אלע מאל.

אַחַד מִקְדָּיִם תָּמִיד.

איינער לויפט אלע מאל.

אֵין שְׁלוֹם בִּינִיהֶם.

זיי לעבען ניט בשלום.

אֵין אֶמֶת בְּפִיהֶם.

זיי זאָגען ניט דעם אמת.

אֵינִי לוֹמֵד אֶת הַשְּׁעָה מִפִּי

אִיר קוק ניט די צייט פון די

שְׁנֵי הַשְּׁעוֹנִים הָאֵלֶּה.

צוויי זייגערס.

אֵנִי לוֹמֵד אֶת הַשְּׁעָה מִפִּי

אִיר קוק די צייט פון מִין

שְׁעוֹן־הַכִּסִּי שְׁלִי.

מאשען־זייגער.

זֶה שְׁעוֹן קָטָן, אָבֵל יִשְׂרָאֵל.

דאָס איז אַ קליינער, אָבער אַן

עהרליכער זייגער.

הוא מְגִיד אֶת הָאֶמֶת.

עס זאָגט דעם אמת.

הוא מְרָאֶה אֶת הַשְּׁעָה

עס באַווייזט די ריכטיגע צייט.

הַנִּכּוֹנָה.

איך בין היינט זעהר פריה אויפ- געשטאנען.	אני השכמתי היום בבקר.
איך בין כמעט די גאנצע נאכט ניט געשלאפען.	כמעט כל הלילה לא ישנתי.
איך האב ניט געקענט שלאפען די גאנצע נאכט.	שנתי נדדה כל הלילה.
א טומעל האט זיך געטראגען פון גאס.	רעש נשמע מן הרחוב.
איך האב אויפגעוועקט מיין ברודער.	אני העירתי את אחי.
כאפ זיך אויף (ערוואך) !	עורה! עורה!
שמעה אויף!	קום!
דער זייגער איז שוין אכט!	השעה השמינית בכר באה!
דו דארפסט געהן צו דער אר- בייט.	עליך לצאת לעבודתך.
שנעל!	מהר!
פויל זיך ניט!	אל תתעצל!

דער זיינער האָט שוין געשלאָגען
אכט.

ניד — אניט פארשפעטינסטו!

עס איז אזוי זיס אין דער פריה

צו שלאָפּען!

דו ביסט אַ פּעפּער (אַ שלאָפּער)!

געט צום האַנד-פּאַס (סינק)

און וואָש זיך!

די וואַסער איז צו קאַלט.

דרעה אָפּ דעם צווייטען קראַן!

פון דעם קראַן געהט וואַרימע

וואַסער.

וויילסטו זודיגע וואַסער?

איך וויל לעבליכע וואַסער.

צומישוואַרימע וואַסער מיט קאַל-

טע וועסטו האָבען לעבליכע.

הַשָּׁעוֹן הַשָּׁמַיִם אֶת הַשָּׁעָה
הַשָּׁמַיִת.

מֵהָר פֶּן תֵּאָחֵר!

שְׁנַת־הַבִּקָּר מְתוֹקָה כָּל־

כֶּף!

אַתָּה אוֹהֵב־שָׁנָה!

גֵּשׁ אֶל הַכִּיּוֹר וְרַחֵם!

{ הַמִּים קָרִים יוֹתֵר מִדִּי.
הַמִּים צוֹנְנִים יוֹתֵר מִדִּי.

פֶּתַח אֶת הַבָּרָז הַשֵּׁנִי!

מִפֵּי הַבָּרָז הַזֶּה נוֹזְלִים

מִים חֲמִים.

הַרוֹצֶה אַתָּה בְּמִים

רוֹתְחִים?

אֲנִי רוֹצֶה בְּמִים פּוֹשְׁרִים.

עֲרֵבֵב מִים חֲמִים בְּצוֹנְנִים

וַיִּהְיֶה לָהֶם פּוֹשְׁרִים.

דאָס איז אַ שענהער איינפאל.

זאל איך אזוי לעבען!

זיי אזוי גוט און גיב מיר אַ

האַנדמוך!

איך דארף אַפּווישען דעם פנים

און זי הענד.

פאַרקאם דיינע האַר!

האַסטו אַ קעמעל?

וואָס פאַר אַ קעמעל?

גיב מיר אַ געדיכטען קעמעל!

גיב מיר אַ שיטערען קעמעל!

נעהם די בערשטעל און פאַרפון

די האַר!

גוט געזאַגט!

מיר דאַכט,

איך וועל היינט קיין פריהשטיק

גיט עסען.

זאת היא המצאה יפה.

{ חי נפשי!
בחי ראשי!

בבקשה, תן לי מנקה!

עלי לנגב את פני ואת ידי.

סרק את שערוֹתֶיךָ!

הֵיש לך מִסְרָק?

אֵיזָה מִסְרָק?

תן לי מִסְרָק סָמִיד!

תן לי מִסְרָק קָלוּשׁ!

קח את הַמְבִרֶשֶׁת וְהַתְקֵן

את שְׁעָרוֹתֶיךָ!

יפה אָמַרְתָּ!

בְּמִדָּה לִי.

לא אכל היום אַרוֹחַת-

הַבֶּקֶר.

איד האָב אַ נויטיגע זאך צו
טון.

חלש ניט איבער די הארץ!
נעהם עפעס אין מויל!

איד האָב איצט קיין אַפעמיט
ניט.

איד דארף דאוונען שחרית.

איד דארף לעגען תפלין.
וואו איז די קליינע שפיגעלע?

ווער ווייס!

זוד אליין!

איד האָב ניט קיין אנדער
ארבייט?

עס איז ניט מיין שולד.

דו ווייסט אלע סודות אין הויז.

איד פארגעס שנעל.

עלי לעשות דָּבָר נְחוּץ.

ס'עד אַתָּה לָבֶדֶד!

איין לי תאבון עתה.

אני צריך לְהִתְפַּלֵּל
שְׁחֲרִית.

עלי לְהִנִּיחַ תְּפִלִּין.

איה המראה הקטנה?

מי יודע!

חפש בַּעֲצָמְךָ!

וכי אין לי עבודה אחרת?

אין זאת אשְׁמָתִי.

אמה יודע אַתָּה כָּל סודות
הבית.

אני שוכח מְהֵרָה.

אַתָּה שִׁבְחָן.

דו ביסט א מענש וואָס פאַר-

געסט.

לא תָּמִיד.

ניט אלע מאל.

יֵשׁ אֲשֶׁר אָנִי זוכֵר.

עס טרעפט אמאל אז איך

געדענק...

כַּאֲשֶׁר הִדְבָּר נוֹגַע אֵלַי.

ווען עס ריהרט מיר אָן.

איך בין פאַרמישט אין

דערינען.

איך בין אין דעם פאַר-

אינטערעסירט.

אָנִי נוֹגַע בְּדָבָר.

אין זֶה מִן הַיָּשָׁר.

עס איז ניט קיין יושר.

מַה לַעֲשׂוֹת?

וואָס טוט מען?

אין בְּרָרָה אַחֲרָת.

עס איז ניטא קיין אַנדער ברירה

(אויסוועג).

זֶה דְּרֹךְ הָעוֹלָם.

אזוי פיהרט זיך די וועלט.

כִּדְּ מְנַהֵג הַבְּרִיּוֹת.

אזוי פיהרט זיך ביי מענשען.

וּמַה בְּכַד?

נָה, איז וואָס?

איש הישר בעיניו יעשה. | יעדער איינער טוט ווי איהם
געפעלט.

אי-אפשר לשבת פה. | מע קען דא נישט זיצען.
קרני-השמש עוברות בעד | די שטראהלען שלאגען אריין
החלון. | דורכ'ן פענסטער.

צריך להוריד את הילונות. | מע דארף ארונטערציהען די
גארדינען.

זה רעיון יפה. | עס איז א שעהנער געדאנק.
בשרה בפי אליה! | איך האב דיר עפעס אנצואנען.
בשר תכר-ומיד! | זאג שוין די בשורה!

אין לי סבלנות. | איך האב נישט קיין געדולד.
הגיע זמן ארוחת-הצהרים. | עס איז שוין צייט צועסען מיטאג.
בנראה, | ווי עס ווייזט אויס,

אתה עסוק רק באכילה. | ביסטו פארטון נור אין עסען.
נדרה לאחר-כך. | מיר וועלען עס אפלעגען אויף
שפעטער.

נחכה עד ארוחת-הערב. | מירוועלען ווארטען אויף אווענד-
ברויט (וועטשערע, סאפער).

אז איך וועל כח האַבען, וועל

אם יְהוָה בִּי בָתִּי, אַחֲכָה.

איך וואַרטען.

פריהער פאַר אַלץ וועל איך

קָדֶם-כָּל אֶתְפַּלֵּל מִנְחָה.

דאווענען מנחה.

עס איז פינסטערלאך אין הויז.

אפֿלולית בבית.

עס איז בין־השמשות (דעמע-

שַׁעַת בֵּין־השְּׁמֶשׁוֹת.

רונג).

עס איז פינסטער אין הייז.

חשך בבית.

מע דאַרף אָנצינדען פייער.

צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת אוֹר.

האַסטו אַ קעסטעלע שוועבע-

הַיֵּשׁ לְךָ קָפֶסֶת-נִפְרוּרִים?

לאַךְ?

רייב אָן אַ שוועבעלע און צינד

שִׁפְשֵׁף נִפְרוֹר וְהִדְלַק אֶת

אָן דעם לאַמּפּ!

הַעֲשֵׂשִׁית!

איך דאַרף אָנניסען נאַפּט אין

עָלִי לְמוֹג נֶפֶט בְּעֲשֵׂשִׁית.

לאַמּפּ.

איך דאַרף צוריקטען דעם

עָלִי לְהוֹמִיב אֶת הַפֶּתִילָה.

קנייטעל.

הַשְׁלֵהֶבֶת גְּדוּלָּה יוֹתֵר | עִם אִיז אַצו גְּרוֹיסער פֿלאַם.
מִדִּי.

הַשְׁלֵהֶבֶת קִמְנָה יוֹתֵר מִדִּי. | עִם אִיז אַצו קלײנער פֿלאַם.
הַשְׁלֵהֶבֶת פֿשוּרָה. | דער פֿלאַם אִיז ווי עס באַדאַרף
צו זײַן.

הַבֵּיעַר גִּפְרוּר וְהַדְּלֵק אֶת | צײַנד אָן אַ שוועבעלע און מאַך
הַנּוֹ! | ליכטיג די גאָז!

צִרְיִן לְסִב־לִפְתָּח אֶת | מע דאַרף אַפּדרעהען דעם
קִנָּה הַנּוֹ. | גאָז־רעהר.

אֲנִי רוֹצֶה לְהָאִיר אֶת | איך וויל אָנצײנדען די עלעקט-
הַחֲשָׁמַל. | רישע ליכט.

טוֹב מְאֹד! | זעהר גוט!
דַּחֵק אֶת הַכִּפְתּוּר! | גיב אַ דריק דעם עלעקטרישען

מִשְׁךְ אֶת הַחוּט! | קנעפעל!
גיב אַ ציה דעם שנירעל!

סִב־פֶּתַח אֶת גְּלֵת הַחֲשָׁמַל! | דרעה אָפּ דעם עלעקטרישען
לעמפעל!

אַז יאָיר אור החשמל.

דאן וועט די עלעקטריציטעט
לייכמען.

אַני אַדליק אַת הַנֶּר.

איך וועל אַנצינדען די ליכט.

אַשים אַת הַנֶּר בַּמְנוֹרָה.

איך וועל אַריינשמעלען די ליכט
אין לייכטער.

אַני אוֹהב אַת אור הַנֶּר.

איך האָבליעבאזאליכטברענט.

בְּכֶר הַגִּיעָה חֲצוֹת-הַלַּיְלָה.

עס איז שוין האלבע נאַכט.

גַּלְךָ לִישׁוֹן.

מיר וועלען געהן שלאָפֿען.

מִשְׁכָּבְנוּ בְּכֶר נָכוֹן?

איז שוין אונזער געלעגער

פאַרמיג?

בְּבִקְשָׁה לְהַצִּיעַ אַת מִטָּתִי.

ביטע אויסבעטען מיין בעט.

הַבֶּסֶת, הַשְּׂמִיכָה וְהַסָּדִין

די פֿערענע, די קאלדרע און די

על מְקוֹמָם.

ליילאָד זיינען אויפ'ן פלאץ.

אַני מְבַכֵּר מוֹרְן.

איך וויל בעסער אַ מאַטראַץ.

הִישׁ לָךְ כֵּר אַחֵר?

האַסטו אַן אַנדער קישען?

הַמָּצֵע נוֹחַ מְאֹד.

עס איז זעהר באַקוועם אויס-

געבעט.

כִּבֵּה אַת הָאוּר!

לעש אויס די ליכט!

פארדרעה דעם גארדעהר!

פארדרעה דעם עלעקטרישען

לעמפעל!

איד לעג זיך שלאפען.

איד בין שלעפעריג.

איד בין זעהר מיער.

איד האב ניט פארגעסען דאוו-

נען מעריב.

איד האב קריאת-שמע אויך

געלייענט.

האסטו פארמאכט די לאדען?

איד האב פארשלאסען די טיר.

זייט אזוי גוט, פארמאכט די

טיר פון שלאף-צימער!

ווינוטאוןזיסעסאיזדערשלאף!

געבענטשט זאל זיין דער מענש

וואס האט ערפונדען די בעט!

סב-סגר את קנה הגו!

סב-סגר את גלית החשמל!

אני שוכב לישון.

אני נוטה לישון.

אני עיף מאד.

לא שכחתי להתפלל

ערבית.

גם "שמע" כבר קראתי.

הסגרת את התריסים?

נעלתי את הדלת.

בבקשה, סגר את דלת

חדר-המשקב!

מה טוב ומה נעים לישון!

ברוך האיש אשר המציא

את המטה!

געלויבט איז גאט וואס האט

באשאפען דעם שלאף!

א גוטע נאכט!

שלאף געזונדערהייט!

ער איז אזוי גיך איינגעשלאפען.

ווי שטארק ער בראַפעט!

עס באַפאלט מיר א שרעק.

עס איז שטיל אין הויז.

מע הערט ניט קיין דוד (ניט

מע רעדט, ניט מע הערט).

שא!

אונזער וואוינונג געפעלט אונז

ניט.

פארוואס עפעס?

דערפאר וואס אונזער וואוינונג

איז צו ווייט פון שטאט.

דאס איז איינס.

ברוך אלהים אשר ברא

את השנה!

לילה טוב!

תערב עליך שנתך!

הוא נרדם מהרה כל-כך.

במה הוא נותר!

פחד נופל עלי.

דממה בבית.

אין קול ואין קשב.

הם!

דיירתנו איינז מוצאת חן

בעינינו.

מפני מה?

מפני שדיירתנו רחוקה מן

העיר.

זאת היא ראשית.

און צווייטענס איז אונזער וואוי-

נונג אביסעל ענג (ענגלאך).

מיר האָבען ניט גענוג צימערען.

עס איז צו ענג פאר אונז.

אויף וואָס דארפסטו דישטאָט?

איך מוז פאָהרען אין שטאָט

יערען טאָג.

איך האָב געשעפטען אין שטאָט.

וואָס רעכענסטו טון?

מיר וועלען זיך אַרויסקלייבען

פון דאָנען.

מיר וועלען זיך אַריינקלייבען אין

אן אנדער דירה (וואוינונג).

א געראַמע וואוינונג.

א באַקוועמע וואוינונג.

איך זוך אין שטאָט אַ שעהנע

וואוינונג.

והשנית, דירתנו צרה קצת.

אין לנו די חדרים.

צר לנו המקום.

למה לך העיר?

אני צריך לנסע אל העיר

בכל יום.

יש לי עסקים בעיר.

{ מה אתה חושב לעשות? }

{ מה בדעתך לעשות? }

נעקר את דירתנו מכאן.

נבגים לדירה אחרת.

דירה מרוחת.

דירה נוחה.

אני מבקש בעיר דירה נאה.

וואס איך האב געזוכט, האב
איד געפונען.

ווען קלייבסטו זיך אריבער אין
דער נייער דירה?
אין גיכען.

אין עטליכע טעג ארום.
וויפיל צימערען זיינען דא אין
דער נייער וואוינונג?

דאָרטען זיינען דאָ זעקס צימערען
אן עפֿן גימער און שלאָף-צימער.
א זאל און קיך.

א קארידאָר (פאַרהויז) און
וואַש-צימער.

די הויז האָט אלע באַקוועם-
ליכקייטען.

וואַסער-לייטונג אין הויז.
וואַרימע וואַסער צו יעדער צייט.
א וואַנע און א שפּריץ.

בְּבֶר מְצֵאתִי אֶת אֲשֶׁר
בְּקִשְׁתִּי.

מִתִּי אֶתָּה עוֹגֵר לְדִירָה
הַתְּדִשָּׁה?
בְּקָרוֹב.

בְּעוֹד יָמִים מְעַשִּׂים.
כְּמָה תְּדָרִים בְּדִירָה
הַתְּדִשָּׁה?

שֵׁם יֵשׁ לְשֵׁה תְּדָרִים.
תְּדָר-אֶכֶל וְתְּדָר-מִשְׁכָּב.
מִרְקָלִין וּמִטְבָּח.
פֶּרֶזִידוֹר וּבֵית-כֶּסֶף.

לְבֵית יֵשׁ כָּל הַהֶרְנוּחוֹת.

מִי-צְנוּרוֹת בְּבֵית.
מִים חֲמִים בְּכָל עֵת.
אִמְבִּטָּה וּמְקַלַּחַת.

חם של קיטור.

הבית מלא אור ואויר.

החלונות פונים אל הָרְחוֹב.

לבית חצר גדולה.

גם דיר לעצים.

וגם גִּנָּה קטנה ויפה.

כמה קומות לבית?

שתי קומות עם מרתף

ועליה.

יש גם מרפסת רחבה.

העקר שבחתי.

היש בדידתך תנור?

שאלה יפה שאלת!

בדאי ובדאי!

פארע (דאמף) - באהייצונג.

די הויז איז ליכטיג און לופטיג.

די פענסטער נעהן ארויס צום

גאס.

די הויז האט א גרויסען הויף.

אויך א שטאל פאר האלץ.

אויך א קריינער און שעהנער

גארטען.

וויפיעל שטאק האלט די הויז?

צוויי שטאק מיט א קעלער און

א בוידעם.

עס איז אויך דא א ברייטע

וועראנדע.

דעם עיקר האסטו פארגעסען.

האסטו אן אויווען ביי דיר אין

וואוינונג?

א שעהנע פראנע, כלעבען!

זיכער, געוויס!

ישגם תנור לבשל ולאפות. עס איז דא אן אויווען צום קאכען

און באקען.

ובכן הכל טוב ויפה. אויב אזוי איז אלעס גוט און פיין.

צא אל השוק! נעה ארויס אין מארק!

קרא לעגלון! ברענגט א פוהר-מאן!

הזמן אותו לבוא! היים איהם קומען!

הוא יעביר את המטלטלים ער וועט אריבערפיהרען אונזערע

שלנו. זאכען.

כמה אתה רוצה? וויפיעל ווילסטו?

נבוא לעמק השוה. מיר וועלען שוין דורכקומען.

לא נבוא לידי מחלקת. מיר וועלען זיך ניט קריענען.

הכל יעלה יפה. אדעם וועט אריבער גלאט.

קדם-כל תעלה את פריהער פאר אלץ נעהם ארויף

הפסנתר. די פיאנע.

פארזיכטיג!

עתה נשמע-נא מה בפי איצט וועלען מיר הערען וואס דער

הפונגראף! פאנאגראף וועט אונז זאגען!

בױגן אַתּ הַבִּלִּי הַדּוֹבֵב!
הִנֵּה הַגִּלְגַּל שֶׁל "הַתְּקוּהָ"!

דַּרְעָה אָן דִּי שְׁפֶרֶד־מאַשִּׁין!
אַט איז דער רעקאַרד (טאַפּעל)
פֿון „הַתְּקוּהָ“!

דָּלֶת הַבֵּית נְעוּלָה.
דָּלֶת הַבֵּית סְגוּרָה.
הַיֵּשׁ אַתְּדָּה מִפֶּתַח?
אַיַנְדִּיזוכֶּר אֵיזָה הַנִּחֲתִיאוּת.

דִּיטִיר פֿון הוּיז איז צוגעשלאָסען.
דִּי טִיר פֿון הוּיז איז צוגעמאַכט.
האַסטו בײַ זיך דעם שריסעל?
איך געדענק ניט וואו איך האָב
עס געלאָזען.

האַפְּשֶׁר לָךְ לִבֵּן אֶל חוּר-
הַמְּנַעוּל מִפֶּתַח אַחֵר?

פִּילִיכט קענסטו צופאַסען צום
שלאָס־קעכעל. אָן אַנדער
שליסעל?

הָבָה נִנְסָה!
צִרִיד לְהַדְבִּיק מְזוּזוֹת אֶל
הַפֶּתָחִים.

נו, לאַמִּיר פֿרואווען!
מע דאַרף צושלאָגען מְזוּזוֹת צו
דִי טִירען.

הַבֵּט, הַסֵּף שְׁבוּר!

זעה נור, דער שוועל איז צו-
בראַכען

עוד לא נִגְמַר בְּדֶק־הַבֵּית.

דער רעמאַנט (ראַפּערירונג) איז
נאָך ניט פאַרטיג.

מע דארף נאך אנקלעפען

טאפעטען (וואנד-פאפיר).

דאס וועט מען כאן מאַרגען.

רעכענסטופארדינגען אַ צימער?

וואָס רעדסטו?

איד מוז האַבען אלע צימערען.

וויפיעל צאָהלסטו דירה-געלט?

אַ נישקשה'דיגער פרייז, אָבער

עס איז ווערט.

עס לוינט זיך.

איד פארהאַף, אז איד וועל זיין

צופרידען פון דער וואוינונג.

נעהם אַרונטער, זיי מוחל, די

אנאַנסע פון הויז!

„דאָ פאַרדינגט זיך אַ וואוינונג“.

צײַך לִצְפוֹת אֶת הַכֶּתָּלִים

בְּמִיָּטִים.

הַדָּבָר הַזֶּה יַעֲשֶׂה מָחָר.

הַחוֹשֵׁב אֶתָּה לְהַשְׁכִּיר

חֵדֶר?

מָה אֶתָּה סָח?

יֵשׁ לִי צֶרֶף בְּכָל הַחֲדָרִים.

בְּמָה אֶתָּה מְשַׁלֵּם שְׂכָר-

דִּירָה?

מְחִיר הַגּוֹן, אֲבָל שְׁוָה.

בְּדַאי הַדָּבָר.

אֲנִי מְקַנָּה לְשַׁבֵּעַ רָצוֹן מִן

הַדִּירָה.

הוּא־לִנְאָה לְהַסִּיר אֶת

הַמוֹדָעָה מֵעַל הַבֵּית!

„פֶּאן דִּירָה לְהַשְׁכִּיר“.

מע טאָר ניט כטריח זיין מענשע;
אומזיסט.

אין אַ וואָך אַרום קלייב איך זיך
אַריין אין דער הויז.

מיט גאָט'ס הילף!
איך וועל פראַווען אַחנוכת-הבית.
איך וועל מאַכען אַ סעודה.

אין אַ מזל'דיגער שעה!
איחר זאָלט דערלעבען איבער
אַ יאָהר און בויען אַ הויז אין
אַרץ-ישראל!

הלואי, רבּונו של עולם!
אַמין!
איך דאַרף זיך דורכרעדען מיט'ן
בעל-הבית.

מע דאַרף נאָך עפעס פאַרריכ-
טען אין דירה.

אַסור לַהַטְרִיחַ אַנְשִׁים
לְבַטְלָהּ.

בַּעֲדֵי שָׁבוּעַ אָבּוּא לְדוֹר
בְּבֵית הַזֶּה.

אם יִרְצֶה הַשֵּׁם!
אֶעֱשֶׂה חֲנֻכַּת-הַבַּיִת.
אֶעֱשֶׂה מִשְׁתֵּה.

{ בְּשַׁעַת צְלָחָה!
בְּשַׁעַת מְצָלַחַת!

בָּעֵת חֲתִיהַ תִּבְנֶנָּה בַּיִת
בְּאַרְצֵי-יִשְׂרָאֵל!

בֶּן יְהִי רִצּוֹן!
אַמֵּן!

עֲלֵי לְהַדְבִּיר אֶל בַּעַל-
הַבַּיִת.

צָרִיךְ עוֹד לְתַקֵּן בְּדִירָה.

מע דארף נאך עפעס איינפיהרען
אין דירה.

דער פארענטש פון וועראנדע
איז ניט געפארבט.

די טרעפ שאקלען זיך.

די קיך איז ניט איבערגעקאלבט.
מע דארף טינקעווען (פלאסטע-
רען) דעם באלקען פון פארהויז.

די פאדלאגע (דיל) איז ניט גלאט.
איד וויל אוועקשטעלען א ווענ-
טעל אין שטאל.

אלע שכנים ניצען איין שטאל.

דאס וועט טון דער דוואַרניק
(הויז-אויפזעהער).

קען מען קריגען א שליסעל צום
טויער פון הויף?

די פארלאנגסט צופיעל.

צאריך עזר לַהֲתָקִין בְּדִירָה.

מַעֲקֵה-הַמֶּרְפֶּסֶת אֵינְנוּ
צָבוּעַ.

הַמְדִּירוֹת רוֹפְפוֹת.

הַמְטָבִחַ אֵינְנוּ מְסִיד מִחֶדֶשׁ
צָרִיךְ לָטוֹחַ אֶת תְּקֵרַת
הַפְּרִדּוֹר.

הָרִצְפָּה אֵינְנָה חֻלְקָה.

אֲנִירֹצֶה לִבְנוֹת חֵיץ בְּדִיר.

כָּל הַשְּׂכָנִים מְשַׁתְּמָשִׁים
בְּדִיר אֶחָד.

הַשּׁוֹעֵר יַעֲשֶׂה אֶת הַדָּבָר
הַזֶּה.

הָאִפְשָׁר לְהַשִּׁיג מִפֶּתַח
לְשַׁעַר הַחֲצָר?

אֲתָה דוֹרֵשׁ יוֹתֵר מִדִּי.

כִּדְ הַתִּנִּינוּ מֵרָאשׁ.

אזוי האָבען מיר פאַראוים אָפּ-
געמאַכט.

אַלֶּה הָיוּ הַתְּנָאִים שֶׁלָּנוּ.

דאָס זיינען געווען אונזערע
באדינונגען.

הָבַל עַל מְקוֹמוֹ יָבוֹא
בְּשָׁלוֹם.

אלעס וועט שוין רעכט ווערען.

אַל-נָא תְּהִי מְרִיבָה בֵּינֵינוּ!
יְהִי בֵּן!

לאַמיר זיך ניט קריעגען!

זאָל זיין אזוי!

אֲנִי אֶקְנֶה רְהִיטִים חֲדָשִׁים.
חֲבֵרִי הוּא מְמַחָה.

איך וועלאיינקויפען נייעמעבעל.
מיין פריינד איז אַ מבין (ספע-
ציאַליסט).

הוּא יוֹדֵעַ כִּיצַד לְרַהֵט
חֲדָרִים.

ער ווייס ווי אזוי צו מעבעלזי-
רען צימערען.

הוּא יָעֵץ אוֹתִי לְקִנּוֹת שָׂדֶה.

ער האָט מיר געראטען קויפען
אַ קאמאד.

לְשָׂדֶה יֵשׁ מְגוּרֹת.

אין קאמאד זיינען פאראן שופ-
לאַדען.

גַּם אֶרֶוֹן וּמִקְרָה.

אויך אַן אלמער און אייז-שראַנק.

אויך אן עטאזשערקע (שראנק)

פאר ביכער.

א שאפע און א היינגער (סמענ-

דער) פאר קליידער.

א סאפע (קאנאפע), ביינקלאך

און א פוס-ביינקעל.

אידוועל אויך קויפען אויג-שטול

און אלעהנשטול (ארם-שטול)

איד רעכען צו פארשפרייטען

דיוואנען אויפ'ן פארלאגע.

שלאג אריין טשוועקעס (נענעל)

אין וואנד!

דערלאנג מיר דעם האמער!

היינג אויף די בילדער!

שלאג צו (נענעל צו) דיפאליצעס

צום וואנד!

שטעל ארויף די בלומען-טעפ

אויף די פענסטער.

גם בונגנית לספרים.

מלתחה וקלוב לבגדים.

ספה, ספסלים וחדום.

במרכן אקנה פס-נוע

וכסא-הסב.

אני חושב לפרש שטיחים

צל הרצפה.

קבע מסמרות בקיר!

הגש-נא לי את הפטיש!

תלה את התמונות!

סגר את האצטבות אל

הקיר!

העמד את העציצים על

אדני החלונות!

אין די בלומען-טעפ זיינען דא

שעהנע בלומען.

איך וויל איינפיהרען א טעלעפאן

אין הויז.

איך קען טעלעפאנירען.

עס איז לייכט צו רעדען דורכ'ן

טעלעפאן.

דער טעלעפאן קלינגט!

לעג צו די טרייבעל צום אויער!

לעג צו דעם מונד-שטיק פון

טעלעפאן צום מויל!

רעד לאנגזאם!

איך דארף צושטעלען די מעבעל

אויפ'ן ריכטיגען פלאץ.

זיי אזוי גוט, העלף מיר ארויס!

רוק אוועק דעם טיש און זייט!

בִּעֲצִיצִים פְּרָהִים יָפִים.

אני רוצה לְדַתְּקִין טֵלֶפֿון

בבית.

אני יודע לְטֵלֶפֿן.

נָקֵל לְדַבֵּר בְּטֵלֶפֿון.

הַטֵּלֶפֿון מְצַלֵּל.

הִנֵּנִי אֶת הַשְּׂפּוֹפֶרֶת אֶל

אָזְנִי!

הִנֵּנִי אֶת פִּי הַטֵּלֶפֿון אֶל פִּיךָ!

דַּבֵּר לְאִט!

עָלִי לְהַעֲמִיד אֶת הָרְהִיטִים

בַּמָּקוֹם הַנָּכוֹן.

הוֹאֵל-נָא לְעֹזֹר לִי.

הֵנוּ אֶת הַשֻּׁלְחָן הַצָּדֵה!

הַכֶּנֶס אֶת הַמְּגֻרֹת אֶל | רֹק אַרְיִין דִּי שׁוּפֶלְאָדֶען אִין

קאַמאַד !

מעדאַרפּאָוּסלֹופּטערען דִּיהוּז.

עפּען אויף דִּי פּענסטער !

פאַרקײטעלִי פּענסטערמיט דִּי

קײטלאַך !

עסאיזשווערצופאַרוקען דיטיר.

דער פאַרוקער איז צו ברייט.

דער רינגעל איז צו ענג.

דִּי טיר דרעהט זיך אויף דִּי

זאָויעסעס.

דִּי הענטעל פון שלאָס איז קאַליע

געוואָרען.

שרה, נעהם אַ בעזים !

קער אויס דִּי פאַדלאָגע !

דער בעזים שטעהט אין ווינקעל.

מעדאַרפּאָוּסריינגען דִּי שפּײַ-

קעסטלאַד.

הַכֶּנֶס אֶת הַמְּגֻרֹת אֶל | רֹק אַרְיִין דִּי שׁוּפֶלְאָדֶען אִין

הַשָּׂדֶה !

צִירִיךְ לְרוֹחַ אֶת הַבַּיִת.

פֶּתַח אֶת הַחֲלוֹנוֹת !

רַכֵּם אֶת דְּלָתוֹת הַחֲלוֹנוֹת

בְּנוֹיּוֹת !

קִשֶּׁה לְהַבְרִיחַ אֶת הַדָּלָת.

הַבְּרִיחַ רָחֵב יוֹתֵר מִדִּי.

הַשְׁבִּיעַת צָרָה יוֹתֵר מִדִּי.

הַדָּלָת סוּכָּבֶת עַל צִירִיָּה.

בְּרִי-הַמְּנֹעֹל נִתְקַלְקָלָה.

שָׂרָה, קַחִי מִמָּאָמָא !

מִמָּאָמָא אֶת הָרֶצֶפָה !

הַמִּמָּאָמָא עוֹמֵד בַּפֶּנֶה.

צִירִיךְ לְגַקּוֹת אֶת הָרֶקְקִיּוֹת.

שפייט ניט אויפ'ן פארלאַגע!

ניט אכטונג אויף די ריינקייט

פון הויז!

פארשמוצט ניט די ווענט!

שרה וואשט די פארלאַגע מיט

וואסער און זיף.

שרה האָט איינגעהייצט דעם

אויווען מיט קוילען און האַליץ.

שרה האָט אַריינגעשטעלט די

טעפ אין אויווען.

שרה האָט אַרויפגעשטעלט די

טעפ אויפ'ן אויוועלע.

זי באַקט און קאַכט.

זי רייניגט און וואשט.

זי ניט אכטונג אויף די בעל-

הבית'ישקייט.

זי איז אַ גוטע בעל-הבית'טע.

גיב אַ קלונג דעם גלעקעל!

אל תירקו על הָרִצְפָּה!

שָׁמְרוּ עַל נְקִיוֹן הַבַּיִת!

אַל תִּלְכְּלוּ אֶת הַכֶּתָּלִים!

שָׂרָה רוֹחֶצֶת אֶת הָרִצְפָּה

בְּמֵי-בְרִית.

שָׂרָה הִסִּיקָה אֶת הַתְּנֹר

בְּכַחֲמִים וּבְעֵצִים.

שָׂרָה שָׁפְתָה אֶת הַקִּדְרוֹת

בַּתְּנֹר.

שָׂרָה שָׁפְתָה אֶת הַקִּדְרוֹת

עַל הַקִּירָה.

הִיא אוֹפָה וּמְבַשֶּׁלֶת.

הִיא מְנַקֶּה וּמְבַבֶּסֶת.

הִיא צוֹפֶיָה הַלִּיכוֹת בֵּיתָהּ.

הִיא אִשֶּׁת-חַיִּל.

צִלְצֹל בַּפְּעֻמּוֹן!

קום אריין אין הויז!
לעג ארויף אויפ'ן טיש!
האט איהר א צימער צו פאר-
דינגען?

וואָס פאר א צימער?
א מעבעליזירטען צימער אָדער
ניטקיין מעבעליזירטען צימער.
די הויז איז אין א יעשהנעם
געגענד.
די הויז איז נאָהענט צום שטאָט-
גארטען.

די שול איז ניט ווייט פון דאנען.
די הויז איז זיכער פון פייער.
די טרעפ זיינען שטיינערנע.
די הויז האט רעטונגס-לייטערס.
די הויז איז פארזיכערט.
ווען ווערט דער צימער ליידג?

הפּנס אַל הבית!
שים על השלחן!
היש לך חדר להשפיר?

איז'ה חדר?
חדר מרהט או חדר לא-
מרהט?
הבית הזה נמצא בשכונה
יפה.
הבית נמצא בקרבת גן-
העיר.
בית-הפנסת איננו רחוק
מבאן.

הבית בטוח מפני הדילקה.
המדרגות עשויות אבן.
יש לבית מעקה-הצלה.
הבית מכוסה באחריות.
מתי יתפנה החדר?

ראש-חודש קלייבט זיך ארויס	פראש-חודש יעקף הדיך
דער קווארטיראנט (שכן).	את דירתו.
גיב מיר אן אויפנאָב אויף דירה-	תן לי דמי-קדימה על
נעלט!	שכר-הדירה!
א שכן ארויס, א שכן אריין.	דיך הולך ודיך בא.
פארצייכען דעם נומער פון הויז.	רשם לך את מספר הבית!
איך האָב א שאַרפע אויג צו	יש לי מביעות עין.
דערקענען.	
איהר זאָלט זיך אין גיכען באַניי-	חנך ביתך בקרוב!
ען מיט אן אייגענער הויז!	

אין דרויסען

עס געהט א רענען.
עס יאָגט א ווינט.
עס איז שמורעמדיג.
עס בליצט.
עס דונערט.

בחוץ

גשם יורד.
הרוח מנשב.
הסער סוער.
הברקים בורקים.
הרעמים רועמים.

היינט איז א רעגענדיגער טאג.

עפען אויף דיין שירם!

האלט אויך איבער מיר דעם

שירם!

איך האב פארגעסען אנטאן

דעם רעגען-מאנטעל.

ווי איז היינט דער וועטער?

דער וועטער איז קלאר.

דער וועטער איז מיאום.

היינט איז רעגען.

היינט איז הייס.

עס האלט ביים רעגענען.

די רעגענדיגע טעג זיינען שוין דא.

היינט וועט זיין ווארם.

היינט וועט זיין קאלט.

לאמיר זיך אריינכאפען אין

טויער פון הויף.

עס איז א שטארקער גוס-רעגען.

היום יום סגריר.

פתח את הסוכך שלך!

פרש את הסוכך גם עלי!

שכחתי ללבש את

הממטרת.

מה מזג-האוויר היום?

מזג-האוויר צח.

מזג-האוויר עכור.

היום יום גשום.

היום יום שחון.

גשם ממשימש וכא.

ימות הגשמים הגיעו.

היום יהיה חם.

היום יהיה קר.

נסתתר בשער החצר.

המטר כוחף.

הַמָּטָר בְּבֶרֶךְ חַדְלָה.

דער רענען האָט שוין אויפֿ-
געהערט.

הָבָה נִצָּא הַחוּצָה.

לאָמיר אַרויס אין דרויסען.

נִלְךָ עַל הַמִּדְרָכָה.

מיר וועלען געהן אויפֿ'ן טראָט-
אר (זייט־גאַנג).

הַשָּׁמַיִם נַעֲשׂוּ בְּהִירִים.

דער הימעל האָט זיך אויס-
געלייטערט.

הָאָוִיר נָעִים כָּל־כֶּף.

די לופט איז אַזוי אַנגענעם.

טוֹב לְמַיִל עֲבָשׂוֹ.

יעצט איז גוט צוגעהן שפּאַצירען.
די זון שיינט.

הַשָּׁמֶשׁ זורחת.

הַיּוֹם לֹא קָרָה וְלֹא חָם.

היינט איז ניט קאַלט און ניט
וואָרם.

אֵין לְשֹׂאת אֶת הַחֶם.

די היץ איז ניט איבערצוטראָגען.
די קעלט איז ניט איבערצוטראָ-
גען.

אֵין לְשֹׂאת אֶת הַקָּר.

עס איז שווער אין גאָס צו געהן.
וויפּיעל גראַד היץ איז געווען

קָשָׁה לְלָכֶת בַּחוּץ.

כַּמָּה מַעֲלֹת עָלָה הַחֶם

נעכטען?

אָתְמוֹל?

באלד ווערט די לופט קילער.
איך דיינק, אז די לופט ווערט
ווארעמער.

אויף געוויס קען מען ניט וויסען.
דער וועטער בייט זיך.
דא ברענט די זון.
לאמיר אריבער צום צווייטען
טראטואר.

דארטען איז דער שאטען א מחיה.
לאמיר געהן אין שאטען.
היט זיך דו זאלסט זיך ניט
אפברענען פון דער זון.
היט זיך דו זאלסט ניט פארנעצט
ווערען פון רעגען!
די היץ אין שטאדט איז זעהר
שטארק.

עס איז מיר זעהר קאלט.
עס איז מיר זעהר ווארם.

עוד מעט יתקביר האויר.
לפי רעתי, יתחמם האויר.

אין לדעת ברור.
מזג האויר מתחלף.
פה השמש בוערת.
נעבר אל המדרך השנית.

שם צל משיב נפש.
גלך בצל.
הזהר שלא תשתרב!

הזהר שלא תרטב בגשם!
השרב בעיר קשה מאד.

קר לי מאד.
חם לי מאד.

די לופט איז יעצט פייכט.	האָר עכְשיו לח.
די לופט איז געווען טרוקען.	האָר הָיָה יָבֵשׁ.
איך האָב ניט ליעב אַ וואָלקענ- דיגען טאָג.	אינְגִי אֹהֵב יוֹם מְעָנָן.
וואָלקענס שוועבען אַרום אין הימעל.	עָנָנִים מְרַחֲפִים בְּשָׁמַיִם.
אין דרויסען אין פינסטער און געבעלדיג.	חֹשֶׁךְ וְעֶרְפֹּל בַּחוּץ.
עס שנעהט.	שָׁלֵג יוֹרֵד.
אלע (מענשען) זיינען באַרעקט מיט שנעה.	כָּל הָאָנָשִׁים מְכֻסִּים שָׁלֵג.
איך דאַרף אַפּטרייסלען די שנעה.	עָלִי לְנַעַר אֶת הַשָּׁלֵג מֵעָלַי.
די אינגלאַך וואַרפען שנעה- קוילען (סנעזשקעס).	הַנְּעָרִים זוֹרְקִים כְּדוּרֵי- שָׁלֵג.
איי, שטיפערס, וואַרפט ניט אויף מיר!	הוּי, שוֹבְבִים, אַל תִּזְרְקוּ עָלַי!
איך געה זיך געהמען צו אייך!	הִנְנִי עֲלֵיכֶם!
הערט אויף!	חֲדְלוּ!

יענע קינדער מאכען א שנעהע-

נעם מענש.

מיט אמאל האט אנגעהויבען

האגלען.

אויף דעם האב איך זיך ניט

געריכט.

זעהסט, אט איז א גליטש!

אינגלאך גליטשען זיך.

טו אן אויף די שיד גליטשערס

(שליט-שיד)!

דער אינגעל מאכט אלערליי

קונצען אויפ'ן אייז.

קענסטו אויך אזוי מאכען

ווי ער?

אז איך וועל זיך איינגעוואהנען

(פראקטיצירען), וועל איך

קענען.

איך גלויב ניט.

הילדריס הײם עושים גלם

של שלג.

פתאם ירד פֿרד.

לדבר הנה לא פללתי.

ראה, הנה חלקלקה!

הנערים מחליקים.

שים מחליקים לנעליך!

הנער הזה עושה פרפורים

שונים על הקרח.

היכל גם אתה לעשות

כמוהו?

באשר אתאמן, אוכל.

אינני מאמין.

דער פראסט האט געמאכט צאצקעס אויפ'ן שויב.	הַכּפּוּר עָשָׂה צַעצוּעִים עַל הַזְנוּגִית.
דער פראסט איז אַ גרויסער מייסטער.	הַכּפּוּר הוּא אָמֵן גָּדוֹל.
וואָס איז דאָס?	מַה זֶה?
ליכטלאך הענגען אַרונטער פון די דעכער.	גִּירוֹת תְּלוּיִים בְּקִצּוֹת הַגָּנוֹת
ניין, דאָס זיינען אייז-ליכטלאך.	לֹא, אֵלֶּה הֵם צִיצי־קֶרֶחַ.
אך, ווי שעהן!	מַה יָּפֶה!
דער אלטער מאַן זיצט שטענ- דיג אין זון.	הֲזֵקֵן הִזֶּה יוֹשֵׁב תָּמִיד
די זון געהט אונטער.	בְּחֻמָּה.
עס האָבען זיך אָנגעצונדען די גאסען-לאַנטערנעכ.	הַחֻמָּה שָׁקָעָה.
לאַמיר געהן ש אַצירען אין באַרק.	פִּנְסֵי-הָרְחוֹבוֹת הָדָלְקוּ.
דאָ איז וואַרעמלאך.	נֵצַא לְטִיֵּל בְּגֵן.
דאָרטען איז יעצט קאַלטלאך.	בְּאֵן חֻמִּים.
	שֶׁם קָרִיר עָתָה.

אַט געהט איבער'ן גאס מיינער
א באקאנטער.

אפרתי, אהער קום!

שריי ניט אזוי אין גאס!

וואס גוואלדעוועסטו אזוי?

עס איז ניט שעהן.

עס פאסט ניט.

ער קערט זיך ניט אום צו דיר.

ער געהט זיך זיין וועג.

צוליעב דעם טומעל הערט ער

דיר ניט.

נו, וועסט זיך מיט איהם טרעפן

אן אנדערס מאל.

גראד יעצט האב איך איהם

געדארפט עפעס זאגען.

א שאד!

אד, ווי עס טומעלט זיך אין

גאס!

הנה מכירי הולך מעבר
לרחוב.

אפרתי, קרב הנה!

אל תצעק כל-כך ברחוב!

מה לך כי נזעקת?

לא נאה.

הוא איננו סר אליך.

הוא הולך לו לדרךבו.

הוא לא שמע את קולך

מפני הרעש.

תזדמן עמו בשעה אחרת.

עלי הנה לדבר אליו דוקא

עכשיו.

חבל!

כמה רבה התנועה ברחוב!

מאסען מענשען, פוהרען און
בהמות.

זאלסט זיך היטען דורכנעהענ-
דיג די גאס.

עס איז א געפאהר.

האלט אן אויג אומעטום!

אט לויפט אן אויטאמאביל.

א ניגער טרייבט דעם אויטא-
מאביל.

אי, שאפער, טרייב ניט אזוי
שנעל דעם אויטאמאביל!

עס איז געגען געזעץ.

מע טאר ייט.

וואס פארא געלאפאזדארטען?

א סבה (אונגליק) האט גע-
טראפען.

א מענש איז פארוואונדעט גע-
ווארען.

אנשים, עגלות ובהמות
לרב.

הזהר בעברך את הרחוב!

סכנה בדרך.

שים את עיניך אל כל צד!

הנה אבטומוביל רץ.

בושי נוהג באבטומוביל.

הנוהג אל תריץ את

האבטומוביל בחפזון!

זאת היא עברה על החק.

אסור לעשות כן.

מה המהומה שם?

אסון קרה.

איש נפצע.

א וואָנען האָט זיין פּוס איבער-

געפּאָהרען.

קומט העלפט!

נוואָלד!

ראַטעוועט!

הערסט, עס קלינגט!

אן אַמבולאַנץ (קראַנקען-וואָנען)

איז שנעל געקומען.

דערפאַרוואונדערטער איז אוועק-

געפיהרט געוואָרען אין האָס-

פיטאַל.

דער עולם איז זיך צוגאַנגען.

ווייסט איהר, הערר, וואו דער

רב וואוינט?

אַט אין דעם געסעל אַנטקעגען.

איהר וועט איבערלעזען דעם

שילד אויפ'ן וואַנד.

עגלה עברה על רגלו.

קראו לעזרה!

הושיעו!

שמע, הנה קול מצלה!

עגלת-הצלה באה מהרה.

הפצוץ הובל אל בית-

החולים.

הקהל התפור.

אדוני, היודע אתה איה

מקום הרב?

בסמטה הזאת אשר מנגד.

שם תקרא בשלם אשר

על הקיר.

עלי לנסע אל מעלה-
העיר.
איד דארף פאָהרען אַרויף-
שטאָט.

עלי לנסע אל מורד-העיר.
שטאָט.

הנה מסלת הרחוב.
עלה בקרון!
אַט איז די גאסען-באהן.
נעהם (נעה אריין) די טראַמוואי!

שלם דמי הפרטים!
הגד למנהיג, כי יפסיק את
הקרון ברחוב הסמוך!
באצאָהל פאַר אַ בילעט!
זאָג דעם קאָנדוקטאָר, אז ער
זאָל די טראַמוואי אָפּשטע-

בבקשה, הפסק פאן!
לען ביי'ם געקסטען גאס!
איד בעט אייד, שטעלט דא אַפּ!

היש בעיר הזאת רכבת
מתחתית ורכבת עלית?
איז אין דער שטאָט פאָראַן אַן
אונטערערדישע באָהן און אַן

לא, אין זה כרך.
הויך-באהן?
ניין, עס איז ניט קיין גרויסע
שטאָט.

אני אוהב לרכב על
אופנים.
איד האָב ליעב צו פאָהרען אויף
א וועלאסיפּעד (צוויי-ראָד).

אָדוֹנִי, אַיִה פֿרָבֶר פֿלֹנִי ? ווייסט איהר, הערר, וואו די און

די פאַרשטעמעל געפינט זיך ?

איך ווייס אליין ניט.

איך בין ניט קיין הינער.

פרעג דעם פּאַליציסט וואָס

שטעהט אויפֿן ראָג (ביי'ס

ברעג נאָס).

דארפסט איבערגעהן די טייך

מיט'ן בריק אָדער מיט די

פעהרע (פאַראַס, איבער-

פיהר-שיף).

זעהסט, אָט איז דער געריכט-

הויז !

א שעהנע און הויכע געביידע.

דער ברוק (פלאַסטרעונג) פֿי-

נאָס איז אזוי ריין.

מע באַשפּריצט דעם ברוק יעדען

טאָג.

גם אָני אַינְגִי יוֹדֵעַ.

אַינְגִי בֶּן הַמָּקוֹם.

שָׁאֵל אֶת פִּי הַשּׁוֹמֵר הָעוֹמֵד

בְּקֶרֶן הָרְחוֹב !

עָלֶיךָ לַעֲבֹר אֶת דֶּרֶךְ הַנֶּהָר

בְּנֶשֶׁר אוֹ בַּמַּעֲבָרָה.

רֹאה, הִנֵּה פֹה בֵּית -

הַמִּשְׁפָּט !

בְּנֵינ רָם וְיָפָה.

מֵרִצְפֹּת הָרְחוֹב כָּל-כֶּף

נִקְיָה.

מֵרִבְצִים אֶת הַמֵּרִצְפֹּת

בְּכָל יוֹם.

שטענדיג רייניגט מען די גאסען.

איד וויל אריינגעהן אין באנק.

די באנק געפינט זיך אין דער

פערטער ברייטער גאס

(עוועניו).

איד וועל שוין אליין געפינען

ווי צו געהן.

די עלעקטרישע בא לייכטונג בוז-

לייכט די שטאט ביי נאכט.

דאס איז די שעהנסטע גע-

גענד אין שטאט.

די סטאטוע פון היינע שטעהט

אין דעם צענטראלען שטאט-

פלאץ.

ווי אזוי געהט מען צום הויז פון

דעם ציוניסטישען פאראיין?

די וועג איז גלייך (דירעקט).

תמיד מנקים את הרחובות.

אני רוצה לסור אל

השלחניה.

השלחניה נמצאת בשדרה

הרביעית.

אני אמצא בעצמי את

הדרך.

אור החשמל מאיר את

העיר בלילה.

זאת היא השכונה היותר

יפה בעיר.

הפסל של הינה עומד

במגרש המרכזי.

מה הדרך אל בית האגודה

הציונית?

הדרך ישרה.

אל תפנה על ימין!

קערט זיך ניט רעכטס!

אל תפנה על שמאל!

קערט זיך ניט לינקס!

ההליכה לא תאריך לך

דער גאנג וועט אייך לאנג ניט

הרבה.

נעהמען.

מה המהלך מפה עד

ווי לאנג וועט נעהמען פון

מעונך?

דאנען צו אייך א היים?

מהלך חצי שעה.

עס וועט נעהמען ביי א האלבע

שטונדע.

במרחבה תגיע שמה

מיט א קארעטע וועט איהר

במשך עשרה דקים.

קומען אהין אין צעהן מינוט

צייט.

הרכב, מה שוכרך?

קוטשער, וויפיעל רעכענט איהר?

ילך תועה בחוץ.

א קינד בלאנדזשעט ארום אין

גאס.

צריך להביא אותו אל

מע דארף איהם אוועקפיהרען

בית המשטרה.

אין פאליציי-הויז.

מפני מה אסר השומר את

פארוואס האט דער פאליציסט

האיש ההוא?

ארעסטירט יענעם מענשען?

ווייל ער האט גע'גנב'עט.

איז דאס אן אויסוואורף!

איז דאס א נידערטרעכטיגער!

מע טאר אויף איהם קיין

רחמנות ניט האבען!

דאס איז ניט קיין אנגעזעהענער

גנב.

ער איז אן איינפאכער קעשענע-

גנב.

אט איז א שילד: „דא טאר

מען ניט פארביי געהן“:

דאס איז א פאבריק וואו מע

מאכט מאשינען.

וואלקענס רויך שפארען פון

הויכען קוימען.

ווי שווער איז דא צו אטעמען!

לאמיר אוועקגעהן פון דאנען.

מפני שהאיש שלח את

ידו בגנבה.

אך זה נכל!

אך זה בליעל!

אסור לרחם!

אין זה גנב בעל-צורה.

הוא רק גוגב-בים פשוט.

הנה שלט: „באן אסור

לעבר“.

זה בית-חרשת לעשית

מכונות.

תימרות-עשן עולות מן

המעשנה הגבהה.

כמה קשה באן הנשימה!

נסור ונלך מזה.

דאזיר מחניק.

אני רוצה לסור ולראות

את התערוכה.

מי ומי ההולכים?

עד מתי פתוחה התערוכה

יום יום?

צריך לחקור את הדבר.

יש לראות שם דברים

מענינים.

מנין לה?

קראתי בעתונים.

שא עיניך וראה!

אזירון עף בשמים.

מראה נהדר.

האזירון עולה ויורד.

די לופט שטיקט.

איד וויל אריינגעהן זעהן די

אויסשטעלונג.

נו, ווער וויל געהן?

ביז וואנען איז די אויסשטעלונג

אפען יעדען טאג?

מע דארף זיך נאכפרענען.

דארטען איז פאראן צו זעהן

אינטערעסאנטע זאכען.

פון וואנען ווייסטו דאס?

איד האב געלעזען אין די

צייטונגען.

גיב נור א קוק אין דער הויך!

א לופט-באלאן (עראפלאן)

פליהט אין דער הויך.

עס איז א גרויסארטיגע בילד.

דער לופט-באלאן געהט ארויף

אין אראפ.

דאס איז א מענש מיט פליגלען.

נאָט, וואָס פאַר וואונדער דו

כוסט אויף!

וְהָ אָדָם בַּעַל כְּנָפִים.

נִפְלְאִים מַעֲשֵׂיךָ, אֱלֹהִים!

אויפ'ן לאנד

איך האָב געקראָנען אורלויב.

וואו וועסטו פארבריינגען דיין

רוה־צייט?

איך וועל פארבריינגען אויפ'ן

דאָרף אָדער אין א קאלאָניע.

איך וועל איינשמעהן ביי א

בויער (קאלאָניסט).

דאָרטען וועל איך מיר זיצען

רוהיג.

איך וועל פארגעסען דעם טומעל

פון שמאָט.

איך וועל געניסען פון דער נאטור.

בשדה

נִתְּנָה לִי פִגְרָה.

אֵיזָה תִּבְלָה אֶתִּי מִפִּגְרָתְךָ?

אֲנִי אֶבְלָה בְּכֶפֶר או

בְּמוֹשָׁבָה.

אֶתְאַכֶּם בְּבֵית אֶכֶר.

שָׁם אֶשֶׁב בְּשִׁלּוֹה.

אֶשְׁכַּח אֶת רַעַשׁ הַכָּרָה.

אֶתְעַנֵּג עַל הַטֶּבַע.

מה טוב להיות בשדה!

פה האויר מבריא כל-פה.

מסביב מרחב ודממה.

אור וזהר.

בכל מקום עצים ופרחים.

עשב וקמח.

גם בנינים אחרים נראים

פה ושם.

הרוצה אתה לצאת אל

החקצר?

ברצון!

בוא ואראה לך את רכוש!

זאת היא ארנה לסוסים.

הנה האבוס, אשר ממנו

הם אוכלים.

אך, ווי גוט עס איז אויפ'ן לאנד!

די לופט דא איז אזוי געזונד.

ארום איז אזוי ברייט און שמיל.

ליכט און שיין.

אומעטום זיינען בויער און

בלומען.

נראז און שמעטהענדיגע תבואה.

עס זעהען זיך אייניגע געביידעס

דא און דארטען.

וויילסטו ארויסגעהן אין הויף?

מיט פארגעניגען!

קום איך וועל דיר ווייזען מײן

פארמענען!

דאס איז א שטאל פאר פערד.

אט איז די קארעטע וואו זיי

עסען.

אַט איז די קאַרעמע וואו זיי
טרינקען.

גיב זיי עסען היי אָדער האָבער!
דאָרטען אויפ'ן פלעקעל היינגט
דער געשפּאַן.

דאָס איז דער נייער וואָגען,
וואָס איך האָב געקויפט.
ווען שפּאַנסטו די פּערד?

ווען איך פּאָהר אין שטאָט
אריין.

איך האָב אַ שטאַל פאַר בהמות.
אַ שטאַל פאַר שאָף.
אויך אַ הינער-שטייג (קאַטוד).
אויך אַ שטיינעל פאַר טויבען.
טרינקט וואַרעמע מילך!

הנה השקת, אֲשֶׁר מִמֶּנָּה
הם שותים.

תֵּן לָהֶם לֶאֱכֹל חֶשֶׁשׁ אוֹ
שִׁבְלֵת-שׁוּעָל!

שָׁם עַל הַיָּתֵד תְּלוּיָה
הַרְתָּמָה.

זאת היא הַעֲגֻלָּה הַחֲדָשָׁה,
אֲשֶׁר קָנִיתִי.

מָתִי אַתָּה רוֹתֵם אֶת
הַסּוּסִים?

כַּאֲשֶׁר אֲנִי נוֹסֵעַ אֶל הָעִיר.

יֵשׁ לִי רֶפֶת לְבָבָר.

מִבְּלָאָה לְצֹאן.

גַּם לֹול לְתִרְנַנְגָּלִים.

גַּם שִׁבְדָּה לַיּוֹנִים.

שְׁתַּהֲנֵא חֶלֶב חֶם!

מיין טאכטער האט אויסגע-
מאלקען די קוה ערשט ניט
לאנג.

עסט א ביסעל פון אונזערע
מילכווארג!
די פוטער האבען מיר היינט
אויסגעשלאגען.

אויך די קעז און שמאנט (סמע-
טענע) האבען מיר אליין גע-
מאכט.

האסטו האלט זויערמילך?
געוויס האב איך האלט.
איך בין געוועהנט צו טרינקען
זויערמילך.

יגאל, בריינג מיר דעם עמער!
איך דארף אנשטעלען פון ברונים
פרישע וואסער.
איך הער א בילען.

בתי חלכה את הפרה זה
לא קבר.

אכל-נא מעט ממעשי-
החלב שלנו!
את החמאה תבצנו היום.

גם את הגבינה והבדה
עשינו בעצמנו.

האוהב אתה קום?
בן-דאי אני אוהב.
אני רגיל לשותות קום.

יגאל, הבא לי את הדלי!
אני צריך לדלות מן הבאר
מים חיים.
קול גביחה אני שומע.

דאס בילט יקטן אונזער גע-
טרייער הונט.

זיין שטייגער איז צו בילען ווען
א פרעמדער קומט.

שווייג שמיל, יקטן, ביל ניט!
קומט מיט מיר אין מיין גארטען!
עס איז א גרינס-גארטען.

היט זיך זאלסט ניט טרעטען
אויף די בייטען!

געהט אויף די שטענלאך צווישען
די בייטען!

וואס וואקסט אין גארטען?
אלערליי סארטען גרינס.

מערען, רעטאד און כריין.
אונגערקעס, ציבעלעס און טא-
מאטען.

קרויט, בוריקעס און קארטאפעל.
באב, בעבלאך און ארבעס.

זה קול יקטן כלבנו הנאמן.

דרכו לנבוח בבוא איש זר.

הם, יקטן, אל תבח!

בוא-נא אתי אל גנתי!

זאת היא גנת-יך.

הזהר שלא תדרוך על

התלמים!

לך בשבילים אשר בין

התלמים!

מה צומח בגנה?

כמה מינים של ירקות.

גזר, צנון וחסרת.

קשואים, בצלים ועגבניות.

קרוב, סלק ותפוחי-אדמה

פולים, שעועיות ואפונים.

רייס ניט אויס די פלאנצען

איידער זיי ווערען צייטיג!

פארקויפט איהר די גרינסען?

ניין, די גרינסען זיינען גענוג גור

פאר דעם אייגענעם געברויך.

ווער האט פארזייט דיין גארטען?

איד אליין האב פארזייט דעם

גארטען.

איד האב פיעל געהאט צו

הארעווען אין גארטען.

צום ערשטען האב איד גע-

גראבען מיט א גראב-אייזען.

דערנאך האב איד געמיסטיגט.

איד האב געאקערט מיט אן

אקער.

ווען האט איהר געאקערט?

אין אקער-צייט — אין פריהלייג.

אל תתלש את הצמחים

קדם שבשלו!

המוכר אתה את הירקות?

לא, הירקות מספיקים

לצרכי עצמנו.

מי זרע את גנתך?

אני בעצם ידי זרעתי את

הגנה.

הרבה טרחתי בגנה.

קדם-כל עזרתי במעדר.

אחרי-כן ובלתי.

חרשתי במחרשה.

מתי חרשתי?

בחריש — בימי האביב.

פארוואס קויפט איהר ניט קיין

עלעקטרישען אקער?

אין גיכען וועל איך אויך דאס

איינקויפען.

בראָנעוועט איהר דעם גארטען

אויך?

אמאל בראָנעווע איך מיט א

בראָנע אויך.

איך באוואסער מיין גארטען

מיט א קאן.

דו ביסט א גוטער גערטנער.

דאנקען גאט!

וועט די תבואה עפעס געראטען?

דערווייל קען מען אויף געוויס

ניט וויסען.

איך פארהאפ או עס וועט זיין

א געראטענער יאָהר

מדינע אינד קונד מחר־שעה

הַשְׁמָלִית?

בְּקָרוֹב אָקֻנָּה לִי גַם אֶת

זאת.

הַמִּשְׁדֶּד אֶתָּה אֶת הַגִּנָּה

גַּם בֵּן?

יֵשׁ אֲשֶׁר אֲנִי מִשְׁדֶּד

בְּמִשְׁדֶּדָה.

אֲנִי מִשְׁקָה אֶת גִּנְתִּי

בְּמִשְׁפָּה.

אֶתָּה גֵּנֶן טוֹב.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם!

הִיעָלָה הַיְּבוּל יִפָּה?

לֵעֵת - עֵתָּה אֵין לְדַעַת

בְּרוּר.

אֲנִי מִצְפָּה לְשָׁנַת בְּרָכָה.

הַגָּשָׁמִים יִרְדּוּ בְּעֶתָם.

די רעגענס זיינען געקומען אין
צייט.

בְּמָה יָפִים הַפְּרָחִים!

וואָס פֿאַר אַ שעהנע בלומען!
זיי גיבען אַרויס אַ געשמאַקען
גערוד.

הֵם נוֹתְנִים רֵיחַ נָעִים.

אַל תִּגַּע בָּהֶם!

ריהר זיי ניט אָן!

אַל תִּקְטֹף אוֹתָם!

רייס זיי ניט!

בְּעוֹר שְׂבוּעוֹת אַחֲרִים

אין אַ פֿאַר וואַכען צייט ווערען
די גרינסען פֿאַרטיג.

יְבָשְׁלוּ הַיִּרְקוֹת.

אַז תִּהְיֶה לִי עֲבוֹדָה מְרֻבָּה.

דאַמאַלסט וועל איך האַבען אַ
מאַסע אַרבייט.

עָלִי יִהְיֶה לְלֶגַט אֶת

איך וועל דאַרפען אַראַפקלייבען
די גרינסען.

הַיִּרְקוֹת.

אוֹלִי תַעֲזוֹר לִי מַעַט?

וועסטוּ מיר אַפֿשר צוהעלפען?
איך וועל דיר העלפען מיט'ן

בְּחִפְז־לֵב אֶעֱזוֹר לָךְ.

גרעסטען פֿאַרגעניגען.

דיר איז גוט!

אַשְׁרִיךְ!

אַתָּה אוֹכֵל אֶת יְגִיעַ-כַּפִּידָהּ.
דו עסט פון אייגענער האַרע-
וואַניע.

מִי שָׁם הַגָּלִם הָעוֹמֵד עַל
רֶגֶל אַחַת?
זֶה דְּחָלִיל.
וואָס איז דאָרטען פאַר אַ גולם
וואָס שטעהט אויף איין פוס?
דאָס איז אַ סטראַשִׁידלע.

הוּא מַמְחִיר אֶת הַצִּפּוּרִים.
הִישׁ לָהּ כְּנֶרֶת?
כֵּן, אֲנִי מְגַדֵּל דְּבוּרִים,
אֲנִי רוֹדֶה דְּבֵשׁ.
עַר שרעקט אָן די פּוּיגלען.
פאַראַן ביי דיר אַ בינשטאַק?
יע, איד האַדעווע ביהנען.
איד נעהם אַרונטער האַניג.
דיא האַניג פאַרקויף איד אין
שטאַט.

אַתָּה רוֹאֶה עֶדֶר מְרַחֵק?
הוּא שָׁב מִן הַמְּרֻעָה.
הִנֵּה הוֹלֵךְ הָרוּעָה.
אִיָּה רוּעָה הָעֶדֶר?
כָּאֲחוֹ מִחוּץ לַמּוֹשָׁבָה.
זעהסטו פון ווייטען אַ סטאַדע?
זי קומט צוריק פון פאַשע.
אַט נעהט דער פאַסטוד.
וואו פאַשעט זיך די סטאַדע?
אויפֿן לאַנקע (ראָד-פֿאַין)
אויסער'ן קאַלאַניע.

עס איז שוין אָווענד.

הָעֶרֶב בָּא.

קום מיר וועלען זיך זענען ביי

מיר אין הויז אויפ'ן וועראנדע!

מיר וועלען טרינקען טיי.

וואָס הער איד פאר א שיסע-

רייען?

דאָס זיינען די שומרים (וועכ-

טער).

זיי רייטען אויף פערד.

זיי געחן ארום דער קאלאניע

דורך די נעכט.

זיי היטען אפ אונזער פארמעגען

פון גנבים.

הערסטו א שטילען זינגען.

די שומרים זינגען לידער אין

העברעאיש.

ווער גיט אכטונג אויף דיין ווירט-

שאַט (בעל-בית'ישקייט)?

בוא ונשב במרפסת ביתי!

נשְׁתַּהֲנָא תָּה!

מָה הַיְרִיּוֹת אֲשֶׁר אָנִי

שׁוֹמֵר?

אַלֶּה הֵם הַשּׁוֹמְרִים.

הֵם רוֹכְבִּים עַל סוּסִים.

הֵם סוֹבְבִים אֶת הַמִּזְשָׁבָה

בְּלִילוֹת.

הֵם שׁוֹמְרִים אֶת רְכוּשֵׁנוּ

מִפְּנֵי הַגָּנָבִים.

הַשּׁוֹמֵר אֶתָּה קוֹל וְמָרָה

רָקָה?

הַשּׁוֹמְרִים שָׂרִים שִׁירִים

עֲבָרִים.

מִי מְשַׁנֵּחַ עַל הַמֶּשֶׁק שְׁלָהּ?

איד אליין און מיין ווייב און קינדער העלפען מיר צו.	אָנִי וְגַם אֲשֶׁר־תִּי וּבְנֵי עוֹזָרִים עַל יָדֵי.
ווילסטו געהן מיט מיר אין שייער?	הֲרוּצָה אַתָּה לָלֶכֶת עִמִּי אֶל הַגֶּרֶן?
דארטען וועסטו זעהן א שעהנע זאך.	שָׁם תִּרְאֶה דְּבַר יָפֵה.
רי קאלאניסטען קומען דארטען צוזאמען אין די אווענדען.	בְּנֵי הַמּוֹשְׁבָה מִתְאַסְּפִים שָׁם בְּעֶרְבִים.
זיי זינגען, שפילען און שטיפען.	הֵם מְזַמְּרִים, מְשַׁחֲקִים וּמְשִׁתּוֹבְבִים.
פון שייער הערען זיך פרעהליכע און לוסטיגע שטימען.	מִן הַגֶּרֶן נִשְׁמָעִים קוֹלוֹת שִׂמְחָה וְצִהְלָה.
אט אזוי איז דא דאס אידישע לעבען.	כִּן הֵם הַחַיִּים הָעֶבְרִים כֹּאֵן.
דאס איז א אידישע קאלאניע אין ארץ־ישראל.	כִּן הִיא מוֹשְׁבָה עֵבְרִית בְּאַרְע־יִשְׂרָאֵל.
וואו נעכטיגען מיר היינטיגע נאכט?	אִיזָה נֶלִין הַלֵּילָה?

בְּמִלּוֹנֵת גָּנִי.

צִלִּיל, צִלִּיל! — קוֹל פֶּעַמּוֹן.

אין ביידעל ביי מיר אין גארטען.

קלינג, קלאנג! — קלינגט א
גלאק.

פֶּעַמּוֹן־הַמּוֹשָׁבָה מְצַלֶּצֶל.

הוא קוֹרֵא בְּבִקְרָה לְעַבְדָּהּ.

דער קאלאניע-גלאק קלינגט עס.

ער רופט אין דער פריה צו דער
ארבייט.

עוד מַעֲט תִּרְאֶה אֶת

הַפּוֹעָלִים.

הִנֵּה הֵם הוֹלְכִים בְּרֶגֶה.

אֲדֹנִי עִמָּכֶם, פּוֹעָלִים

עֲבָרִים!

אט געהען זיי זינגענדיג.

גאט העלף, אידישע ארבייטער!

נֵצֵא אֶל הַשָּׂדֶה!

הַשְּׂבָבִים מְלֹאוֹת.

הֵן נְעוֹת בְּרוּחַ.

אִיוֹ תְּבוֹאוֹת צוֹמְחוֹת

בַּשָּׂדֶה?

לאמיר ארויס אין פעלד אריין!

די זאנגען זיינען פול.

זיי שאַקלען זיך פון ווינד.

וואָס פאַראַ מין תּבוֹאוֹת וואַקסען

אין פעלד?

אלערליי סארטען געמיידע

בִּמָּה מִיָּנִי דָגָן.

(זאנגען-תבואה).

קארן, ווייץ, גערשטען און
האָבער.

לאָמיר זיך אַביסעל אַפרוהען.
מיר וועלען זיך אויסציהען אויפ'ן
גראַז.

אך, ווי שעהן די נאָמור אין!
וואָס טוען דאָ די אַרבייטער?
זיי שניידען די שטעהענדיגע
תבואה.

יעצט איז שניט-צייט.
מיט וואָס שניידט מען?
מיט אַ שנייד-מאַשין.
אין אנדערע פעלדער שניידט
מען מיט אַ סערפּ (זיכעל).
אַט בינדט מען גארבען.
מע לייגט אָן תבואה אויף
וועגען.

טפּון, חמּה, טענה וַטבּלֶת
שוועל.

גנוח מעט.
נשתיח על העשב.

מה יפה המבט!
מה עושים פה הפועלים?
הם קוצרים את הקמה.

עבשיו זמן הקציר.
במה קוצרים?
במקצרה.
בשדות אחרים קוצרים
בחרמש.
הנה מאלמים אַלמים.
מוענים את התבואה על
עגלות.

מע פיהרט די תבואה אין
שייער אריין.

צו וואס זיינען דא עטליכע
קופעס אין שייער?

יעדע קופע תבואה געהערט צו
אן אנדער בויער.

ווארט אזויילע וועסטו זעהן ווי
מען דרעשט!

אט דרעשט מען מיט א דרעש-
מאשין.

די קערנער פאלע, ארויס פון
די זאנגען.

אין אנדערע שייערען דרעשט
מען מיט א דרעש-שלעגעל.

דארטען וועהעט מען די תבואה
מיט א וועהעלקע.

זיינען שוין אלע צרבייטען אין
שייער אפגעפארטיגט?

מוזילים אַת הַתְּבוּאָה אַל
הַגֶּרֶן.

מִפְּנֵי מַה יֵשׁ בְּגֶרֶן עֲרֻמוֹת
אַחֲדוֹת?

כָּל עֲרֻמָּה שֶׁל תְּבוּאָה
שִׁיכָת לְאַכֵּר אֶחָד.

חֲכֵה מַעַט וְתִרְאֶה אֶת
הַדִּישׁ!

הִנֵּה דָשִׁים בְּמִכּוֹנֵת-דִּישָׁה.

הַגֶּרֶעִינִים נוֹשְׁרִים מִן
הַשִּׁבְלִים.

בְּגֵרָנוֹת אַחֲרוֹת דָּשִׁים
בְּמוֹרָג.

שָׁם זֹרִים אֶת הַתְּבוּאָה
בְּמוֹרָה.

הַכָּבֵד נִגְמְרוּ כָּל עֲבוֹדוֹת
הַגֶּרֶן?

עֲרִין לֹא.

בְּמִגֹּב מְגִבִּים עֲרֵמוֹת

עֲרֵמוֹת.

עֲרֵמוֹת הַמִּוֶּזֶה הֵתְכֵן לְחֹדֶר.

עֲרֵמוֹת הַמְדֻשָּׁה לְחֹדֶר.

וַיֵּמָּה יַעֲשֶׂה אַחֲרֵיכֶּךָ?

אַחֲרֵיכֶּךָ מְאֻסִּים אֶת

הָעֲרֵמוֹת לְתוֹךְ שָׁקִים.

מְבִיאִים אֶת הַשָּׁקִים אֶל

הָאֻסִּים.

וַאֲיֵה מוֹחֲנִים אֶת הַתְּבוּאָה?

כִּי אֵין בְּמוֹשָׁבָה יֵשׁ לָנוּ

מִחְנָה.

זֹאת הִיא מִחְנָה שֶׁל רוּחַ.

דַּעְרוּוִיל נֶאֱד נִיט.

מִיט אַ גְּרַאבְלִיעַ שְׁאָרֵט מֵעַן

צוֹנוּיף אֵין קוּפֶּעֶכ.

דִּי מַעֲקֵנֶע און דִּי שְׁטֵרִי גַעֲהֵעַן

אֵין בַּאָזוֹנְדֶּרֶע קוּפֶּעֶס.

דִּי אוּיס־גַּעֲדֶרֶאשְׁעֵנֶע תְּבוּאָה

גַּעֲהֵט אֵין בַּאָזוֹנְדֶּרֶע קוּפֶּעֶס.

און וואָס וועלען זיי טאָן נאָכ-

דַּעַם?

נאָכ־דַּעַם גַּעֲהֵמֵט מֵעַן אַרְיִין דִּי

קוּפֶּעֶס אֵין זַעֶק.

דִּי זַעֶק בִּרְיִינֵגֵט מֵעַן אֵין שְׁפִיכ־

לַעַר.

און וואוּ מֵאָהֶלֶט מֵעַן דִּי תְּבוּאָה?

עַם אֵין פֶּאָרֶאן אַ מִיחָל בִּי

אוֹנוּ אֵין קאַלאַנִיעַ.

דאַס אֵין אַ ווִינֶר־מִיחָל.

באלד וועלען מיר דא בויען א
דאמף-מיכל.

די מיהל-שטיינער מאהלען
קלייען, מעהל און דינע מעהל.
דער מילנער און די ארבייטער
זיינען פארמעהליגט.

איך דארף היינט ארבייטען אין
א פרוכט-גארטען.

דיין גארטען איז אמת פראכטיג.
איך האב אין מיין גארטען
אריינגעלייגט פיעל כח.

וויפיעל סארטען פרוכטען
וואקסען דארטען?

עפעל, בארען, און אפריקאזען.
פלוימען, קארשען און באקסער.
איך רעכען צו פלאנצען נייע
בוימער.

דערלאנגמיר דעם שניידמעסער!

בְּקֶרֶב נִבְנָה בֵּאֵן מַחְנֶה
שֶׁל קִיטּוֹר.

הָרְחִים מוֹחֲזִים סָבִיב, קָמַח
וּמָלֵת.

הַמּוֹחֲזִים הַפּוֹעֲלִים מְקַמְּחִים.

עָלִי לַעֲבֹד הַיּוֹם בְּגִן-פָּרִי.

נִבְנָה נִחְמָד בְּאַמֶּת.

הַשְׂקָעָתִי בְּגִנֵּי הָרֶבֶה בָּת.

כֹּמֶה מִיָּנִים שֶׁל פְּרוֹת

צוֹמְחִים שָׁם?

תַּפּוֹחִים, אֲנָסִים וְאַפְרִסְקִים

שְׂזִיפִים, דְּבָדְבָנִים וְחֲרוֹבִים

בְּרַעְתִּי לְנֹמֵעַ עֲצִים

חֲדָשִׁים.

הִגְשָׁנָא לִי אֶת הַמְזֻמָּה!

איד דארף ארומשניידען די
שפיצען צווייגען.

איד מוז נאך ארונטערשניידען
צווייגען.

מארגען וועל איד ארונטערשניי-
דען די פארדארטע צווייגען.
מע מוז אכטונג געבען מיט
זיבען אויגען אויף די בוימער
אין גארטען.

קלעטער גיט אויף ד בוימער!

דער איז דער עלטסטער בויס
פון אלע אין גארטען.

ווי שעהן עס איז דער קאפ פון
בויס!

זייגען די אלע פרוכט-בוימער ?

אני צרייך לומר את ראשי
הענפים.

עוד עלי לסעף.

מחר אסעף את הענפים
היבשים.

צריך להשגיח בשבע עינים
על עצי הגן.

אל תמפם על העצים!

העץ הזה הוא הזקן
בעצי הגן.

העץ הזה הוא היותר
זקן בגן.

במה נאה צמרת העץ!

האם כל העצים עצי-פרי
הם?

ניט אלע.	לא בָּלָם.
עם זיינען דאָ פּרוכטלאָזע בוי-	יֵשׁ גַּם אֵילָנֵי־סָרְק.
מער אויך.	
איך האלט ביי אַרויסרייסען די	אַנִי עוֹמֵד לַעֲקֹר אֶת אֵילָנֵי־
פּרוכטלאָזע בוימער.	הַסָּרְק.
איך האָב ניט גענוג פּלאץ אין	אֵין לִי דִּי מָקוֹם בְּנֵן.
גאַרטען.	
איך גראָב קאנאלען אַרום די	אַנִי חוֹפֵר תְּעֵלוֹת מִסָּבִיב
בוימער.	לְעֵצִים.
מיט די קאנאלען באַוואַסער	בְּתֵעֵלוֹת אַנִי מְשַׁקֶּה אֶת
איך די בוימער.	הָעֵצִים.
איך האָב נאָך ניט געענדיגט	עוֹד לֹא גִמַּרְתִּי לְגִבָּשׁ.
יעמען.	
אין ווינקעל גאַרטען זיינען דאָ	בִּפְנֵת הַנֵּן נִמְצְאִים טִיחִים
עטליכע קוסטען.	אַחֲדִים.
אויף די קוכטען וואַקסען אלער-	הַטִּיחִים מִצְמִיחִים גְּרָגְרִים
ליי יאָגדעס.	שׁוֹנִים.

עוד לא ראית את פרמי. | דו האסט נאך מיין וויינגארטען

ניט געזעהן.

הערם גמזא לרגלי החר. | דער וויינגארטען געפינט זיך

געבען בארג.

בפרם צומחים עצי גפן. | אין וויינגארטען וואקסען וויינ-

תאנה ושקר. | שטאקען, פייגען-בויםער און

מאנדעל-בויםער.

אלה הם עצי נות. | דאס זיינען אליוען-בויםער.

הבאנא את השתילים מן. | בריינג די יונגע בויםלאך פון

המשתלה! | דער בויםער קולטיוויר-שול!

את השתילים אשתל. | ווי בויםלאך וועל איך פאר-

בקצה פרמי. | פלאנצען ביי מיר אין ברעג

וויינגארטען.

השתילים הבו שרש. | די בויםלאך האבען געשלאגען

ווארצלען.

הקלפה בבר קשה. | די קארע (שאלאכץ) איז שוין

פארהארטעוועט.

דער שראם איז פעסט.

הנזע חזק.

הַעֲצִים מִלְּבָלָבִים.

די בוימער האָבען זיך פאר-
נאנדערנעבליהט.

מַה יָשֵׁם בְּאִמְצַע הַכָּרֶם?

וואָס איז דארטען אין מיטען
וויינגארטען?

זאת היא סֵפֶה לְנוֹשֵׁר.

דאָס איז אַ ביידעל פאר'ן וועכ-
טער.

כָּכָר נִרְאוּ בְּבוֹרֵי הָעֲנָבִים.

עס באווייזען זיך שוין די ערשט-
צייטיגע וויינטרויבען.

קִמְרָה אֲשֶׁכּוּל עֲנָבִים וְאָכְלוּ!

רייס אָפּ אַ הענגעל וויי טרויבען
און עס!

אַל תֹּאכַל בְּסֵר!

עס ניט קיין אומצייטיגע פרוכט!
עס איז שוין צייט אראפנעהמען
די וויינטרויבען.

הִגִּיעַ זְמַן הַבָּצִיר.

בּוֹרֶם, מָתִי אִתָּה מִתְחִיל
לְבָצֵר?

וויינגערטנער, ווען הויבסטו אָן
אראפנעהמען די וויינטרויבען?

עֲלִי לְהָקִין אֶת הַסָּלִים.

איך דארף צוגרייטען די קערב.
איך געה אין שטאָט אריין

אָנִי יוֹצֵא אֶל הָעִיר לְשׂוֹכֵר
פּוֹעָלִים.

דינגען אַרבייטער.

אד, ווי עס טומעלט זיך אין	במֶה רָבוּ הַתְּנוּעָה בַּבָּרִים!
וויינאָרטען!	
אלע אַרבייטען פלייסן.	הַבֵּל עוֹבְדִים בְּשִׁקְדָּה.
אזוי פיעל פוהרען און קעמלען	כָּל־כֶּף עֲגָלוֹת וְגַמְלִים
אויף די וועגען!	בְּדָרָכִים!
זיי פיהרען די וויינטרויבען אין	הֵם מוֹבִילִים אֶת הָעֲנָבִים
וויין־קעלער.	אֶל הַיָּקֵב.
דאָ טרעט (פרעסט) מען די	פֹּה הוֹרְכִים אֶת הָעֲנָבִים.
וויינטרויבען.	
טרינק וויין און מאַך אַ לחיים!	שָׁתֵה בֵּן וְכֶרֶךְ: "לַחֲיִים!"
וואו איז דיין באַרע?	אַיִה פֶּרְדֶּסֶךְ?
ניט ווייט פון דאָנען.	לֹא רָחֹק מִבָּאֵן.
אויפֿן גלייכען פעלד ביי'ם	בְּמִשּׁוֹר עַל שֵׁפֶת הַנַּחַל.
ברעג טייכעל.	
דערווייל האָב זיך אײַנגע-	לָעֵת־עֵתָה נִמְעָתִי בַּפֶּרֶס
פלאַנצט אין באַרע נר	רַק נְמִיעָת אֶקְדּוֹת.
עטליכע פלאַנצונגען.	

תפוחי־זהב, אֶת־רוֹגִים | אַרְאֵנִישׁען (אפּעלסיןען),
וְרִמּוֹנִים. | אַתְרוּגִים און מילגרוימען

(גראנאַטען).

בְּשָׁנָה הַבֹּאָה אָמַע גַּם | איבער אַ יאָהר וועל איך אויך
לְמוֹנִים, אֶגְזִיזִים, תְּמָרִים | פּלאַנצען לעמאַנען, נים,
וּמוֹיִם. | טייטלען און באַנאַנען.

בְּמַעַט שְׁגִמְרָתִי לְחַפֵּר אֶת | איך האָב שוין כּמעט פאַר-
הַבֹּאָר. | ענדיגט גראָבען דעם ברונים.

וְעָתָה עָלִי לְבָנוֹת בִּרְכָּה. | און יעצט האָב איך צו בויען
אַ סאַזשעלקע (לאַק).

צְנוּרוֹת הַבִּרְכָּה יִשְׁקוּ אֶת | דירעהרען פון סאַזשעלקע וועלען
הַשָּׂרָשִׁים. | באַוואַסערען די וואַרצלען.

עוֹד לֹא עָשִׂיתִי אֶת | איך האָב נאָך נישט געגרעפטעט
הַהִרְפָּכָה. | (אַריינגעזעצט פּרעמדע צוויי-

גען אין די בוימער).

עָלִי לְהִרְכִּיב אֶת הָעֵצִים. | איך דאַרף גרעפטען די בוימער.
הִנֵּה פִּרְפֹּר עוֹמֵד עַל הַגָּדָר. | אַט שטעהט אַ זומער־פּוּיגעלע

(שמעטערלינג) אויפ'ן פאַרקאן

הפּרפּר מַגּוֹן.

די זומער-פּויעלע איז פּיעל-
פאַרבינ.

נמיל-נאָ מעט בין שְׁדָרוֹת
הַעֲצִים!

לאַמיר אביסעל שפּאַצירען
צווישען די בוימער-אַלייען!

ה'יש הַרְבֵּה פּרָדֶּ כְּנִים
בְּמוֹשָׁבָה?

זיינען פאַראַן אין קאַלאָני
פיעלע באַיאַרע-אייגענטימער?
ניט אזוי פיעל.

לאַ כּל-כּף הַרְבֵּה.

בְּמַבֵּעַ

אין דער נאַטור

המְרַגְל קָרָא.

דער האָן האָט געקרייהט.

הַקִּיצוֹתִי מִשְׁנָתִי.

איך האָב זיך אויפגעכאַפּט פון
שלאָף.

הַשְׁחַר עָלָה.

דער מאָרגענשטערען איז אויפ-
געגאַנגען.

הַשֶּׁמֶשׁ יָצָאָה.

די זון איז אַרויס.

מַלְעַל הָאָרֶץ.

עס איז אַ טוי אויף דער ערד.

צִיָּה, צִיָּה! — צִפּוֹרִים

צוויי, צוויי! — פּויעלען צוויי-

מַצְפָּצוֹת.

טערען.

הַזְמִיר מְזוּמֵר.

הַשְּׁמִימִים תִּכְלִיִּם.

הַזְּאִיר צָלֹל.

גִּלְדָּךְ לְתוֹר אֶת הַמָּקוֹם.

הַנּוֹף יָפָה.

הַאֲדָמָה פּוֹרְיָה.

הַצְמָחִים פֹּה רַעֲנָנִים.

אֲנִי צֶמֶא לְמִים.

הִנֵּה שָׁם מַעְיָן.

תִּשְׁתֶּה וְתִרְוָה.

הַיּוֹדֵעַ אֶתָּה מָה עָלָה עַל

דַּעְתִּי ?

בְּדַעְתִּי לַעֲזֹב אֶת הָעִיר.

מֵאִמָּתִי מִהֵיוֹת עִירוֹנִי.

אֲנִי רוֹצֶה לַהֲיוֹת כְּפָרִי.

דַּעַר נֶאֱכַטִּינָאֵל זִינְגֵט.

דַּעַר הִימַעַל אִיז בְּלוֹי.

דִּי לופֿט אִיז זַעהר קלָאַר.

לֶאֱמִיר נַעהן אוֹיסקוקען דעם

פֿלאַץ.

דִּי לֶאֱנֶדשאַפֿט אִיז שַׁעהן.

דִּי עֶרד אִיז פֿרוכטבאַר.

דִּי געוויקסען דאָ זיינען פֿריש.

אִיךְ בִּין דאָרשטיג נאָך וואַסער.

אַט דאָרטען אִיז אַ קוואַל.

טרינק זיך אָן (צו זאָט).

ווייסטו וואָס אִיךְ האָב זיך

באַטראַכט ?

אִיךְ רַעכען צו פאַרלאַזען דִּי

שטאָט.

מִיר האָט דערעסען צו זיין אַ

שטאָט-מאָן.

אִיךְ וויל זיין אַ דאָרף-מַעַנש.

איד האב האלט ערד-ארבייט.

איד וועל מיר קויפען א גוט
ערנעץ-וואו.

נאהענט צו א קאלאניע אדער
א דארף.

אדער איד וועל זיך באזעצען
אין א פערמע.

איד וועל זיך פארנעהמען מיט
פראסטע בויער-ארבייט
(פערמעריי).

איד האב באקאנטשאפט אין
אגריקולטור.

אין מיין יוגענד האב איד גע-
לערענט אין אן אגריקולטור-
שול.

און די פראקטיק וועט מיר
אויך צולערנען.

איז אוהב אַת עבֹד־ת־
הַאֲדָמָה.

אַקָנָה לִי אֶתְנָה בְּאֶחָד
הַמְקוֹמוֹת.

סָמוּךְ לְמוֹשְׁבָה אוּ לְכֶפֶר.

אוּ אֶת־יֹשֵׁב בְּתוֹהוּ.

אֲנִי אֶעֱסֹק בְּאִכְרוֹת פְּשׁוּטָה

יֵשׁ לִי יְדִיעָה בְּחֻקְלָאוֹת.

בְּנִעְרוּתִי לְמִדְתִּי בְּבֵית־
סֵפֶר חֻקְלָאִי.

וְגַם הִנְסִיזוֹן יִלְמַד אוֹתִי.

יָפָה תַעֲשֶׂה, יְדִידִי.

דו וועסט טאן א גלייכע זאך,
מיין פריינד.

רֹאה, שֵׁם קִמְנָה!

זעה, דאָרטען איז א זומער-
וואוינונג!

קִמְנִים בָּאִים שָׁמָּה מִן
הָעִיר.

זומער-געסט קומען אהין פון
שטאָט.

הִזְהָר שֶׁלֹּא תִתְּעָה מִן
הַדֶּרֶךְ!

היט זיך דו זאָלסט ניט פאר-
בלאָנדזשען!

אַל תַּחֲשֹׁשׁ!

קימער זיך ניט!

אֲנִי יוֹדֵעַ הֵיטֵב אֶת הַסְּבִיבָה
אֲנִי סוֹמֵךְ עָלֶיךָ.

איך ווייס גוט דעם גענענדר.

איך פארלאָז זיך אויף דיר.

מוֹטֵב שְׂגַלְךָ בְּדֶרֶךְ-הַמֶּלֶךְ

בעסער לאָמיר געהן מיט'ן
גלייכען וועג.

טוב, שֵׁם הַכְּבִישׁ.

גוט, דאָרטען איז דער שאָסיי.

הִתְבּוֹנֵן מִסְּבִיבָה!

קוק זיך איין ארום!

הִנֵּה בָצָה קִמְנָה.

אַט איז א קליינער זומפ.

נִקְפֵּץ וְנַעֲבֹר אֶת הַבָּצָה.

לאָמיר אריבערשפרינגען דעם

דא זיינען פיעלע דערנער.

היט זיך דו זאלסט זיך ניט

פארשטעכען אן די דערנער!

פארוועלקטע בלעטער זיינען

אויף דער ערד.

יעצט איז דער אנהויב פון

בלעטער-פאל.

ווער האט אויפגעשטעלט די

געצעלטען?

מע האט אנגעהויבען באוואלדען

דעם גאנצען פלאץ.

דאס איז א גרויסער שטח

(פלעכע).

לאמיר אריין אין געדיכטען

וואלד.

שרעק זיך ניט!

עס זיינען אין וואלד ניטא קיין

רויב-חיות.

באן הרבה קוצים.

הזהר שלא תבנה בקוצים!

עלים נובלים על הארץ.

עתה ראשית השלכת.

מי נטה את האהלים?

התחילו ליצר את כל

המקום.

זהו שטח גדול.

נבנם בעבי היער.

אל תפחד!

אין ביצר חיות מזרפות.

די יענער קומען אהין ניט אויף
יאכט.

דאס איז א יונג וועלדעל.

שריי אויס: „הידר!“

וועסטו הערען א ווידער-קול
(עכא).

קום מיט מיר ארויף אויפ'ן
בארג!

מיר איז שווער צו קלעטערען
אויף דעם שטייג (משופע'-
דינקייט) פון בארג.

נעהם פעסטע טריט!

פון שפיץ בארג וועסטו זעהן
ווייט.

פון דאנען וועסטו זעהן די
נאטור-בילדער.

דער האַרצואַנט איז זעהר ברייט.

לאַמיר אַרונטערנעבן אין טאָל.

הַצִּיָּדִים אֵינָם בָּאִים שָׁמָּה
לְצוּר.

זאת היא חֲרָשָׁה צְעִירָה.

קְרֵא בְּקוֹל: „הִידֵּר!“

תִּשְׁמַע הָהָר.

עֲלֵה אִתִּי אֶל הָהָר!

קָשָׁה לִי לִשְׁפֹּעַ
הָהָר.

צֶעֶד בְּכַח!

מַעַל רֹאשׁ הָהָר תִּרְאֶה
לְמַרְחֹק.

מִפֶּה תִּרְאֶה אֶת מְרֹאוֹת
הַטֶּבַע.

הָאֲפֶק רָחֵב כָּאֵד.

גֵּרֵד אֶל הַבְּקָעָה.

הָיָה נֶהָר שׁוֹמֵר.

סִירָה קָמְנָה שְׁמָה עַל הַמִּים

זֹאת הִיא סִירַת־דְּוִגָּה.

דִּיג יֵצֵא לְדוּג.

הוּא מְשִׁימ אֶת הַסִּירָה

בְּמִשְׁוֹטִים.

רָאָה, אֵין אִישׁ אוֹחֵז בְּהֶגֶה!

הַדִּיג הַשְּׁלִיף חֲכָה בְּנֶהָר.

הָיָה נֶאָחֵז דִּג בְּחָח.

כַּאֲן אֵין הַדִּיגִים פּוֹרְשִׁים

מִכְמֹרֶת.

הַרְוֹצָה אֶתָּה לְהַתְרַחֵץ

בְּנֶהָר?

הַיּוֹדֵעַ אֶתָּה לְשָׁחוֹת?

אַט פֿליסט אַ טײַך.

אַ שיפּעל שװײַמט אויפֿ'ן וואַסער.

דאָס איז אַ פֿישער־שיפּעל.

אַ פֿישער איז אַרויס כאַפּען פֿיש.

ער רודערט די שיפּעל מיט

רודערס.

זעה, קיינער האַלט ניט דעם

שטײער־רודער (קער־רודער)!

דער פֿישער האָט פאַרוואַרפּען

אַ ווענטקע (אַנגעל) אין טײַך.

אַט האָט זיך אַ פֿיש פאַרכאַפּט

אַן האַקען (קרוטשעק).

דאָ שפּרײַטען די פֿישערס ניט

אויס קיין געצען.

ווילסטו זיך באַדען אין טײַך?

קענסטו שווימען?

היט זיך דו זאלסט זיך ניט

דערטרינקען!

די וואסער איז ניט טיף.

לאז זיך ניט ארונטער צום

גרונט!

איך ציטער פון קעלט.

נעה ארויס אויף דער יבשה און

טריקען זיך אָפּ!

ק.א.א, קווא! — זשאבעס (פרעש)

קוואקען.

דארטען איז אַ לחשע (קליין

טייכעל) הינטערן בערגעל.

וועלכער וועג פיהרט צו מיין

גאס-הויז (קרע-שמע)?

דער וועג וואָס נעהט צו מזרח.

נעה גלייך!

פארשטרויכעל (פארטשעפע)

זיך ניט אָן שטיינער!

הָוֶהָר שְׁלֹא תִמָּבֶע!

הַמַּיִם אֵינָם עֲמֻקִּים.

אַל תַּצְלֵל אֶל הַתְּהוֹם!

אֲנִי רוֹעֵד מִקֶּר.

עֲלֵה לִיבְשָׁה וְהִסְתַּפֵּג!

קָבֵה, קָבֵה! — צַפְרָה־עִים

מִקְרָקְרוֹת.

שֵׁם אָנֹכִי מֵאַחֲרֵי הַגְּבֻעָה.

אִיוֹז הַדֶּרֶךְ מוֹלִיכָה אֶל

הָאַבְסֻנִּיהַ שְׁלִי?

הַדֶּרֶךְ הַפּוֹנֶה מִזְרָחָה.

לֶךְ יִשְׂרָאֵל!

אַל תִּכְשַׁל בְּאַבְנִים!

רָגְלֵי עֲיִפּוֹת מְלָכֶת.

מיינע פיס זיינען מיעד פון
געהן.

לֹא הִתְרַגְּלֹתִי לְלָכֶת בַּחוּל

איך בין ניט צוגעוועהנט צו
געהן אויפ'ן זאמד.

הַמָּקוֹם מְלֵא חֲצָעַן.

דער פלאץ דא איז פול מיט
שטיינדלאך.

הִתְרַחֲקֹתִי מִן הַיָּשׁוּב.

איך האב זיך דערווייטערט פון
ישוב (באוואוינטער געגענד).

אֲנָשִׁים בָּאִים לְקָרְאֵתָנוּ.

מענשען קומען אונז אן אנט-
קענען.

גֵּלָךְ בְּחִבּוּרָה.

לאמיר געהן אין קאמפאניע.

בּוֹכָבִים נִרְאוּ בַּמַּעֲרָב.

עס זעהען זיך שטערען אין
מערב.

מָה יָפָה הַלְכָּנָה הַלֵּילָה!

אך, וואס פאר א שעהנע לבנה
היינט ביי נאכט איז!

מָה הַנִּיצוּצוֹת שָׁם?

וואס זיינען דאָרטען פאר פונקען?

בְּחִלְלִיּוֹת מְנַצְנָצוֹת.

פייער-פליגעלאך שימערען
(לייכטען אויף).

הַשָּׂדֶה לָקַח אֶת לְבִי.

דאָס לאַנד האָט צוגעצויגען
מיין האַרץ.

זֶה בֶּחַ הַמִּבְעֵה!

דאָס איז די קראַפט פון דער
נאַטור!

בִּדְרֹךְ

הִחַלְתִּי לְנִסֵּעַ מִכָּאן.

איד האָב באַשלאָסען פון דאַנען
אַפּצופאַהרען.

לָאֵן אַתָּה נוֹסֵעַ?

וואוהין פאַהרסטו?

לְסִיר אֶת אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל.

באזוכען ארץ־ישׂראל.

אַפְשָׁר אֲשַׁתְּקֶע שָׁם.

איד וועל מענליך דאַרטען
פאַרבלייבען.

לְפִי־שָׁעָה אָנִי תִיר.

פאַרלויפֿיג בין איד אַ טוריסט.

כַּמָּה זְמַן תִּשְׁהֶה בִּדְרֹךְ?

ווי לאַנג וועסטו זיך זאַמען אין
וועג?

אִינִי יָכֹל לְדַעַת מֵרֹאשׁ.

איד קען פאַראויס ניט וויסען.

אויפ'ן וועג וועל איד זיך אָפּ-
שטעלען אין עטליכע ערטער.
איד וועל זיך זעהן מיט מיינע
באקאנטע אין פראַווינץ-
שטעט.

איד וועל זיך מיט זיי זענענען.
איד האָב שוין געקראָגען אַ
פאספּאָרט.

איד דארף מאַכען די נויטיגע
פאַרבאַרייטונגען.
ו: ד דאַרף צוגרייטען מיין באַ-
גאזש.

אין רייזע אַק (טשעמאַדאַ), וועל
איד באַרפּאַקען די זאַכען
וואָס מע דאַרף.

קליידער, וועש און קלייניג-
קייטען.

בְּדֶרֶכִי אֶתְעַבֵּב בְּאִיזוֹ
מְקוֹמוֹת.
אֶתְרֹאֶה עִם מַכְרִי בְּעָרֵי-
הַשָּׂדֶה.

אֶנַח מֵהֶם אֶת בְּרַבְתִּי-
הַפְּרִידָה.
בְּכָר הַשְּׁגָתִי תַעֲוִדַת־מִסֵּעַ.

עָלִי לַעֲשׂוֹת אֶת הַהֲכָנוֹת
הַנְּחוּצוֹת.
עָלִי לְהַכִּין אֶת הַמִּטְעָן
שְׁלִי.

בְּמַזְוָדָה אֶחָבֵשׁ אֶת
הַחֲפָצִים הַדְּרוּשִׁים.

בְּגָדִים, לְבָנִים וּדְבָרִים
קְטָנִים.

אָמִי אָקח תְּרָמִיל.

מיט זיך וועל איך נעהמען א
רענצעל.

בְּתֵרְמִיל אָשִׁים צִידָה
לְדָרֶךְ.

אין רענצעל וועל איך אריינ-
לייגען שפייז אויפ'ן וועג.

הִקְנִיתִּי בְּשָׁבִילִי צִרְכִּי
אֲכָל?

האָסטו אײַנגעקויפט פאר מיר
עסענווארג?

הִדְרֹךְ אֶרְכָּה וְצִרִידִךְ
לְהַצְמִיד.

דער וועג איז לאנג און מע דארף
זיך באזארגען מיט שפייז.

מִי יִלְוֶה אוֹתִי אֶל תַּחֲנֹת
מְסַלֶּת-הַבְּרוֹל?

ווער וועט מיר באגלייטען צום
אײַזענבאהן-סטאנציע?

הִנֵּה בֵּית-הַנְּתִיבוֹת.

אָט איז דער וואַקזאַל (באהן-
הויף).

אַל תַּעֲשֵׂן!

ניט רויכער!

הִבֵּט אֶל הַשָּׁלֵט: "בֵּאן
אָסור לַעֲשֵׂן!"

גיב אַ קוק אויפ'ן שילד: "רוי-
כערען דאָ איז פארבאָטען!"

בְּאִיזוֹ מַחְלָקָה אַתָּה נוֹסֵעַ?
בְּמַחְלָקָה הַשְּׁלִישִׁית.

אין וועלכען קלאַס פאָהרסטו?
אין דריטען קלאַס.

קויף פאר מיר א רייזע-בילעט!

אט דארטען איז די קאסע פאר
בילעטען.

אט האסטו געלט!

וואס ווילסטו בעסער?

א געוועהנליכען צוג (באהן)
אדער א שנעל-צוג?

עס לוינט ניט צו פארשווענדען
געלט.

וויפעל קאסט א בילעט נאך
דער און דער שטאט?

וויפעל קאסט א בילעט הין
און צוריק?

גיב אפ דעם רייזעזאק אין בא-
גאזש-אפטיילונג!

נעהם א קוויטונג (קבלה-צע-
מעל)!

קנה בשבילי ברטים-

נסיעה!

הנה שם הקפה לברטים

הא לך כסף!

במה אתה בוחר?

ברכבת רגילה או ברכבת-

חפז?

לא כדאי לבזבז כסף.

מה מחיר הברטים לעיר

פלוגית?

מה מחיר הברטים הליכה

וחזרה?

מסר את המונה למחלקת

המטען!

קח קבלה!

מיר וועלען אויף דיר ווארטען
אין פאסאזשירען-זאל (ווארט-
צימער)!

זאָלסט ניט פארזאמען די צייט
ווען דער צוג געהט אָפּ!
וויין מיר די צייט-טאָבעלע
(רייזע-פלאַן)!

מיר האָבען אַ קליין וויילע ביז
דער צוג וועט אָפּגעהן.
געה צו צום בופעט!
קויף עפעס אין מויל אַריין!
דער אויסרופער שרייט אויס:
"דער צוג געהט אָפּ!"

פאַהר געזונט!
ניט פארגעס שיקען אָפטע
בריעף!
פארבלייבט געזונט!

אַ: חָנוּ נְחֻכָּה לָךְ בְּאוֹלָם-
הַנוֹסְעִים.

אַל תִּאָּחֵר אֶת מוֹעֵד צֵאת
הַרְכָּבָה!
הִרְאָה לִי אֶת לוח־הַמַּסָּעוֹת!

יֵשׁ לָנוּ שָׁהוּת עַד צֵאת
הַרְכָּבָה.

סוּר אֶל הַמְּזוֹנֵן!
קְנֵה מְעַט לְגִימָה!
הִפְרוּז מִכְרֵיו: "הַרְכָּבָה
יוֹצֵאת!"

סַע לְשָׁלוֹם!
אַל תִּשְׁכַּח לְשַׁלַּח מִכָּתָבִים
תְּכוּפִים!
הָיוּ שָׁלוֹם וּבְרָכָה!

מיר זאלען דערלעבען זיך זעהן | נזקה להתראות בקרוב!

אין ניבען!

האב א גליקליכע וועג!

אט קלינגט שוין צום דריטען

מאל.

לאמיר ארויס אויפ'ן פלאט-

פארמע.

קאנדוקטאר, איז דאס דער

צוג פאר מיין רייזע?

קאנדוקטאר, איז דאס מיין

צוג?

וועל איך דארפען בייטען דעם

צוג?

מיין הערר, איז דער פלאץ דא

פארנומען?

ניין, דער פלאץ איז ליידג.

איחר קענט זיך זיצען בא-

קוועמלאך.

תהי דרכך צלחה!

הנה נשמעה המצלח

השלישית.

נצא אל הרחבה.

מנהיג, הזאת היא הרכבת

לדרכי?

האצטרך להחליף את

הרכבת?

אדוני, התפוס המקום הזה?

לא, המקום פנוי.

יכל אתה לשבת בהריוחה.

זוּז־נָא מָעַט!

בְּגֶר־נָא אֶת הַחֲלוֹן מִגָּגֶד!

גִּיט זִיד אַ רוק אַביסעל!

פֿאַרמאַכט דעם פֿענסטער

אַנטקענען!

אַ צוג־ווינט יאָגט.

דער לאָקאַמאַטיוו פֿייפט.

אלעס לויפט, פֿליהט.

עס לויפען פֿאַרבֿיי פֿעלדער,

וועלדער, מיילען־סלופֿעס.

איך האָב האַלט צו פֿאַהרען

מיט'ן אייזענבאַהן.

די רייזע איז מיר זעהר אַנגע-

נעהם.

וויפֿיעל איז נאָך ביז דער

נאָהנטסטער (נעכסטער)

סטאַנציע?

נאָך אַ מייל און אַ האַלב־אומ-

נעפֿער.

רוח־פֿרֿצִים מְנַשֶּׁכֶת.

הַקָּמָר שׁוֹרֵק.

הַפֶּלֶךְ רֵץ, עָף.

עוֹבְרִים שְׂדוֹת, יְעָרִים,

צִיּוּנֵי־דֶרֶךְ.

אֲנִי אוֹהֵב לִנְסֵעַ בְּמַסְלַת־

הַבְּרִזֶּל.

הַנְּסִיעָה נְעִימָה לִי מְאֹד.

בְּמָה עוֹד עַד הַתְּחִנָּה

הַסְמוּכָה?

עוֹד מִיל וְחֲצִי בְּעֶרְךָ.

דער צוג האט זיך דא אָפּגע-

שטעלט אויף פינף מינוטען.

דאָס איז אַ קליין שטעטעל.

איך האָב פאַרגעסען איהר

נאָמען.

איך דארף אַריינקוקען אין מיין

וועג-ווייזער בוך.

פון וואָנען איז אַ איר ?

פון דער און דער שטאָט.

אויב אַזוי זייט איהר מיינער

אַ לאַנדסמאַן.

שטעקט ניט אַרויס דעם קאָפּ

דורכ'ן פענסטער !

וואָס איז פּלוצלונג געוואָרען

פינסטער ?

דער צוג געהט דורך אַ טונעל.

איך האָב געדונגען אַ שלאָף-

פּלאַץ אין וואַגאָן.

הֲרֵכָּבָת עֲמָדָה כֵּאֵן

לְחַמְשָׁה דְּקִים.

זֹאת הִיא עֵירָה קְטַנָּה.

שִׁכְחֹתִי אֶת שְׁמָהּ.

עָלִי לָעֵין בְּסֶפֶר "מִזְרָה

הַדְּרָךְ" שְׁלִי.

כֵּאֵן יְהוּדִי ?

מֵעִיר פְּלוֹנִית.

וּבָבֶן הִנֵּה בְּדַעֲרִי.

אַל תּוֹצִיא אֶת רֹאשְׁךָ

מִחוּץ לַחֲלוֹן !

לָמָּה חֲשָׁךְ פֶּתָאִם ?

הֲרֵכָּבָת עוֹבְרַת דְּרָךְ נִקְבָּהּ.

שִׁכְחֹתִי מְקוֹם-לִינָה בְּקֶרֶן

דאס טרייסלען פון וואגאן לאזט

מיר ניט שלאפען.

שמועסט ניט אזוי הויך!

רעדט שטילערהייט!

ווען קומט אן דער צוג צום

באשטימטען פלאץ?

וויפיעל נאך סטאנציעס איז

פון דאנען ביז אהין?

וויפיעל נאך שטונדען האַבען

מיר צו פאַהרען?

אַט איז די לעצטע סטאנציע.

דער צוג האָט אַביסעל פאַר-

עפּעטיגט.

לאַמיר אַרונטער אויפ'ן פּלאַט-

פאַרמע.

וואו איז דאָ אַ טרענער?

נעהמט אַרונטער מיין בא-

גאזש!

טלמול הקרון אינגנו מניח

לי לישן.

אל תשוחחו בקול רם!

דברו בלחש!

מתי תגיע הרכבת למקום

המידע?

כמה תחנות עוד מכאן

לשם?

כמה שעות עוד עלינו

לנסע?

הנה התחנה האחרונה.

הרכבת אחרה מעט.

גורד אל הרחבה.

מי כאן סבל?

פרק את המטען שלי!

לייגט ארויף מיין באנאזש אויפ'ן	טען אַת המטען שלי על
קארעטע!	מ'רָבָה!
קוטשער, איז אייער קארעטע	רָבב, הפנויה מ'רָבָתָך?
ליידיג?	
וואוהין וויל דער הערר פאָהרען?	לאַן רוֹצָה האַרֶזֶן לְנִסֵּעַ?
צום האַטעל „ציון“.	אַל המלון „ציון“.

אין האַטעל

במלון

איד וויל עפעס ריידען מיט'ן	אַנִי רוֹצָה לְדַבֵּר אֶל בַּעַל
האַטעל-אייגענטימער.	המלון.
קען מען קריגען א פלאץ צום	האַפְשֵׁר לְהִשְׁיג מְקוֹם.
שלאַפען און מאַלצייטען?	לֵינָה וְאַרוֹחָה?
וויל דער הערר א באַזונדער	הַרוֹצָה האַרֶזֶן בְּחֶדֶר
צימער?	מִיָּחָד?
יע, א באַזונדער צימער ליכטיג	בֵּן, חֶדֶר מִיָּחָד מְלֵא אוֹר
און לופטיג.	וְאוֹוִיר.

געהען די פענסטער ארויס צום גארטען?	הפונים החלונות אל הגן?
איז דער צימער שעהן מעבלירט?	המרהט החדר יפה?
האט דער צימער א וואנע?	היש אמבטיה לחדר?
איך וויל א שטילען צימער.	אני רוצה בחדר שוקט.
אויפ'ן ערשטען שטאק.	בקומה הראשונה.
אלעס וועט זיין נאך אייער וואונש.	הכל יהיה כרצונך.
וויפיעל וועט דער צימערקאסטען א וואך?	בכמה יעלה החדר לשבו?
ניט טייער.	לא ביקר.
אט האט איהר א שליסעל צו אייער צימער!	הא לך המפתח לחדרך!
וואס פאר א נומער איז מיין צימער?	מה מספר חדרי?
זיינען אנגעקומען בריף פאר מיר?	ההגיעו מכתבים בשבילי?
האט מען אויף מיר געפרעגט?	השאלו עלי?

איך געה ארויס באזעהן די
שטאט.

איך וועל באזוכען עטליכע
פריינט.

אויב אימיצער וועט פרעגען אויף
מיר, זאגט איהם אז איך
וועל צוריקקומען אין אַווענט.

איך דארף האָבען דעם באַדינער.
זייט אזוי גוט, בריינגט מיר א
גלאַז וואַרימע וואַסער!

נעהמט אהער אַרויף מיינע
זאַכען!

דיזער צימער איז פאַר מיר ניט
צופרידענשטעלענד.

ער איז צו ענג.

ער איז אַביסעל טונקעל.

און ער איז אויך ניט גענוג
וואַרם.

אַני יוצא לָסִיר אֶת הָעִיר

אַבְקָר יְדִידִים אַחֲדִים.

אם יִשְׁאַל עָלַי אִישׁ, אָמַר
לוֹ כִּי אָשׁוּב בְּעֶרְבִי.

אַני צְרִיךְ לַמְשָׁרֵת.
בְּבִקְשָׁה, הָבָא לִי כּוֹס מַיִם
חֲמִים!

הַעֲלֵה אֵלַי אֶת חֲפָצַי!

הַחֲדָר הַזֶּה אֵינְנוּ רְצוּי לִי.

הוא צר יותר מדי.

הוא גם כהה קצת.

וגם איננו חם למדי.

האָט איהר אן אנדער צימער

צו פארדינגען?

א געראמערען צימער.

א באקוועמערען צימער.

א ליכטיגערען צימער.

עס טוט מיר זעהר לייד!

נור עטליכע צימערען זיינען

ליידיג.

די געראמסטע און באקוועמסטע

צימערען זיינען פארנומען.

נייע געכט זיינען היינט אָנגע-

קומען.

ווען זיינען די מאַלצייט־שטונדען?

נאָך יעדען איינעכס וואונש.

מאָרנען פאַרלאָז איך די שטאַט.

איך דאַרף אָפּפאַהרען צום

האפּען.

דערלאַנגט מיר דעם רעכענונג!

הײַש לײַך װײַז אַ חדר

לִהְשָׁכִיר?

חדר יוֹתֵר מְרוּחַ.

חדר יוֹתֵר נוֹחַ.

חדר מְלֵא יוֹתֵר אוֹר.

צַר לִי מְאֹד!

רַק חֲדָרִים אֶחָדִים פֻּנְוִיִּים.

הַחֲדָרִים הַיּוֹתֵר מְרוּחִים

וְנוֹחִים תְּפֻסִּים.

אוֹרְחִים חֲדָשִׁים בָּאוּ הַיּוֹם.

מָה הֵן שְׁעוֹת הָאֲרוּחוֹת?

בְּרָצוֹן אִישׁ וְאִשׁ.

מָהָר אָנִי עוֹזֵב אֶת הָעִיר.

עָלִי לְנִסֵּעַ אֶל הַנָּמָל.

תֵּן לִי אֶת הַחֲשׂוֹבּוֹן!

ר'שם כל דָּבָר בַּפֶּרֶטְרוֹט!	פארצייכענט יעדע זאך בא-
בְּמָה מְגִיעַ מְמַנִּי?	זוגדער (אויספיהרליך)!
הֵא לָךְ הַמְּגִיעַ!	וויפיעל קומט פון מיר?
אִם תִּקְבֹּל מִכָּתָבִים	אַט האָט איהר וואָס עס קומט!
בְּשִׁבְלִי, שְׁלַח אוֹתָם	אויב איהר וועט קריגען פֿאַר
עַל-פִּי מַעֲנִי.	מיר בריעף, שיקט זיי אָפּ
הַשְּׂרוֹת הַיְּתָה מְצִינָה.	אויף מיין אדרעס.
שְׁבַעְתִּי רָצוֹן.	די באַדינוג איז געוועזן אויס-
	געצייכענט.
	איד בין געווען צופרידען.

בֵּינֵם

זאת היא עיר-הַנֶּמֶל.
מִתִּי תַפְלִיג מִבֶּאֱן הָאֲנִיָּה
„תַּרְשִׁישׁ“?
מִחֵר בַּבֶּקֶר הַשָּׁבָב.
בֵּינָמִים אֲחֻלִּיךָ אֶת בְּסָפִי.

אויפֿן ים

דאָס איז די האַפֿען-שטאַט.
ווען געהט אָפּ פון דאָנען די
שיף „תַּרְשִׁישׁ“?
מאַרגען גאנץ פֿריד.
אין דערווייל וועל איד אויב-
בייטען מיין געלט.

א שיפס-קארטע האָב איך אַן-
געגרייט פון פריהער.

אד, וואָס פאַר אַן ענגשאַכט
עס איז אין דאָסען!

די טרענערס לאָרען אַן די שיף.
די פּאַסאַזשירען זענענען זיך
מיט זייערע אייגענע.

זיי פאַכען מיט טיכלאָך.
לאָמיר אַרויף אויפ'ן שיף!
ענדליך שטעהען שוין. מיינע
פּיס אויפ'ן דעק פון שיף.
נאָט צו דאַנקען!

זעה, אַט זיינען מאַטראָזען!
זיי ציהען אַרויף אַ פלאַג אויפ'ן
מאַסט.

דער אָרקעסטער שפּילט.
די שיף ריהרט זיך פון אָרט.
דער ים איז יעצט רוהיג.

פּרטים-ספּינאַה הַיִּנּוּתִי
מִבְּכָר.

מָה רַב הַדָּחַק בְּנַמְל!

הַסְּבָלִים טוֹעֲנִים אֶת הָאֲנִיָּה
הַנוֹסְעִים נִבְרָרִים מֵעַל
קְרוֹבֵיהֶם.

הֵם מְנַפְּנִים עֲמֻסָּחוֹת.
הִבָּה נִעְלָה אֶל הָאֲנִיָּה!
סוּף-סוּף עוֹמְדוֹת רָגְלִי
עַל סִפּוֹן הָאֲנִיָּה.
תּוֹדָה לָאֵל!

רָאָה, הִנֵּה מַלְחִים!
הֵם מְרִימִים דָּגָל עַל הַתֵּרֶן.

הַתּוֹמָרֶת מְנַנֶּנֶת.
הָאֲנִיָּה זוֹהַ מִמְּקוֹמָהּ.
הִנֵּם עֹתָה שׁוֹקֵט.

איך פארהאף, צו עס וועט

וויין אן אנגענעהמע רייזע.

וואס זיינען דאס פאר א

ווייסע פויגלען?

דאס זיינען ים-פויגלען.

עס שווינדעלט מיר דער קאפ.

דו ביסט קראנק אויף דער ים-

קראנקהייט.

נעה ארויף אויפ'ן דעק!

וועסטו איינאטעמען פרישע

לופט.

דא איז מיר אביסעל לייכטער

געווארען.

אד, וואו נעהם איך א היינג-

בעטעל (האמאק) דא אויפ'ן

שיף!

דו דארפסט ניט רופען דעם

שיף-דאקטאר.

אני מקנה, כי הנסיעה

תהיה נעימה.

מה הן הצפרים הלכדות?

אלה הן צפרי שחף.

ראשי סחרחר.

אתה חולה מחלת-הים.

עלה אל הספון!

תשאף אויר רענן.

{ פה רוח לי מעט.

{ פה הוקל לי מעט.

מי יתן לי ערסל באניה!

אינה צריך לקרא לרופא

האניה.

זֶה לֹא כָלוּם.

שֵׁם שְׁמָה אֲנִית־קִיטור.

לֹא, זֹאת הִיא סְפִינַת־

מִפְרָשִׁים.

הֵיכָם הוֹלֵךְ וְסוֹעֵר.

הַגָּלִים מַעֲלִים קֶנָּף.

אֲנִיתֵנוּ מִטְלָטְלַת לְכָל

עֶבֶר.

אֵין סִכְנָה בְּדָבָר.

יֵשׁ לְאֲנִיָּה סִירוֹת־הַצֶּלָה

וְהַגּוֹרוֹת־הַצֶּלָה.

נִרְדֵּ אֶל הַתָּאִים.

נִרְדֵּ אֶל הַמְדּוֹר הָאֶמְצָעִי.

כֵּאֵן הַמַּחְלָקָה הַשְּׁלִישִׁית.

בְּמָה מְהַגְרִים בְּאַנְיָה זוּ!

דאָס איז גאָרנישט.

דאָרטען שווימט אַ דאָמף־שיף.

ניין, דאָס איז אַ זעגעל־שיף.

דער ים ווערט שטורמדיגער.

די כוואַלעס וואָרפען אַ שוים.

אונזער שיף וואָרפט זיך אין

אַלע זייטען.

עס איז קיין געפאָהר.

די שיף האָט רעטונגס־שיפלאַך

און רעטונגס־גארטלען.

לאָמיר אַרונטער אין די קאָיוטען.

לאָמיר אַרונטער אין צווישענ־

דעק.

דאָ איז דער דריטער קלאָס.

אך, וויפיעל עמיגראַנטען עס

זיינען דאָס דאָ אין שיף!

הייריאהר איז א גרויסע עמי-
גראציע.

די אַרדנונג איז ניט גוט.
איך האָב היינט גאַרנישט פאַר-
זוכט.

איך וועל זיך באַקלאַנגען באַר'ן
שיפס-קאפיטאַן.

נעה ניט אַרונטער אונטען אין
שיף!

דאָרטען איז די פראכט און די
באַנאזש.

דער ים האָט זיך איינגעשטילט.
זעהסטו פון ווייטען אַ ליכט-
טורם?

דאָס באַווייזט, אז דער ברעג
איז נאָהענט.

גיב אַ קוק, אַ פעלז ביי'ם
ברעג ים!

ב'שננה הזאת הגירה גדולה.

הסדר אינגו מוז.

לא מעמתי היום כלום.

אתאונן לפני רב-החובל.

אל תגרד אל תחתית

האניה!

שם המשא והממון.

הים שקט.

הרואה אתה מרחוק

מגדל-אור?

סמן, כי החוף קרוב.

הבט, סלע על שפת הים!

הַנַּעֲנוּ אֶל חוּף יָפוֹ.

מיר זיינען אָנגעקומען צום
יפו'ער ברעג.

הָאָנִיָּה הַשְּׁלִיכָה עֵינֶי.

די שיף האָט אַרונטערגעלאָזען
דעם אנקער.

שָׁמוּ הַסֵּגֶר עַל הָאָנִיָּה.

מע האָט אַרויפגעלייגט אַ קא-
ראַנטין אויפ'ן שיף.

הָאָנִיָּה תַּעֲגֵן בָּאֵן.

די שיף וועט דאָ פאַראַנקערען.
מיר וועלען ניט קענען אַרונטער

לֹא נוּכַל לָרֶדֶת בְּמִשְׁךָ

(לאַנדען) אין פאַרלויר פון
דריי טעג.

שְׁלֹשָׁה יָמִים.

בְּסִירוֹת נַעֲבֹר אֶל הַחוּף.

אין שיפלאך וועלען מיר צוקומען
צום ברעג.

סָפֵן, מַה מִּתְחִיר הַנְּסִיעָה עַד

שיפער, וויפיעל קאָסט ביז
יפו?

יָפוֹ?

אֲנִירוּאָה פַּה אֶת קִרְקֶה הַיָּם

איך זעה דאָ דעם גרונט פון ים.
פון דאָנען קען מען זעהן דעם

מִפֶּה אֲפֶשֶׁר לִרְאוֹת אֶת

צופלוס און אַפּפּאלפּון וואַסער
(עבע און פלוט).

הַנָּאוֹת וְהַשִּׁפָּל.

די ערשטע גרופע פאסאזשירען

איז ארויף אויפ'ן ברעג.

א מאסע מענשען זיינען ארויס

אונז באגעגענען.

איהר זייט ווילקאמען!

איך האב דערלעבט צו שטעהן

אויף דער ערד אין ארץ-

ישראל.

דא איז דער קלימאט א ווא-

רימער.

איך וועל זיך שנעל אקלימא-

טיזירען.

אה, וואס פאר א שטארקע

ליכטיגקייט דא איז!

איך האב באשלאסען צו פאר-

בלייבען אין לאנד.

איך וועל זיך באזעצען אין תל-

אביב.

השיקה הראשונה עליה

אל החורף.

אנשים רבים יצאו לקבל

את פגינו.

ברוכים הבאים!

וכייתי לעמוד על אדמת

ארץ-ישראל.

באן האקלים חם.

אתאקלם עד-מהרה.

מה רב האור פה!

החלמתי להשתקע בארץ.

אתישב בתל-אביב.

איך וועל שטענדיג ריידען העברעאיש.	אָדער תמיד עברית.
איך פארהאָף דאָ זיך איינצו- אַרדענען.	אני מקנה להסתדר כאן.
איך וועל דאָס פאַטערלאַנד (היימאט) ניט פארלאָזען.	לא אעזוב את המולדת.

ביי דער אַרבייט	בְּעֹבֹדָה
איך געה אַרום ליידן.	איז הולך בְּטֵל.
איך האָב ניט קיין אַרבייט.	אין לי עבֹדָה.
איך פארדין נאָרנישט.	אינני מְשַׁתְּכֵר כְּלוּם.
איך וועל זיך ווענדען צו אַן אַרבייטס-ביוראָ.	אֶפְנֶה אֶל לְשִׁכְת־עֲבֹדָה.
קען מען קריגען אַרבייט ?	האָפֶּשֶׁר לְהִשְׁגִּי עֲבֹדָה ?
וואָס איז אייער באַשעפטיגונג ?	מַה מְלָאכְתְּךָ ?
מיין באַשעפטיגונג—א טישלער (סטאַלער).	מְלָאכְתִּי—נָגֵר.

היכן עבדת קדם?

וואו האט איהר געארבייט

פריהער?

אני באתי אל הארץ זֶה
לא כָּבָר.

איד בין ערשט ניט לאנג אנגע-
קומען אין לאנד.

במקצֵע שְׁלֹךְ אין עבודה.

אין אייער פאך איז ניטא קיין
ארבייט.

הַמְסִכִּים אֹתָהּ לַעֲבֹד
בְּבֵית-מְלָאכָה?

וועט איהר איינשטימען צו
ארבייטען אין א ווערקשטאט?

שֵׁם עוֹשִׂים סִיגְרוֹת.

דארטען מאכט מען ציגארען.

מְדוּעַ לֹא?

פארוואס ניט?

אני מְרָצָה.

איד בין צופרידען.

וּבְכֵן רָשָׁם אֶת שְׁמִי!

אויב איז פארשרייבט זיך!

מִי בָּאן בַּעַל בֵּית-

ווער איז דא דער בעל-הבית

הַמְּלָאכָה?

פון דער ווערקשטאט?

נִשְׁלַחְתִּי לְבָאן מֵאֵת

איד בין געשיקט געווארען אהער

לְשִׁכְת־הָעֲבוּדָה.

פון דער ארבייטס-ביורא.

מִי, עֲבוּדַת הָעוֹנָה

ניט, די סוואן-ארבייט האט זיך

התחילה.

שוין אנגעהויבען.

אני חָבֵר לַאֲגֻדָּה מְקַצְעִית.

טגל: ביזאט א ינפא פרדרא-ו
פעסיאנעלען פאראיינ(טרייד-
יוניאן).

הֲזֶה בֵּית-מְלָאכָה שֶׁל
אֲגֻדָּה מְקַצְעִית?
אין ספק!

איז דאס א פראפעסיאנעל-
פאראיינ ווערקשטאט?
קיין צווייפעל!
וואס זיינען אלזא די באדינ-
גונגען?

וּבְכֵן מָה הֵם הַתְּנָאִים?

איער וועכענטליכער געהאלט
איז אזוי פיעל און אזוי פיעל.
דא ארבייט מען אכט שטונדען
א טאג.

מִשְׁכָּרְתָּךְ לְשִׁבוע בָּד וְכָד.

באן עובדים שְׁמֹנֶה שָׁעוֹת
לְיוֹם.

פרייטאג א האלבען טאג.
אז איהר וועט ארבייטען איבער-
שטונדען, וועט איהר קריגען
דאפעלטע געהאלט.

בְּיוֹם הַשְּׁשִׁי חָצִי יוֹם.

אם תַּעֲבֹד תוֹסֶפֶת-זְמָן,
תִּקְבַּל שָׂכָר כָּפוּל.

אויב איהר וועט וועלען וועט איהר
קענען ארבייטען שטיק-ארבייט

אם תִּרְצֶה, תוּכַל לַעֲבֹד
לִפִּי עֶרֶךְ הַמְּלָאכָה.

ווי זיינען ביי אייך די סאניטארע
באדינגונגען?

עס איז פאראן גענוג רוים
(פלאץ), ריינליכקייט, ליכט
און לופט.

זיינען די באדינגונגען פאר אייך
צופרידענשמעלענד?

איך וועל זיך וועגען דעם איבער-
לייגען.

עס איז דא א סך ארבייט.
דער אויפועהער יאגט.

די פארהעלטניס פון בעל-הבית
צו אונז האט זיך געענדערט.

מיר וועלן זיך באקלאגען פאר
דעם פראפעסיאנעלען פאר-
אין.

די קלאגע איז אנגענומען גע-
ווארען.

מָה הֵם תַּנְאִי הַבְּרִיאוֹת
אַצְלָקֶם?

יֵשׁ דֵּי שְׁמֵחַ, נְקִיוֹן, אוֹר
וְאוֹוִיר.

הַרְצוּיִים לְךָ הַתַּנְאִים?

אֶמְלֶךְ בְּדִבְרִי.

הַמְּלָאכָה מְרָבָה.

הַמְּשָׁנִים דוֹחֵק.

נֶחֱם הָאָדָם אֶלֵינוּ נְשִׁתְּנָה.

נְתָאוֹנִן לְפָנַי הָאֵלֶּיךָ הַ
הַמְּקַצְעִית.

הַתְּלוּנָה נְתַקְבְּלָה.

מיר האבען באשלאסען צו
רופען א שמרייק.

עס זיינען ניטא קיין שמרייק-
ברעכערס.

וואס פאדערט איהר, שמריי-
קערס?

העכערען דעם געהאלט.
פארקירצערען די ארבייטס-
שטונדען.

מ'טאר קיין ארבייטער ניטאנט-
זאגען אהן אנעניגענדע אורזאך
מינימום-מאס שטאב פון גע-
האלט.

אורלויב צוויי וואכען אין יאהר.
דאס זיינען אונזערע פאדערונגען
מיר וועלען אויף קיין פאל ניט
אויפגעבען אונזערע פאדע-
רונגען.

התלמנו להכריז שְׁבִיתָהּ.

אין כל מְפִירֵי-שְׁבִיתָהּ.

מָה אַתֶּם דּוֹרְשִׁים,
שׁוֹבָתִים?

לְהַעֲלוֹת אֶת הַשָּׂכָר.
לְקַצֵּר אֶת שָׁעוֹת הָעֲבוּדָה.

אָסוּר לְפַטֵּר פּוֹעָלִים בְּלִי
מַעַם מְסָפִיק.

שְׁעֵר-הַמּוֹעֵט בְּמִשְׁכָּרְתָּ.

פְּגִירָה לְשָׁנֵי שְׁבוּעוֹת בְּשָׁנָה
אַלֶּה הֵן דְּרִישׁוֹתֵינוּ.

לא נִתֵּר עַל דְּרִישׁוֹתֵינוּ
בְּשׁוּם אָפֶן.

כִּי הַבְּרִיעָתָהּ לַעֲשׂוֹת, אֲדוֹן? וואָס רעכענט איהר טאָן, בעל-

הבית?

אֲנִי מִסָּבִים לְמִסֵּר אֶת אֵיךְ שְׂטִים צו איבערצוגעבען

הַסִּכּוּן לַדֶּעַר-מִפְּשָׁרִים דעם שטרייט צו א פאר-

מיטלער-קאמיטעט.

הַדֶּעַר יִשְׁמַע אֶת מַעֲנֹתֵינוּ. דער קאמיטעט וועט אויסהערען

אונזערע טענות.

הָאֲדוֹן מִלֵּא אֶת דְּרִישׁוֹתֵינוּ דער בעל-הבית האָט נאָכגע-

געבען אונזערע פאָדערונגען.

הַצָּדִדִּים נִתְּפָשְׁרוּ. די צדדים (פארטייען) האָבען

זיך פארגלייכט.

הַשִּׁבְיָה נִגְמָרָה. דער שטרייך האָט זיך פאר-

ענדיגט.

עָשִׂינוּ חוֹנָה. מיר האָבען געמאַכט א קאָנ-

טראַקט.

הָאֲדוֹן מִכִּיר אֶת הָאֲנָדָה דער בעל-הבית אָנערקענט דעם

הַמִּקְצָעִית. פראָפעסיאָנעלען פאראיין.

יעצט באהאנדעלט ער אונז ווי נעהעריג.	עכשיו הוא מתנהג עמנו בשורה.
די פארהעלטנים איז זעהר גוט. מע איז יעצט שטארק בא- שעפטיגט.	היחס הוא טוב מאד. התורה רבה עתה.
איד דארף דינגען נאך אר- בייטער.	עלי לשכור עוד פועלים.
איד וועל אנאנסירען אין די צייטונגען.	אודיע בעתונים.
דער סעזאן איז באדאיבער. מע איז ניט אזוי שטארק בא- שעפטיגט.	העונה עברה. התורה איננה רבה כל- בד.
עס איז יעצט די צייט פון ארבייטסלאזיגקייט אין מיין פאך.	עכשיו זמן בשלה במקצו שלי.
איד האב קיין אויסזיכט ניט צו קריגען ארבייט.	אין ליסבוי להשיג עבודה.

איד וויל זיין א ספעציאליסט	{	אני רוצה להיות בעל-
א בעל-מלאכה (האנדווער-קער).		מלאכה ממחה.
		אני רוצה להיות אמן
		ממחה.
איד וועל אריינטרעטען אין א		אפגם אל בית-ספר
האנדווערק-שול.		למלאכה.
דארטען וועל איד זיך ספעציע-		שם אתמחה במקצוע שלי.
אליזירען אין מיין פאך.		
יעצט ארבייט איד אין א		אני עובד עתה בבית-
באפריק.		חרשת.
איד האב זיך צוגעוועהנט צו		התרנגולי לרעש המכונות
דעם גערויש כון די מאשינען.		
איד פארלאנג, אז איהר זאלט		אני מבקש, כי תוסיף על
העכערען מיין געהאלט.		שכרי.
איד האב געקראגען די הוספה		ההוספה נתנה לי.
(העכערונג).		
איד האב פרנסה.	{	יש לי פרנסה.
איד מאך א לעבען.		

בְּרוּךְ הַשֵּׁם!

אִיזו פּוֹעַלִים מְסַדְּרִים?

געלויבט איז נאָט!

וועלכע אַרבייטער זיינען אַר-

גאַניזירט?

באַהן-אַרבייטער און מעטאַל-

אַרבייטער.

פּוֹעַל־הַרְפֶּכֶת וּפּוֹעַל־

הַמִּתְּכֶת.

שמירען און בלעכערס.

הַנִּפְחִים וְהַפְּחִים.

מאַשיניסטען און הויז-בויער.

הַמְּכֻנָּנִים וְהַבְּנָאִים.

מויערערס און קאַלכערס.

הַגִּידִים וְהַפִּידִים.

וועלכע אַרבייטער דאַרף מען

אִיזו פּוֹעַלִים אַרְיֵךְ עוֹד

נאָך אַרגאַניזירען?

לְסֵדֶר?

גלעזערס און פאַטאַגראַפערס.

הַזִּגְגִים וְהַצִּלָּמִים.

פאַריקמאַכערס (שערערס) און

הַגִּלְבִּים וְהַצֹּבְעִים.

מאַלערס.

הַשְּׁעָנִים וְהַמְּהַנְדָּסִים.

זייגערמאַכערס און אינזשינערען

בּוֹרְכֵי-הַסְּפָרִים וְהָאֹפִים.

בוך-בינדערס און בעקערס.

שלאַסערס און היטעל-מאַכערס.

חֲרָשֵׁי-הַבְּרֹזֶל וְהַכּוֹבָעִנִים.

די דרוק-אינדוסטריע איז אין

הַתַּעֲשִׂיָּה שֶׁל הַדְּפּוּס

נאַנצען אַרגאַניזירט.

מְסֻדָּרָת כָּלָה.

דער פראפעסיאנעלער פאראיין
פון די זעצערס איז זעהר
שטארק.

דער ארגאניזאטאר ארגאניזירט
יעצט די אנדער-ארבייטער.
פארוואס ארגאניזירט איהר
זיך ניט?

אין אייניגקייט איז אונזער
מאכט.

איך האב אויפגעגעבן מיינ
ארבייט.

מיט וואס פאר אן ארבייט וועט
איהר זיך באשעפטיגען?

איך האב באשלאסען ווערען
א בויער.

איך וועל זיך פארנעמען מיט
פעלד-ארבייט.

אדער מיט פלאנץ-ארבייט.

האנגה האקצעט של
מסדר-ראותיות חזקה
מאד.

הסדרן מסדר עכשיו את
הפועלים החקלאיים.
מדוע אינכם מסתדרים?

באחדות כחננו.

עובתי את מלאכתי.

באיזו מלאכה תעסק?

החלטתי להתאבד.

אעסק בפלחה.

או במטערה.

איך וועל נעהמען ערד אויף ארענדע.	אַקבֿל אַדמָה בַּחֲבִירָה.
איך פֿאַרהאַף צו איך וועל האַבען ערפֿאַלג.	אַני מְקוֹתַי כִּי אֶצְלִיתָ.
הלואי!	הֲלוֹאִי!
איך ווייס ווי אזוי אַכטונג צו נעבען אויף ווירטשאַפֿט (בעלי- בת' יִשְׁקִיט).	אַני יוֹדֵעַ בִּיצֵד לְהַשְׁגִּיחַ עַל הַמָּשֶׁק.
פֿאַרלויפֿיג וועל איך אַרבייטען די ערד אין אַ (קאַאָפּעראַ- טיווער) גרופּע.	לִפְיִשְׁעָה אָעֵבֵד אֶת הָאָדָמָה בְּקִבּוּצָה.
מיר וועלען צומיילען דעם אייג- קונפֿט גלייך אויף גלייך.	נִחַלֵּק אֶת הַהִכְנָסָה לְשָׁנָה בְּשָׁנָה.
פֿאַרדינסטו אַ סך?	הַמְשַׁתְּבֵּר אֶתְּהָ הִרְבֵּה?
איך פֿאַרדיג ווינציג.	אַני מְשַׁתְּבֵּר מְעַט.
מיין געהאַלט איז ניט געניגענד פֿאַר מיר.	מְשַׁתְּבֵּרְתִּי אֵינֶנָּה מְסַפִּיקָה לִי.
מיין הויז דאַרף אַ סך.	צִרְכֵּי בֵּיתִי מְרֻבִּים.

הַעֲבֹדָה קָשָׁה עָלַי.

די ארבייט איז פאר מיר צו
שווער.

אין לי פֿח לעבד.

איד האָב ניט קיין פֿח צו אר-
בייטען.

אָנִי רוֹצָה לְהַפְטִיר
מִמְּלָאכְתִּי.

איד וויל פֿטור ווערען (זיך בא-
כרייען) פון מיין מלאכה.

אַבְחַר בְּמִלָּאכָה אַחֲרַתִּי,
קָלָה.

איד וועל אויסגעפינען אַן אנדער
מלאכה, א לייכטע.

הִמְרָצָה אֶתֶּה מִמְּלָאכְתְּךָ
הַחֲדָשָׁה?

זייט איחר צופרידען פון אייער
נייער מלאכה?

אִי־אַפְשָׁר עֲדִין לָדַעַת.

מע קען נאָך ניט וויסען.

קָנִיתִי כְּלִי־מִלָּאכָה.

איד האָב אַ ינגעקויפט געצייג.

אָךְ אִין לִי דִי חֹמֶר.

אבער איד האָב ניט גענוג
מאטעריאַל.

אַל תִּהְיֶה עֹצֵל!

זיי ניט קיין פוילער!

עֲבֹד בְּחָרִיצוֹת!

ארבייט פלייסִיג!

אַהֲבֵה אֶת הַמְּלָאכָה!

האָב ליעב ארבייט!

ווייסט איהר ווי מע מאכט

דאס?

די זאך איז זעהר פראסט.

מאכט אזוי און אזוי!

אט איז א פלייסיגער ארבייטער.

ער דערנעהרט זיך פון אייגענע

הארעוואניע.

דעריבער איז ער ניט אזוי ארים.

הגם רייך איז ער אויך ניט.

ווארום שטערסטו מיר אין מיין

ארבייט?

דו נעהמסט אוועק מיין צייט.

דו באלעסט'נסט מיר צופיעל.

דו ביסט א נודניק.

דו זעהסט דאך, אז איד בין

באשעפטיגט.

צוערשט פארענדיג דיין מלאכה!

הינדע אָתָה אײַך לַעֲשׂוֹת

זאת?

כְּדָבָר פֶּשׁוּט מְאֹד.

עֲשֵׂה כֵךְ וְכֵךְ!

הִנֵּה עוֹבֵד חֲרוּץ.

הוּא נִהְיָה מִיְגִיעַ-כֶּפִּיו.

עַל-כֵּן אֵינְנוּ עֹנֵי כָל-כֵךְ.

אֶךְ כִּי גַם עֲשִׂיר אֵינְנוּ.

לָמָּה אָתָּה מַפְרִיעַ אוֹתִי

מַעֲבֹדְתִי?

אָתָּה מְבַטֵּל אֶת זְמָנִי.

אָתָּה מְטָרִיד אוֹתִי יוֹתֵר

מִדִּי.

אָתָּה מְרַחֵן.

הֲלֹא רוֹאֶה אָתָּה, כִּי אֲנִי

עָסוּק.

נָמֹד אֶת מְלֹאכְתְּךָ תַּחֲלָה!

און נאָכדעם וועלען מיר שמועסען	נאָכדעם נשוחח.
יעצט בין איך ניט אזוי פאר- נומען.	עכשיו אינני מרווד כל-כך.
האָסטו עפעס צייט?	הי'ש לך קצת פנאי?
העלף מיר אביסעל ארויס!	עזר-נא לי מעט!
טו עס אליין!	עשה זאת בעצמך!
איך האָב היינט געארבייט	עבדתי היום די והותר.
איבער גענוג.	
איך מוז זיך יעצט אויסרוהען.	עלי לנח עתה.
וואָס זינגט דאָרטען דער פרעה-	מה מוזר שם ה'ו'על
ליכער ארבייטער?	השמים?
„ארבייט איז אונזער לעבען“.	„העבודה היא חיינו“.

אין האַנדעל

במסחר

רבקה, געה אין קראָם אריין!	רבקה, צאי אַל הַחנות!
קויף איין פאר אונז עסענוואַרג	קני לנו צרכי אכל!
וואו איז דאָ אַ שפייז-קראָם?	איה כאן חנות-מבֿלת?

פאן באַמאַצע הָרְחוֹב.

הַנּוֹנִי, מְכַר לִי גְרִיסִים!

חֲכִי לְתוֹרָךְ!

תֵּן לִי קֶבֶט מְלֵא!

אֲנִי צְרִיכָה גַם דָּחָן.

לְמָרָה אַחַת.

וְגַם אֶרֶז.

שְׁתֵּי לְמִרְוֹת.

מַה מְחִיר הַלְמָרָה?

בְּכַמָּה הַלְמָרָה?

חֲמִש־עָשָׂרָה פְּרוּטָה.

תֵּן לִי מִשְׁקָל נָכוֹן!

הֲלֹא רֹאֶה אֶת בְּעֶצְמָךְ.

בַּפּוֹת הַמֵּאֲזֵנִים שְׁקוּלוֹת.

כְּמֶדְמָה לִי, שָׂא בְּגִידֵי-

הַמִּשְׁקָל מְכַרִּיעוֹת.

אֲנִי סוֹחֵר יֵשָׁר.

דאָ אין מיטען נאָס.

קרעמער, פארקויפט מיר גרוי-

פען!

וואָרט אויף דיין רייעה!

גיט מיר אַ פולען טאַפּ!

איך דאַרף האָבען הירוש אויך.

איין פונט.

און בייז אויך.

צוויי פונט.

וויפיעל קאַסט אַ פונט?

פופצעהן פרוטות.

גיט מיר אַ ריכטיגען וואָג!

דו זעהסט דאָך אליין.

די וואָגשאַלען זיינען גלייך.

מיר דאַכט, אַז די געוויכט

ווענען אַרונטער.

איך בין אָנהעליכער הענדלער.

אינני רמאי.

אינני מרמה את הקונים.

ובפרט הלקוחות שלי.

מדר לי חצי לג חמץ!

מדר לי גפם בעשר

פרומות!

תן לי תריסר ביצים!

גם ברית וקפה.

בבקשה, חבש את הדברים

אשר קניתי!

בכמה עולה כל הקניה?

כמה עלי לשלם לך

בסך-הכל?

שני שקלים ופרמרוט.

יש לי מעות גדולות.

תן לי את העדף!

איך בין ניט קיין אפנארער.

איך נאר ניט די קויפערס.

און דערהויפט מיינע קונדן.

מעסט מיר אפ א האלבע קווארט

עסיג!

מעסט מיר אפ פאר צעהן

פרומות נאכט (קעראסין)!

ניט מיר א טון אייער!

אייד זיף און קאווע.

זייט אזוי גוט, פארפאקט מיינע

איינגעקויפטע זאכען!

וויפיעל באטרעפט דער גאנצער

איינקויף?

וויפיעל דארף איך אייד בא-

צאהלען צוזאמען?

צוויי שקלים און א קלייניגקייט.

איך האב גרויס-געלט.

ניט מיר די רעשט!

איד האָב ניט קיין קליין-געלט.

איד וועל אריבערשיקען דעם

אינגעל אויסבייטען די געלט.

היט זיך דו זאָלסט ניט נעהמען

קיין גלאַטע מטבעות!

נעהם גוטע מטבעות!

איד דארף קויפען א נייעם

גאנג מעבעל.

מיינע אלטע מעבעל זיינען

קאליע געוואָרען.

קויף בעסער אויף אן אויסקיאַן

(ליציטאציע).

דאָרטען קריגסטו אלעם ביליג.

פאַרשווענד ניט קיין סך געלט!

איד האָב ניט האַלט קיין גע-

ניצטע זאַכען.

ביסטו באַרייט אויסצוגעבען די

נויטיגע סומע?

אין לי מעות קמנות.

אַשְׁלַח אֶת הַנִּצְר לַפְּרֹט

אֶת הַבְּכָרָה.

הִזְהָר שֶׁלֹּא תִקַּח

אֶסְמִינִים!

קח מטבעות יפות!

עלי לקנות סדר-רהיטים

חדש.

רהיטי הישנים נתקלקלו.

מוטב שתקנה באכרזה.

שם תשיג הכל בזול.

אל תבזבז הרבה כסף!

אינני אוהב הפצרים

משמשים.

הנכון אתה להוציא את

הסכום הדרוש?

נָכְנָם לְכֹאֵן.

לֹאמִיר אַרְיִינְגֶען אַהער.

זְהוּ בֵּית־מִסְחָר הַגּוֹן.

דאָס איז אַן אָנשטענדיגער

געשעפט.

הַמּוֹכֵר אֶתָּה לְאַחֲדִים?

פאַרקויפט איהר אין איינצעל-

פאַרקויף?

אַנִי מוֹכֵר רַק בְּסִימוֹנוֹת.

איך פאַרקויף נור אין גרויס-

האַנדעל (אַנגראָ).

גַּלְךָ לְמָקוֹם אַחֵר.

לֹאמִיר געהן ערגעץ אַנדערש-

וואו.

הִישׁ לָךְ סְחוּרָה מְשֻׁבָּחַת?

האַט איהר עפעס גוטע סחורה?

אַנִי יוֹדֵעַ בְּטִיב הַסְחוּרָה.

איך פאַרשטעה זיך גוט אויף

סחורה.

סְחוּרָה גְּרוֹעָה אֵין לִי בְּלָל.

שלעכטע סחורה איז ביי מיר

אין גאַנצען נישטאָ.

בְּחֵר בְּרִצּוֹנָה!

קלייבט אויס וועלכע אייך גע-

פעלט!

אַשְׁבִּיעַ אוֹתָךְ רִצּוֹן.

איך וועל אייך צופרידען שטע-

לען.

על הצד היוזר טוב.

אולי תזיל מן המחיר?

המחיר יקר מאד.

אל-נא תעמד על המקח!

בכאן המחיר קבוע.

האמן לי על דברתי!

הכל במקח השנה.

אתה יקרן.

אדרבה, אני זולן.

עשה לי הנחה!

אנכה לך חמשה אחוזים

מן המחיר.

זהו נפיון מרבה.

אויפ'ן בעסטען ארט.

איהר וועט אפשר ביליגער

מאכען דעם פרייז?

עס איז זעהר א טייערער פרייז.

דינט זיך ניט!

דא איז איין פרייז.

גלויבט מיר אויף מיין עהרען-

ווארט!

אלרס איז צו מעסיגע פרייזען.

איהר פארקויפט טייער.

אין געגענטייל, איך פארקויף

ביליג.

איך וויל האבען ראבאט (דיכ-

קאנט).

איך וועל אייך ארונטערנעהמען

פינף פראצענט פון פרייז.

דאס איז פיעל ארונטערנע-

נומען.

הַתְּשִׁלָּם כִּי־אֶת הַמָּגִיעַ ?	באַצאָהלט איהר שוין וואָס עס
לא, אָני רוצה בַּהֲקָפָה.	קומט ?
אִינְנִי מִקִּיָּה.	ניין, איד וויל אויף באָרג.
אָבֵל תּוֹכֵל לְשַׁלֵּם	איד באָרג ניט.
לְשִׁעוּרִים.	איהר קענט אָבער אָפּצאָהלען
תִּשְׁלוּם בְּכָל שָׁבוּעַ.	ביסלעכווייז.
אָני מִתְחַיֵּב לְעִשּׂוֹת כֵּן.	יעדע וואָד אן אָפּצאָהלונג.
עֲלֶיךָ לָתֵת לִי דְמִי־קִדְיָמָה	איד נעהם זיך אונטער אזוי צו
עַד לְחִשְׁבוֹן.	טאָן.
הֲאֵכָתוּב לָךְ הַמַּחָאָה ?	איהר דארפט מיר געבען האַנט־
אַחַת הִיא לִי.	געלט.
הַמַּחָאָה אוֹ מִזְמָן.	אויף רעכנונג.
בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף.	זאָל איד אייך אַנשרייבען אַ
אָני מֵאַמִּין אוֹתָךְ.	טשעק (געלט־אָנווייזונג) ?
	עס איז מיר אַלץ איינס.
	אַ טשעק אָדער מזומן־געלט.
	סיי ווי סיי.
	איד געברוי אייך.

דער בוכהאלטער וועט אייער

רעכנונג אריינציהען אין בוך-

זייט אזוי גוט, באצאָהלט דעם

קאסידער ביי'ם קאסע!

דאָרטען וועט איהר קריגען א

קוויטונג (קבלה-צעטעל) אויף

אייער סומע.

עס איז דאָ צופיעל סחורה אין

מיין קראָם.

מע דארף מאכען אן אויס-

פארקויף.

דורכדעם וועט פארגרעסערט

ווערען די איינקונפט.

די געשעפטען זיינען שלעכט.

דער פארלוסט איז גרויס.

די אויסגאבען זיינען גרעסער

.ווי די איינקינפטע.

איד פארדין יעצט גארניט.

הפנקכן ירשם את חשבונך

בפנקס.

שלם-נא לגזבר אצל

הקפה!

שלם תקבל שובר על

הסכום.

יש סחורה יותר מדי

בחנותי.

צריך לערוך מכירה

מיחדת.

בזה תתרבה ההכנסה.

העסקים רעים.

ההפסד מרבה.

ההוצאות מרבות על

ההכנסות.

אינני מרויח כלום עכשיו.

דו מוסט העכערען די פרייזען.

מע איז מיר שולדיג א סך געלט.

עס איז שווער אויפצומאָהנען

די חובות.

איד דארף קריגען א הלואה.

ווייסטו פון א וואונדערער (פראַ-

צענטניק)?

איד וויל ביי אייך לייהען געלט

אויף א יאָהר.

שרייבט אונטער דעם וועקסעל!

איהר דארפט שטארק רע-

קלאַמירען.

רעקלאַמע איז גוט פאַר נעשעפט

איד וועל טאָן ווי איהר זאָגט.

דער קריזיס איז אריבער.

די לאַנע האָט זיך פאַרבעסערט.

עָלִיך לְהַעֲלוֹת אֶת

הַמְּחִירִים.

חַיָּבִים לִי הִרְבֵּה בְּסָף.

קִשָּׁה לְגָבוֹת אֶת הַחֻבוֹת.

אֲנִי צָרִיךְ לְהִלָּאָה.

הַיּוֹדֵעַ אֶתָּה מִלֵּנָה

בְּרַבִּית?

אֲנִי רוֹצֶה לְלוֹוֹת מִמָּךְ

בְּסָף לְשָׁנָה אַחַת.

חֲתֹם עַל הַשְּׂטָר!

עָלִיךְ לְפָרֶסֶם הִרְבֵּה.

הַפָּרְסוֹם יִפְּה לְמִסְחָר.

אֶעֱשֶׂה בְּרַבִּרִיךְ.

הַמְּשֻׁבֵּר עָבַר.

הַמְּצָב הוֹמָב.

הָרוּחַ גָּדַל.

דער פארדינסט האָט זיך פאַר-

גרעסערט.

בְּמָה אַתָּה עוֹסֵק עִבְשִׁיו?

וואָס טוסטו יעצט?

הִיִּיתִי לְרוֹכֵל.

איך בין געוואָרען אַ הויזירער

(קאראבעלניק, פערדלער).

לְפַעֲמִים הִנֵּנִי גַם סָרְסוּר.

צייטענווייז בין איך אויך אַ

מעקלער.

אֲנִי סוֹחֵר בְּמוֹת.

איך בין אַן אַנגעטרויטער סוחר.

הַנּוֹתָנִים הַפִּיטוֹנִים אֲמוֹן

האַבען די גרויס־הענדלערס צו

בָּהּ?

אייד צוטרוי?

הֵם נוֹתְנִים לִי אֶשְׂרָה.

זיי גיבען מיר קרעדיט.

אֲנִי מוֹכֵר כָּלִי כֶסֶף וְכָלִי

איך פארקויף זילבערווארג און

זָהָב.

גאלדווארג.

כָּלִי נְחֹשֶׁת וְכָלִי זָכוּכִית.

קופערנע פלים און גלאַזווארג.

מִכָּל הַמִּינִים.

פון אלערליי סאַרטען.

אֲנִי מוֹכֵר בֵּית שְׁלוֹמִים

איך פארקויף אויף אויסצו-

לְשַׁעוּרִים.

צאָהלען.

הַמְרוֹיֵחַ אַתָּה תִּמְיֵד?

פארדינסטו אלע מאָל?

עם טרעפט אז איד ליינ צו.
וויפיעל ביסטו מיר נאך שולדיג?
איד בין נאך שולדיג אביסעל.
איד וויל ניט זיין א בעל-חוב.

לאמיר זיך אפרעכענען.
נעהם פאפיר און רעכען!
איד וועל דיר אפצאהלען מיין
חוב.

איד וויל האבען זעלטענע
ביכער.
באשטעל פונאן אנדער שטאט!
דער בוכהענדלער האט פינקט-
ליך אויסגעפילט מיין בא-
שטעלונג.

ער האט מיר געשיקט די ביכער
ביי נאכנאכמע.

יִשׁ אֲשֶׁר אָנִי מִפְּסִיד.
כִּמָּה עוֹד אַתָּה חַיֵּב לִי?
נִשְׁאַרְתִּי חַיֵּב מְעַט.
אֵינְנִי רוֹצֶה לְהִיּוֹת
בְּעַל-חֹב.

גַּמְכּוֹר אַתְּ הַחֲשָׁבוֹן.
קח נֶר וְחֹשֶׁב!
אַסְלֵק לְךָ אֶת חוּבִי.

יֵשׁ לִי צֶדֶק בְּסִפְּרִים יְקָרִי-
מְצִיאוֹת.

הַזֶּמֶן מְחוּץ לְעִיר!
מוֹכְרֵי-הַסִּפְּרִים מְלֹא אֶת
הַזֶּמֶנִּי בְּדִיוֹק.

הוּא שָׁלַח אֵלַי אֶת הַסִּפְּרִים
בְּזָקִיפָה.

איך האָב פון איהם געקראָנען

אַ רעכנונג-ליסט.

עטליכע ביכער זיינען אויס-

געגאנגען.

זיי פעהלען אינגאנצען אויס.

די פאסט-געלט (פארטא) האָט

ער צוגעשטעלט צו מיין רעכ-

נונג.

איך רעכען קויפען „בצלאל“

דיוואנען.

זיינען פאראן בעלנים אויף

דיזער סחורה?

דאָס איז אַ גאנגבארע סחורה.

דו מוסט באַצאָהלען אין פאַר-

אויס.

איך האָב זיך צוריקגעצויגען

פון מיין געשעפט.

קבלתי ממנו רשימה.

ספרים אחרים אלו.

הם חסרים לנמרי.

את רמי המשלח זקוף על

חשבוני.

בדעתי לקנות שמיחים

של „בצלאל“.

היש קופצים על הסחורה

הזאת?

זאת היא סחורה חריפה.

עליך לשלם מראש.

משכתי את ידי מן העסק

שלי.

באנוצט זיך מיט דער געלע-

גענהייט!

קויפט אָפּ דעם לאַנער פאַר

האַלב אומזיסט!

איך האָב אינגאַנצען צוגע-

שלאָסען מיין געשעפט.

איך האָב אפילו דעם גרונט-

קאַפיטאַל נישט אַרויסגענומען.

איך וועל אַריינלייגען מיין קא-

פיכאַלאין אן אנדער געשעפט

איך האָב געעפּענט אַ קראָם

אויפֿן נייעם מאַרק.

איך באַרקורף ליימענע פֿלים

און פֿאַרצעלייענע פֿלים.

ליאַלקעס און צאַצקעס.

און שרייבֿ-געצייג.

דאָס איז אַ סחורה צוגענגליך

פאַר יעדען.

השָׁתַּמֵּשׁ בַּהֲדַבְּמִנּוֹת!

קִנְהָ אֶת הַמֶּלֶאִי בְּחִצֵּי

חֲנָם!

סִגְרָתִי אֶת בֵּית־מִסְחָרִי

לְגַמְרִי.

גַּם אֶת הַקָּרֶן לֹא הִכְנַסְתִּי.

אֲשָׁקִיעַ אֶת הַיָּנִי בְּעֶסֶק

אַחֵר.

פֶּתַח־חַמִּי חֲנוּת בְּשׁוּק הַחֶדֶשׁ.

אֲנִי מוֹכֵר כָּלִי חָרָם וּכְלִי

חֶרֶסִּינָה.

בָּבוֹת וְצַעֲצוּעִים.

וּמִכְשִׁירֵי כְּתִיבָה.

זֹאת הִיא סְחוּרָה שְׁוֶה

לְכָל נֶפֶשׁ.

המחירים זולים.

הפדיון רב.

היש לך לקוחות קבועים?

לא, אבל רבים הקונים בן

העוברים ושבים.

היש לך צורך בסקריות?

אני סוכן של בית-החרשת
"מתק".

כמה בערך תקח בפעם
הראשונה?

שלח אלי מעט לנסיון!

אם אצלית, אקח יותר.

עליך להוסיף על האחוזים

ולתפחית מן המחיר.

די פרייזען זיינען ביליג.

די לייזונג איז גרויס.

האט איהר שטענדיגע קונזענ?

ניין, אבער עס קויפען א סך

פארבייגעהערס.

דארפט איהר האבען קאנ-

פעקטען?

איד בין אן אנענט פון דער

פאבריק "מתק".

וויפיעל אומגעפעהר וועט איהר

נעהמען צום ערשטען מאל?

שיקט מיר צו אביסעל פאר א

פראבע!

אויב עס וועט זיך מיר איינגע-

בען, וועל איך נעהמען מעהר.

איהר מוזט מיר געבען מעהר

פראצענטען.

און ארונטערלאזען פון פרייז.

לֹאמִיר אויסגלייכען אונזער רעכנונג.	נשְׁוֶה אֶת חֶשְׁבֹנֵנוּ.
דער זול (בילינקייט) איז שוין מעהר ניטאָ.	הַזֹּל אֵינְנוּ עוֹד.
דער יקרות שטייגט.	הַיֶּקֶר מֵאֲמִיר.
ווער איז אין דעם שולדיג?	כִּי אֵשֶׁם בְּדָבָר?
די פראָפיטירערס (פרייזען- הויבערס), פארשטעהט זיך.	מִפְקִיעֵי-הַשְּׁעָרִים, כְּמוֹכֶן.
אלעס קאָסט טייער.	הַכֹּל עוֹלָה בְּיֶקֶר.
אויך רוייהער מאַטעריאַל.	גַּם הַחֲמֵר הַגָּלוּם.
פאראַן זאכען וואָס קאָסטען צוויי מאָל אזוי פיעל.	יֵשׁ דְּבָרִים הָעוֹלִים פִּי- שָׁנִים.
און אויך דריי מאָל אזוי פיעל.	וְגַם פִּי-שְׁלֹשָׁה.
דער געלט־קורס (וואַלוּטאַ) איז געפאלען.	שַׁעַר הַכֶּסֶּפִּים יָרַד.
די ספּעקולאַנטען מאַכען אַלעס טייער.	הַסִּפְסָפִּים מוֹקִירִים אֶת הַכֹּל.

בְּאַנְדֶּה

הָהָה נִיסָד אַנְדֶּה.

מַה מַּטְרַת הָאַנְדֶּה ?

לְעָבֹד בְּעֵד הַצִּיּוֹנִיּוֹת.

לְהַפִּיץ אֶת הַשְּׂפָה הָעִבְרִית

לְעוֹר לַעֲנִיִּים.

לְתַמּוֹךְ בְּתֵל מִיָּדִים

נְצָרָכִים.

מִתִּי תִהְיֶה הָאִם פֶּה

הַמְכוּנָנֶת ?

נִדְבָּיק מוֹדְעוֹת.

נִכְרִיז בְּבֵית-הַפְּנִסָּת.

אין פֿאַראַיין

לֵאמִיר גִּרִּנדען אַ פֿאַראַיין.

וואָס איז דער צוועק פון דעם

פֿאַראַיין ?

אַרבייטען פֿאַר'ן ציוניזם.

פֿאַרשפּרייטען די העברעאישע

'שפּראַך.

העלפען אַרימע מענשען.

שטײַצען נויטבאַדערפֿטיגע

שילער.

ווען וועט זיין די גִּרִּנדונגס־

פֿאַרזאַמלונג ?

מיר וועלען אויסקלעפּען מודעות

(אַנאַנסען).

מיר וועלען לאָזען אויסרופען

אין שול.

מיר וועלען אויך פארנאנדער-

שיקען ספעציעלע בריף.

מע דארף צוזאמענרופען א

מאסען-פארזאמלונג.

אין נאמען פון דעם פאראיין

עפען איד די פארזאמלונג.

ערוועהלט א פארזיצענדען פאר

דער פארזאמלונג!

נאמינאציען אויפ'ן טאנעס-

אָרדנונג.

איד נאמיניר דעם חבר יורעאלי

פאר א פארזיצענדען.

הערר יורעאלי, נעהמט איהר

אָן די נאמינאציען?

יע, מיין הערר!

מיר האָבען נור איין קאנדידאט.

די וואָס זיינען פאר'ן הערר

יורעאלי זאָלען אויפהויבען

די הענט.

וְגַם נִשְׁלַח מְסֻבִּים

מִיְחָדִים.

צָרִיךְ לִקְרֹא לְאַסְפָּה

פְּמִבִּית.

בְּשֵׁם הָאֲגָדָה אֲנִי פּוֹתֵחַ

אֶת הָאַסְפָּה.

בְּחֵרוֹ בִּישׁב־רֹאשׁ

לְאַסְפָּה!

הַעֲמִדָה עַל הַפֶּרֶק.

אֲנִי מַעֲמִיד אֶת הַחֶבֶר

יִזְרְעֵאלִי לְיִישֶׁב־רֹאשׁ.

מִרְיִזְרְעֵאלִי הַמִּקְבֵּל אֶתָּה

אֶת הַהַעֲמָדָה?

כֵּן, אָדוֹנִי!

יֵשׁ לָנוּ רַק מַעֲמָד אֶחָד.

הַמִּסְבִּימִים לְבַחֲרֵת מִרְיִזְרְעֵאלִי

יִזְרְעֵאלִי יִרְיִמוּ אֶת יָדָם.

די וואס זיינען געגען הערר
יורעאלי זאלען אויפהויבען
די הענט.

הערר יורעאלי איז ערוועהלט
געווארען פאר א פארזיצענדען
איינשטימיג.

מיר האבען נאך צו ערוועהלען
א צייטווייליגען סעקרעטאר.
דער סעקרעטאר וועט אזוי גוט
זיין פארשרייבען אלע פאר-
האנדלונגען פון דער פאר-
זאמלונג!

איך באשטימט חבר בן-דוד כאר
אן ארדנונגס-אויפפאסער.
הערר שמעוני וועט האלטען א
רעדע.

ער וועט ריידען וועגען אן אי-
טערעסאנטען געגענישטאנד.

המתנגדים לבחירת מר
יורעאלי ירימו את ידם.

מר יורעאלי נבחר ליושב-
ראש פה אחד.

עוד עלינו לבחור במזכיר
לפי-שעה.

יואל-נא המזכיר לרשם
את כל דברי האספה
הזאת!

אני ממנה את החבר בן-
דוד למפקח על הסדר.
מר שמעוני ישא נאם.

הוא ינאם על תוכן מענין.

שְׁתִּיקָה יָפָה בְּשַׁעַת הַנָּאֵם ! עס זאל זיין שטיל בשעת דער

רעדע !

יִישֵׁר בְּתָהּ, מֵר שְׁמֵעוּנִי ! איד גראטוליר אייד, הערר

שמעוני !

יָפָה דְּרִשְׁתָּ. איהר האט פיין גערעדט.

קִצְרֶת בְּנֶאֱמָה. איהר האט גערעדט קורץ.

הֶאֱרִיכָה בְּנֶאֱמָה. איהר האט גערעדט לאנג.

מֵר שְׁמֵעוּנִי הוּא נֹאֵם מְצִינָה. הערר שמעוני איז אן אויס-

געצייכענטער רעדנער.

אֵל תְּקִימוּ רַעֲשׁ ! מאכט ניט קיין טומעל !

מֵה סֶדֶר הָעֲנִינִים ? וואס איז דער טאנעס-אָרדנונג ?

מֵר יוֹשֵׁב רֹאשׁ, אָנִי הערר פארויצענדער, איד וויל

מִבְּקֵשׁ אֶת רְשׁוֹת הַדְּבֹר האַפען דאָס וואָרט.

לְחַבֵּר לִי נְתוּנָה רְשׁוֹת דער חבר לוי האט דאָס

הַדְּבֹר. וואָרט.

אָנִי מְצִיעַ לָדוֹן בְּתַקְנֹת איד שלאג פאר צום פאר-

הַאֲנָדָה. האנדלען די סטאטוטען(קאג-)

סטימוציע) פון פאראיין.

הַצָּעָה עַל הַפֶּרֶק.

עס איז דאָ אַ פאַרשלאַג אויפ'ן

טאָגעס-אַרדנונג.

אַנִי תּוֹמָךְ בְּהַצָּעָה זֹו.

איך שטיץ אונטער דעם פאַר-

שלאַג.

הַמִּסְבִּימִים לַהַצָּעָה יַעֲנֶנּוּ הֵן

דֵּן וּוְאֵם זיינען פאַר'ן פאַרשלאַג

זאָלען זאָגען יע.

הַמִּתְנַגְּדִים לַהַצָּעָה יַעֲנֶנּוּ

דֵּי וּוְאֵם זיינען גענען פאַרשלאַג

זאָלען זאָגען ניין.

לֹא.

הַהַצָּעָה נִתְקַבְּלָה בְּרַב

דער פאַרשלאַג איז אָנגענומען

געוואָרען דורך אַ מאַיאָרי-

רֵעוּת.

טעט שטימען.

בְּבִקְשָׁה, הִתְנַהֲגוּ בְּסֶדֶר!

זייט אזוי גוט און האַלט זיך

אין אָרדנונג!

מִנֵּין הַדַּעוּת לֹא הָיָה

די שטימען-ציילונג איז געווען

אומגעזעצליך.

בְּהִלְכָּה.

אַנִי דוֹרֵשׁ לְחֹזֵר וְלִמְנוּת

איך פאָדערפון דאָס ניי איבער-

ציילען די שטימען.

אֶת הַדַּעוּת.

ווער וויל ריידען אין דער פראגע?	מי רוצה לדבר בשאלה זו?
די דעבאטען זיינען צו לאנג.	הויכותים ארפים יותר מדי.
איך שלאג פאר צו באגרענעצען די צייט פון ריידען אויף פינף מינוטען.	אני מציע להגביל את זמן הדבור לחמשה דקות.
דער פארשלאג איז אונטער-שטיצט.	ההצעה נתמכה.
איך שלאג פאר דאס איבער-צוגעבען צום שטימען.	אני מציע להעמיד על המנין.
איך שלאג פאר שליסען די דעבאטען.	אני מציע להפסיק את הויכותים.
איך שלאג פאר אן אויסבע-סערונג צום פארשלאג.	אני מציע מלוואים להצעה.
איך שלאג פאר ארונטעצונער-מען דעם פארשלאג פון טאנעס-ארדנונג.	אני מציע להסיר את ההצעה מעל הפרק.

הַחֲצֵצָה בְּמָלָה.

דער פֿאַרשלאַג איז פֿאַרוואָרפֿן
געוואָרען.

אָנִי מְעֵרְעֵר עַל הַחֲלָמַת
הַיּוֹשֵׁב־רֹאשׁ.

איך אַפּעליר גענען דעם באַ-
שלוס פון דעם פֿאַרזיצענדען.
דער פֿאַרזיצענדער פֿיהרט ניט
די פֿאַרזאַמלונג פֿאַרלאַמענ-
טאַריש.

אִין הַיּוֹשֵׁב־רֹאשׁ מְנַהִיג
אֶת הָאַסְפָּה בְּמִנְהַג בֵּית־
מְרָשִׁים.

איך שלאָג פֿאַר נאָך אַמאָל
אויפֿנעהמען די פֿראַגע.
מיר דאַרפען אָפּלייגען די פֿראַגע
אויף דער קומענדער פֿאַר-
זאַמלונג.

אָנִי מְצִיעַ לְדוֹן מַחֲדָשׁ
בְּשֵׂאלָה זֶה.

עֲלִינוּ לְדַחוֹת שְׂאֵלָה זֶה
לְאַסְפָּה הַבָּאָה.

אַזוי איז דער געזעץ.
איך פֿראָטעסטיר גענען דער
ענטשיידונג פון דעם פֿאַר-
זיצענדען.

כִּף הוּא הַדִּין.
אָנִי מוֹחָה נֶגֶד פֶּסֶק הַיּוֹשֵׁב־
רֹאשׁ.

דער פֿראָטעסט איז ניט אָנגע-
נומען געוואָרען.

הַמִּתְחָאָה לֹא נִתְקַבְּלָה.

איך בין געגען דעם.	אני מתנגד לזה.
איך האב אויף דעם צו איינ- ווענדונג.	אני מערער על זה.
עס איז אויסער דער טאנעס- אָרדנונג.	אין זה ממין הענין.
א באַמערקונג צום טאנעס- אָרדנונג.	הערה לסדר הענינים.
איך האב עפעס צו אינפאָר- מירען.	הערה לעצם הענין.
איך בעט אינפאָרמאציע.	שאלה לעצם הענין.
איך שלאג פאַר אן אנדער פאַרשלאג.	אני מציע הצעה אחרת.
האב איך דאָס רעכט צו שטי- מען?	היש לי רשות להצביע?
נור מיטגלידער זיינען ערלויבט צו שטימען.	רק החברים כשאים להצביע.
א באַמערקונג וועגן אַפּשטימען.	הערה להצבעה.

איך שלאג פאר א געהיימע
אפשטימונג.

אן אפענע אפשטימונג.
אפשטימען ביי אויפשטעלען זיך
איך פאדער א נאמען-אויסרוף.
דערלאנגט מיר די ליסט פון
די מיטגלידער!

דער און דער!

דא!

מיר האבען ניט קיין באשלוס
וועגען דער אנגעלעגענהייט.

רעגט זיך ניט אויף!

ווי ער היצט זיך דאס!

פארוואס זאגט איהר ניט ארויס
איער מיינונג?

איך וויל זיך ניט אריינמישען.

איך וויל ניט באאיינפלוסען
פאר אדער גענען.

אוי מ'ציע האַכע־האַלדאָס.

האַכע־האַלדאָס.

האַכע־האַלדאָס.

אוי דורש פּאַר.

האַלדאָס אַל אַת רַשִׁימַת

האַב־רִים!

פּאַלדאָס בֶּן פּאַלדאָס!

האַלדאָס!

אין לַגֶּל הַחֲלָמָה בְּעֵינַי

וְהָאֵל.

אַל תִּתְּרָגְזוּ!

בְּמָה הוּא מִתְּלַהֵב!

מִדּוּעַ אֵינְךָ מְחַוֶּה אֶת

דַּעְתְּךָ?

אֵינְךָ רּוֹצֶה לְהִתְעַרֵּב.

אֵינְךָ רּוֹצֶה לְהִשְׁפִּיעַ בְּעַד

אֶל נֶגֶד.

בן יאָה ליזש-ראש.

אזוי פאסט פאר א פארוי-

צענדען.

שבו במנוחה!

זיצט רוהיג!

אל תתלחשו!

שושקעט זיך ניט!

לתכלית זו נקרא אספה

פאר דעם צוועק וועלען מיר

מיחדת.

פאררופען א ספעציעלע פאר-

זאמלונג.

אני יועץ, כי האספה תהיה

איך ראב, אז די פארזאמלונג

חשאית.

זאל זיין א געהיימע.

זאת היא עצונו טובה.

דאס איז א גוטע עצה.

מוטב שהאספה תהיה

גלייכער אז די פארזאמלונג

גלויה.

זאל זיין אן אפענע.

זוהי דעתי הפּרָטית.

דאס איז מיין פריוואטע מיינונג.

לך הצָדק.

איהר האט רעכט.

מה עוד עומד על הפרק?

וואס נאך איז אויפ'ן טאגנעס-

אָרדנונג?

גבית מים.

אויפמאנען חברים-שטייער.

מיר האבען נאך ניט באשלאג-
סען וויפיעל עס זאל זיין דער
שטייער.

וויפיעל זאל זיין די איינטריט-
געלט אין באראאין?

דיוע פארשלעגע זיינען איבער-
געגעבען געווארען צום קאג-
סטיטוציאנס-קאמיטעט.

מע דארף ערוועהלען א צייט-
ווייליגען פרעזידענט.

ווי אזוי זאלען מיר וועהלען?
בריינגט אהער א שטים-קעס-
טיל!

טיילט אויס צווישען די מיט-
גלידער שטים-צעטלען!

פארשרייבט די נעמען פון די
קאנדידאטען!

עוד לא החלמנו במה יהיה
סכום המס.

במה יהיו דמי הכניסה
למגדה?

ההצעות האלה נמסרו ליד
ועד-התקנות.

צריך לבחור בנשיא לפי-
שעה.

כיצד נבחר?
הביאו לכאן קלפי!

חלקו לחברים בתקות-
בחירה!

רשמו את שמות
המעמדים!

ווארפט אריין די צעטלען אין

שטים-קעסטיל!

ווען קומט אויס די רעגולארע

פארזאמלונג?

צו דער באשטימטער צייט.

איד שלאג פאר שליסען די

פארזאמלונג.

דאס איז אן אלגעמיינע פאר-

זאמלונג.

דער סעקרעטאר וועט אזוי גוט

וויין און פארלעזען דעם פרא-

טאקאל!

ווער האט עפעס צו באמערקען

אויפ'ן פראטאקאל?

דער פראטאקאל איז גוט גע-

הייסען.

מע קען יעצט לעזען די קא-

רעספאנדענץ.

הטילו את הפתקות לתוך

הקלפי!

מתי תחול האספה

הרגילה?

בזמן הקבוע.

אני מציע לנעול את

האספה.

זאת היא אספה כללית.

יקראנא המזכיר את

זכרון הדברים!

למי יש להעיר על זכרון-

הדברים?

זכרון הדברים נתאשר.

יש לקרוא את הליפת-

המכתבים.

דער קאנסטיטוציאָנס-קאָמי- טעט וועט אָפגעבען אַ בא- ריכט פון זיין אַרבייט.	וועד-הַתְּקָנוֹת יִתֵּן דִּין- וְחֶשְׁבֹּן עַל עֲבוֹדָתוֹ.
צוערשט וועל איך פאַרלעזען די איינלייטונג.	אַקְרָא תְּחִלָּה אֶת הַפְּתִיחָה
די קאנסטיטוציע ענטהאַלט דריי קאפיטלען.	סֵדֶר-הַתְּקָנוֹת בּוֹלֵל שְׁלֹשָׁה פָּרָקִים.
יעדער קאפיטעל ווערט איי- געטיילט אין עטליכע אָפ- טיילונגען.	כָּל פָּרָק נִחְלָק לְסִמָּנִים אַחֲדִים.
זייט אזוי גוט, לעזט יעדען סטאַטוט באַזונדער!	בְּבִקְשָׁה לְקֹרֵא כָּל תְּקִנָּה לְבַדָּה!
מיר דאַרפען אויך פאַרהאַנדלען די נעבען-סטאַטוטען.	עֲלִינוּ לָדוֹן גַּם בַּתְּקָנוֹת הַנוֹסְפוֹת.
דער פאַראַין וועהלט אויס פיר שטענדיגע קאמיטעטען.	הָאֻגְדָּה בּוֹחֶרֶת בְּאַרְבָּעָה וְעֵדִים קְבוּעִים.
אַנעקזעקוטיווע (אויספיהרונגס- קאמיטעט).	וְעַד פּוֹעֵל.

א פראַפּאָנאַנדע-קאַמיטעט.	וועד ל'תעמולה.
א ליטעראַטור-קאַמיטעט.	וועד ל'ספרות.
א הויז-קאַמיטעט.	וועד ל'בית.
די עקזעקוטיווע פּאַסט-אויף	הוועד הפועל מ'פקח על
אויף אלע פאַראיינ-אַנגע-	כל עניני האגדה.
לעגענהייטען.	
זי פיהרט אויס אלע באשליסע.	הוא מוציא א'ל הפעל את
	ההחלטות.
מיר דאַרפֿען ערוועהלען זיבען	עלינו לבחר בשבעה
שמענדיגע באאַמטע.	פקידים קבועים.
א פּרעזידענט און א וויצע-	נשיא וסגן-נשיא.
פּרעזידענט.	
א סעקרעטאַר, א קאַסירער און	מזכיר, גזכר וספר-
א קאַרעספּאָנדענץ-סעקרע-	האגדה.
טאַר.	
א פינאַנס-סעקרעטאַר און אן	מזכיר-הכספים ומפקח
אַרדנונגס-אויפּפּאַסער.	על הסדר.

דער פרעזידענט איז א מיט-

גליד אין אלע קאמיטעטען,

לויט דער רעכט פון אַמט.

האַבען מיר דאָס רעכט צו

צוגעבען?

וויפּיעל איהר ווילט אליין.

איד שלאָג פאַר צו צוגעבען א

קאָמיטעט אויפצונעהמען

מיטגלידער.

א ספּעציעלען קאָמיטעט קען

מען ערוועהלען צו יעדער צייט

לויט מיין מיינונג, לוינט זיך צו

צוגעבען צוויי פארטרוי-

אונגס-מענער.

לויט דיסטאַטוטען, האָט די עק-

זעקוטיווע א קאָאָפּערירונגס-

רעכט.

הַנָּשִׂיא חָבֵר לְכָל הַוָּעָדִים

בְּחֻקֵּת מְשָׁרְתּוֹ.

הֲיֵשׁ לָנוּ רִשּׁוּת לְהוֹסִיף?

כַּמָּה שְׁלִבָּבָם חָפֵץ.

אֲנִי מַצִּיעַ לְהוֹסִיף וְעַד

לְקַבֵּלֶת חֲבֵרִים.

בְּוַעַד מִיָּחָד אֶפְשָׁר תִּמְד

. לְבַחֵר.

לִפִּי דַעְתִּי, רְאוּי לְהוֹסִיף

שְׁנֵי נְאֻמָּנִים.

עַל־פִּי הַתְּקָנוֹת, נִתְּנָה

לְוַעַד הַפּוֹעַל זְכוּת-

הַצָּרוּף.

זי האָט די מאַכט צו צוציהען נאָך מיטגלידער.	הַכֹּחַ בְּיָדוֹ לְצַהֵר אֶלָּיו עוֹד חֲבֵרִים.
דאָס איז ניט רעכט.	אִין זֶה מִן הַיָּשָׁר.
אזוי איז באַשלאָסען געוואָרען.	כִּד הַחֲלֹט.
דער פאַרזיצענדער פיהרט זיך אויף דעספּאָטיש.	הַיּוֹשֵׁב-רֹאשׁ מִתְנַהֵג בְּעֲרִיצוֹת.
איהר דארפט בעמען ענטשול- דיגונג.	עָלֶיךָ לְבַקֵּשׁ סְלִיחָה.
איך נעהם מיינעווערטער צוריק.	אֲנִי חוֹזֵר מִדְּבָרִי.
מיר האָבען כמעט פאַרגעסען ערוועהלען א רעדאקטאָר.	כִּמְעַט שָׁכַחְנוּ לְבַחֵר בְּעוֹרָה.
וואָס איז די אויפגאַבע פון דעם רעדאקטאָר?	מָה תִּפְקִיד הָעוֹרָה?
ער דארף רעדאגירען די ליטע- רארישע פראַגראַם.	עָלָיו לְעוֹרָה אֶת הַתְּכִנִּית הַסְּפֵרוֹתִית.
א פיהרער דארפען מיר ניט האָבען.	בְּמִנְהַל אִין לִגֵּי צִרָה.

מיר זיינען ניט קיין קלוב פון
קליינווארג.

הערט אויס אויפמערקזאם די
איבעריגע סטאטוטען!

ווער עס וועט ניט באזוכען די
פארזאמלונגען דריי מאל
נאכאנאנד, וועט אויסגע-
שלאסען ווערען פון דעם
פאראיין.

דאס איז ניט די פאסענדע
פארמולע.

איך פארמוליר דעם סטאטוט
אזוי.

ווער עס וועט ניט באזוכען די
פארזאמלונג אהן א געני-
גענדע אורזאך.

איך ערקלער אן איבעררייס
אויף צעהן מינוטען.

איננו חברה של קמנים.

שימו לב לשאר התקנות!

מי שלא יבקר את
האספות של פעמים
רצופות, יוצא מן
האגודה.

אין זה הנסח הראוי.

אני מנסח את התקנה כך.

מי שלא יבקר את
האספות בלי טעם
מספיק.

אני מקרייז הפסקה לעשרה
דקים.

הַהַפְּקָה נִמְרָה.

אֲנִי מַצִּיעַ אֶת מֶרֶס שְׁמִעוֹנִי
לְחֶבֶר.

אֲנִי מַצִּיעַ לְעֶרְךָ נָשָׂה.

כָּבֵל־ת־פָּנִים לְכָבוֹד
הָאוֹרֶחַ הַסּוֹפֵר.

אֲנִי רוֹצֶה לְנַמֵּק אֶת
הַצֵּעֲתִי.

הַכֹּל מִסְבִּימִים.

אִין צֶרֶךְ בְּנִמוּקִים.

בֶּן פֶּמָּה חֲבֵרִים יִהְיֶה
הַנּוֹעַד הַמְּסֻדֵּר?

אִין הַכֹּהֵל בְּדָבָר.

צִרִיךְ לְהַזְמִין אֶת אֲנָשֵׁי־
הַשֵּׁם אֲשֶׁר בְּעִיר.

דער איבעררייס איז געענדיגט.

איד של פֿאַר הערר שמעוני
פֿאַר אַ מיטגליד.

איד שלאָג כאָר פֿאַראַנשטאַל־
טען אַן אַווענט.

אַן אויפֿנאַהמע לכּבוד דעם
נאַסט דעם שרייבער.

איד וויל מאַטיווירען מיין פֿאַר־
שלאָג.

אַלע זיינען איינשטימיג.

מע דאַרף ניט קיין מאַטיוו־
רונגען.

פון וויפּיעל מיטגלידער זאָל
באַשטענדן דער איינאַרדנונגס־
קאָמיטעט?

עס איז קיין אונטערשייד.

מע דאַרף איינלאָדען די אַג־
געזעהענע מענשען אין שטאַט.

שיקט אויס די איינלאדונגען

אזוי שנעל ווי מעגליך!

אין א וואך ארום וועט זיין אן

איינפיהרונג (אינסטאלירונג)

פארזאמלונג.

אין אויך די אויפגאבעס-צע-

רעמאניע פון מיטגלידער.

ווער וועט איינפיהרען (אינ-)

סטאלירען) די נייע באאמטע?

לאמיר צוטיילען פבוד דעם פרע-

זידענט פון אונזער ארגאני-

זאציע.

די קאסע איז פוסט.

מע דארף ארויפלייגען אויף די

מיטגלידער א כפעציעלען

שטייער.

לאמיר נעהמען א טעאטער פאר

א פארשטעלונג.

שְׁלַחְנוּ אֶת הַזְּמָנוֹת

בְּהַקְדָּם הָאֶפְשָׁרִי!

בְּעוֹד שְׂבוּעַ תְּהִיָּה אִסְפַּת

מְלוּאִים.

וְגַם סֵדֶר הַכְּנָסֶת חֲבֵרִים.

מִי יִמְלֹא אֶת יַד הַפְּקִידִים

הַחֲדָשִׁים?

נִבְבֵּד אֶת נְשֵׁי א

הַחֲסִתָּדֹרוֹת שְׁלָנוּ.

הַקָּפָה רִיקָה.

נִרְיָה לְהַטִּיל עַל הַחֲבֵרִים

מִם מִיָּחָד.

נִשְׁכַּח תַּאֲמָרוֹן לְחִזּוֹן.

דער פארויצענדער וועט בא-
שטימען א קאמיסיע אויס-
צוקלייבען די פארשטעלונג.
מיר וועלען איינארדנען א מאס-
קען-באל לטובת דעם פאר-
אין.

מיט א פליהענדע פאסט.
די געלונגענסטע מאסקע וועט
באקומען א פרייז.
פילייכט א קאנצערט און באל?
וויפיעל וועט קאס-ען אן איי-
טריטס-בילעט?
דער אַווענט האט זיך איינגע-
געבען.
זומער וועלען מיר איינארדנען א
פיקניק אין א גארטען(פארק).
פאר מיטגלידער איז פרייער
איינטריט.

ה'ושב-ראש ימנה וְעָדָה,
שְׁתַּבַּחַר בְּתוֹיוֹן.

נַעֲרֹךְ נִשְׁף-מִסְכּוֹת לְטוֹבַת
הָאָגָדָה.

עם דאר פּוֹרָח.
בַּעַל הַמִּסְכָּה הַיּוֹתֵר
מַצְלַחַת יִקְבַּל פָּרָם.
אוֹלֵי נִשְׁף וְמָרָה וּמַחֲלוֹת?
בְּכַמָּה יַעֲלֶה כְרִטִּים-
כְּנִיסָה?
הַנִּשְׁף הַצָּלִיחַ.

בְּקוֹץ נַעֲרֹךְ טוֹזִיג בְּאַחַד
הַגָּנִים.
לְחַבְרִים הַכְּנִיסָה חָנָם.

עלינו לפתח כִּרְבּוֹ.

מיר דארפען עפענען א קלוב-
לאקאל.

והדר להתעמלות.

און א צימער פאר גימנאסטיק.
איך האב זעהר האלט צו מא-
כען גימנאסטיק.

אני אוהב מאוד להתעמל.

בואו להנבית הבית!

קומט צום חנ פת הבית!

זאת תהיה חגיגה יפה.

דאס וועט זיין א שעהנע פייערונג
עס איז געווארען א יאהר ווי
אונזער פאראיין עקזיסטירט.

מלאה שנה לקיום אנדיתנו.

אני מביע לערך מסבת
חברים.

איך שלאג פאר איינצוארדנען
א חברים-אונטערדאלטונג.

בחרו בנעד שיעשה את
הסעודה!

ערוועהלט א קאמיטעט וואס
זאל מאכען דעם באנקעט!

הנני כאן המנין הדרוש
של חברים?

איז דא פאראן דער נויטיגער
צאהל (קווארום) מיטגלידער?

מה תבנית האספה?

וואס איז די פראגראם פון
דער פארזאמלונג?

א דעבאטע וועגן פאָעזיע און וויזענשאַפֿט.	ובוֹחַ בְּדַבַּר שִׁירָה וּמָדָע.
איך וועל ריידען פֿאַר דער פּאַזיטיווער זייט.	אֲנִי אֲדַבֵּר בְּחַיִּיב.
איך וועל ריידען פֿאַר דער נעגאַטיווער זייט.	אֲנִי אֲדַבֵּר בְּשִׁלְיָה.
ערוועהלט ריכטער!	בַּחֲרוּ בְּשׁוֹפְטִים!
איך שלאָג פֿאַר צו שליסען די רעדנער-ליכט.	אֲנִי מַצִּיעַ לְנַעַל אֶת רְשִׁימַת הַמִּתְנַבְּחִים.
לויט מין מיינונג, איז די פּאָעזיע וויכטיגער.	לִפִּי דַעֲתִי, הַשִּׁירָה חֲשׂוּבָה יוֹתֵר.
און אין האַלט, אז עס איז פאַרקערט.	וְאֲנִי סוֹבֵר לְהִפָּךְ.
עס איז פאַראַן אַ מיינונגס- פאַרשידענהייט צווישען די דעבאַטאַנטען.	יֵשׁ חֵלּוּקִי-דַעוֹת בֵּין הַמִּתְנַבְּחִים.
דער מאַיאָריטעט זאָגט אזוי און די מינאָריטעט זאָגט אַנדער	הָרֹב אוֹמֵר כֵּן וְהַמּוֹעָט אוֹמֵר כֵּן.

יעצט וועט פארקומען א דים-

קוסיע וועינען אן אנדער זאך.

איד בין איינשטימיג מיט'ן

ערשטען רעדנער.

און איד באשטרייט זיינע ווער-

טער.

וואס איז דער ליטערארישער

טייל פון פראגראם?

דער חבר ירדני וועט פארלעזען

פון ביאליק'ס שירים.

די פארלעזונג איז געלונגען.

דער חבר זרובבל וועט פאר-

לעזען אן ארטיקעל.

ווער וויל קריטיקירען די קאמ-

פאזיציע?

איד וויל מאכען א קליינע אויס-

בעסערונג.

עֲתָה תִּהְיֶה שִׁיחָה בְּעֵינֵינוּ

אַחֵר.

אָנִי תָּמִיד - הָעִים עִם

הַנוֹאֵם הָרִאשׁוֹן.

וְאִנִּי חוֹלֵק עַל דְּבָרָיו.

מֵה חֵלֶק הַסְּפָרוֹת שֶׁל

הַתְּכַנִּית?

הַחֶבֶר יִרְדֵּנִי יִקְרִיא מְשִׁירֵי

בִּיאָלִיק.

הַהִקְרָאָה עָלְתָה יָפָה.

הַחֶבֶר זָרֻבְבֶּל יִקְרִיא

מֵאָמֵר.

מִי רוֹצֶה לְבַקֵּר אֶת

הַחֶבֶר?

אִנִּי רוֹצֶה לְתַקֵּן תִּקּוֹן קָטָן.

זיינען פאראן נאך פונקטען

אויפ'ן פראגראם?

אלטע אָנגעלעגענהייטען.

נייע אָנגעלעגענהייטען.

ווער האָט עפעס פאַרצושלאָגען

צום וואָהל און בעסטען?

אנד שלאָג פאַר, אז די פאַר-

זאמלונגען זאָלען זיין צוויי

מאַל אין חודש.

איין מאָל אַ פראקטישע פאַר-

זאמלונג און איין מאָל אַ

ליטעראַרישע פאַרזאמלונג.

יעצט קומט דער געזעלשאַפֿט-

ליכער טייל פון פראגראם.

דאָס איז אַ שטרייך-אָווענט.

לעזט פאַר דעם ל סט פון די

מיטגלידער!

ה'ש עוד ענינים בְּסֵדֶר

הַתְּכָנִית?

עֲנִינִים יְשָׁנִים.

עֲנִינִים חֲדָשִׁים.

לְמִי יֵשׁ לְהַצִּיעַ לְתַקְנֵת

הָאֲגָדָה?

אֲנִי מַצִּיעַ, כִּי הָאֲסֻפּוֹת

תִּהְיֶינָה פְּעָמִים בְּחֹדֶשׁ.

פֶּעַם אֲסֻפָּה מַעֲשִׂית וּפֶעַם

אֲסֻפָּה סִפְרוּתִית.

עֵתָה יָבוֹא חֶלֶק

הַשְּׁעָשׂוּעִים שֶׁל הַתְּכָנִית

זאת היא אֲסֻפַּת פְּקוּדִים.

קָרָא-נָא אֶת רְשִׁימַת

הַחֲבָרִים!

ווער עס וועט ניט קומען צו דער פארזאמלונג וועט בא- צאחלען שטראף.	מִי שֶׁלֹא יָבוֹא אֶל הָאִסְפָּה יִשְׁלַח קָנָם.
איך שלאג פאר ארונטערצו- זעצען אונזער פרעזידענט.	אֲנִי מַצִּיעַ לְפָנֶיךָ אֶת נְשֵׁיאָנוּ.
ער איז ניט ווירדיג פאר דעם אמט.	הוּא אֵינֶנּוּ רָאוּי לְמִשְׁרָה זוֹ.
ער ערפילט ניט זיינע פליכטען.	הֵיא אֵינֶנּוּ מְמַלָּא אֶת חֻבּוֹתָיו.
איך רעזיגניר אליין.	אֲנִי מִתְפַּטֵּר מֵאֲלִי.
א פארשלאג אנצונעהמען די רעזיגנאציע.	הַצָּעָה לְקַבֵּל אֶת הַפְּטוּרִים יִקְרָא-נָא הַמְזַכִּיר אֶת הַחֹזֶר שֶׁקִּבַּלְנוּ!
זאל דער סעקרעטאר פארלעזען. דעם צירקולאר וואס מיר האבען באקומען!	הֲלֹעֵיכָּה הַשְּׁנֵתִית שֶׁל הַסְּתֵדְרוֹתֵינוּ הִיא בְּקָרוֹב.
דער יעהרליכער צוזאמענפאָהר פון אונזער אָרגאַניזאַציע וועט זיין אין נײַען.	

לאמיר פאררופען א וואהל-
פארזאמלונג.

יעדע אפטיילונג איז בארעכ-
טיגט צו צוויי דעלעגאטען.

מיר דארפען ערוועהלען אויך
שטעלפא-טרעטער.

וואס זאלען זיין די אינסטרוק-
ציעס צו אונזערע באר-
שטעהער?

אין שלאג פאר געבען זיי
פאלשטענדיגע פולמאכט.

די דעלעגאטען ווערען געבעטען
איינטיילצונעהמען אין דער
פארקאנפערענץ.

ווען וועט זיך עפענען די ערשטע
זיצונג?

דאס איז די עפענונגס-זיצונג.

נקרא לאספת בחירות.

כל סניף ופאני לבחר
בשני צירים.

עלינו לבחר גם במקלאי-
מקום.

מה תהיינה ההוראות
לבאי-בחננו?

אני מציע לתת להם יפוי-
כח גמור.

הצירים מתבקשים
להשתתף באספה
המקדמת.

מתי תפתח הישיבה
הראשונה?

זאת היא ישיבת הפתיחה.

וויפיעל קאמיטעטען דארפען

מיר ערוועהלען?

מאנראטען-קאמיטעט, רעזא-

לוציאנס-קאמיטעט.

פרעס-קאמיטעט, בודזשעט-

קאמיטעט, נאמינאציאנס-

קאמיטעט.

דער בודזשעט-קאמיטעט

שלאגט פאר אסיגנירען געלט

פאר שולען.

די אסיגנירונג איז אנגענומען.

הערר פארזיצענדער, איך בעט

א פערזענליכע פריווילעגיע

צום ריידען!

דער פרעזידענט ענטזאגט זיך

אנצונעהמען די נאמינאציע

אויף ווייטער.

בכמה עדים עלינו לבחור?

נער החרש אות, נער

ההחלשות.

נער הפרסום, נער

התקציב, נער ההעמדה.

נער התקציב מצייע

להפריש ממון לטובת

בתי-ספר.

ההפרשה נתקבלה.

מר יושב-ראש, אני

מבקש זכות פרטית

לדבר!

הנשיא מסרב לקבל את

ההעמדה להבא.

דאָס איז אן אָפיציעלע ער- קלערונג.	זאת היא הודעה רשמית.
א באשלוס צו באדאנקען דעם פרעזידענט.	החלטה להביע תודה לנשיא.
ער האָט געארבייט געטריי.	הוא עבד באמונה.
הערר גלילי וועט פארטראָגען א רעפעראַט.	מר גלילי ירצה הרצאה.
שרייבט זיך אונטער אויף דער פעטיצע!	חתם-נא על פתב- הבקשה!
מיר פאָדערען, אז יעדער האַלב- יאָהר זאָל זיין א קאָנפערענץ.	אנחנו דורשים, כי בכל חצי-שנה תהיה מועצה.
אין קאָנפערענץ זאָלען אַנטייל- נעהמען די פארטיי-טוערס.	במועצה ישתתפו עסקני המפלגה.
ווער זאָל צוזאמענרופען דעם קאָנפערענץ?	מי יועיד את המועצה?
דער צענטראַל-קאָמיטעט, פאר- שטעהט זיך.	הועד המרכזי, כמובן.

עס איז א צווייפעל אויב דיזע פא- דערונג וועט ערפילט ווערען. אלענפאלס דארף מען פרוא- ווען.	ספּקאַם תּתּמּלּא תּדּרּיּשּׁה הזאת. עַל כָּל פְּנִיִּים צָרִיךְ לְהַשְׁתַּדֵּל. זאת. היא ישיבת הנעילה. הנעילה ננעלה בשירת "התקנה".
דאס איז די שלום-זיצונג. דער צוזאמענפאָהר האָט זיך געשלאסען מיט'ן "התקנה" געזאנג.	

קליידונג	פּהלגשׂה
איך דארף זיך אויפניי הען אן אנצוג.	עלי לתפר לי חליפה.
מיינע אלטע קליידער זיינען צוריסען.	בגדי הישנים קרועים.
האָט איהר האָלט פאַרטינע קליידער?	האָב אַתּה בּגָדִים מוכנים?

איך האָב האַלט באַשטעלטע קליידער.	אַני אויבּ בּגדִים עֲשׂוּיִים על־פִּי הוֹמָנָה.
זיי קליידען מיר גוט.	הֵם הוֹלָמִים אוֹתִי יָפָה.
קום מיט מיר אין אַ שניט־ קראָם!	בִּיא־נָא אִתִּי אֶל חֲנוּת־ אַרְגִּי!
מעסט מיר אָפּ פֿיער איילען געוואַנט!	מִדֵּד לִי אַרְבַּע אַמּוֹת אַרְגִּי!
וואָס פאַר אַ קאַליר ווילט איהר בעסער?	בִּיאִיזָה גֵּנֶן אֶתָּה בּוֹחֵר?
וואָס איז דײַן מײַנונג?	מַה בְּעֵתָּךְ?
דער קאַליר וואָס פאַסט דיר בעסער.	הַגֵּנֶן הַיָּאָה לְךָ בְּיוֹתֵר.
דאָ וואוינט גמליאל דער שניידער?	הָדָר בָּאָן גַּמְלִיאֵל הַחֵיט?
נייהט מיר אויף אַן אַנצוג נאָך דער לעצטער מאָדע!	תַּפּוֹר לִי חֲלִיפָה לְפִי הָאָפֶנָה הָאֲחֵרוֹנָה!
נעהמט אַרױנטער מײַן מאָס!	כִּנֵּן אֶת מִדְּתִי!

איהר זאלט אכטונג געבען, אז
די ארבעל זאלען ניט זיין
לאנג.

איהר קענט זיך אויף מיר פאר-
לאזען.

איך גארנאנטיר, אז עס וועט
קליידען גוט.

קומט איבערמארגען און איך
וועל אויף אייך אַנמעסטען
דעם אנצוג!

טוט אויס אייערע קליידער!
טוט אן די נייע קליידער!

קען מען זיך דא אויסטאן און
אנטאן?

דער ראק איז אויף מיר ענג.
איך פיהל, אז עס דריקט מיר
אינטערן פאכיינ.

תשגיח, כי השדוולים לא
יהיו ארפים.

אתה יכל לסמך עלי.

אני אחראי על ההלימה
היפה.

בוא מחרתים ואנסה עליך
את ההליפה!

פשט את בגדיך!
לבש את הבגדים
החדשים!

האפשר פאן להתפשט
ולהתלבש?
המעיל צר עלי.

אני מרגיש מועקה תחת
בית-שחי.

די קעשענעס זיינען צו קורץ.	הפּיסים קצרים יותר מדי.
די הויזען זיינען צו ברייט.	המבנים רחבים יותר מדי.
פארשפילעט (פארקנעפעלט)	רכס את החזיה!
דעם וועסט!	התר את החזיה!
שפילעט אפ דעם וועסט!	הפּתורים אינם במקומם.
די קנעפ זיינען ניט אויפ'ן פלאץ.	צריך לתקן את הלולאות.
מע דארף פארייכטען די קנאפ-לעכלאך.	פאן אין הולם יפה.
דא ליגט ניט גוט.	אני אוהב דשים חדים.
איך האב האלט שפיציגע לאצען	ושולים עגלים.
און קיילעכדיגע פאלעס.	הכל יעלה יפה.
עס וועט שוין אלץ ארויסגעהן גוט.	תתחדש!
טראג געזונטערהייט!	תבליה ותחדש!
צורייס געזונטערהייט!	החובש אתה בתפוזות?
טראגט איהר שלייקעס (הויזענ- טרעגער)?	

איד טראג א פאס (גארטעל).
אט איז א ריס אין דיין אויבער-
ראס.

ניב מיר נאָדעל און פאָדים!
איד דארף פארנייען דעם ריס
איד האָב ניט דאָלט א פאר-
לאטעמען בנר.

וואו איז די שפולקע פאָדים?
פארשטעפט בעסער מיט
דער נייע מאשין.
איבעראכטאָג אין דער צייט
וועט זיין מיין ברודער'ס
חתונה.

מע דארף אויספרעכען מיי
אנצוג.

איד דארף קויפען א נייע אויבער-
העמד מיט מאנזשעטען.

אזי חוגר חגורה.
הנה קרע באדרת שלך.

תן לי חוט ומחט!
עלי לאחות את הקרע.
אינני אוהב בגד מזלזל.

איה הצנפה?
מוטב שתתפר במכונת-
התפירה.
כעת שבוץ תהיה חתנת
אחי.

צריך לנהק את חליפתתי.

עלי לקנות חלוק חדש
עם ידוטים.

א הארטען קראנען און א
קראוואט.

א פאָר וואָלענע שקארפעטקעס.
האַנדשוה (הענטשקעס), נאָך
טיבלאך און א שטעקעל.

לייווענטענע העמדער און אונ-
טער-הויזען.

מיין היטעל איז אָפגעבלאקירט
און אויסגעריבען.

טוט אָן א הוט!

טוט אויס די הוט!

וואקען מען לייזען א זידענעם
צילענדער?

דו וועסט עס קריגען אויף
ערבות (גאראנטיע).

איד דארף אַנטאָן ברילען.

און קויפען א גאלדענע קייטעל.
דו פועט זיך עטאָרק.

צואַרזן קָשָה וַענִיבָה.

זוג גרבים שֶׁל צֶמֶר.

כַּפְתִּים, מְטָפְחוֹת וּמָקַל.

כַּתָּנוֹת וְתַחְתּוֹנִים שֶׁל בֶּד.

בּוֹכֵעֵי הָהָה וּמְמַעֵד.

חֶבֶשׁ מְגַבֵּעַת!

הֶסֶר אֶת הַמְּגַבֵּעַת!

הֵיכָן יֵשׁ לִשְׂאֵל מְגַבֵּעַ
שֶׁל מָשִׁי?

מִשְׁיֹג בַּעֲרָבָה.

עֲלֵי לַחֶבֶשׁ מְשֻׁקָּפִים.

וְלִקְנוֹת שְׂרָשֶׁרֶת שֶׁל זָהָב.

אַתָּה מִתְקַשֵּׁט הַרְבֵּה.

אָמַה טַרָן.

אִיָּה מָקוֹם הַסִּנְדָּלָר?

שְׁלָךְ אֶת הַנְּעָלִיךְ!

נָעַל אֶת הַנְּעָלִים הַחֲדָשׁוֹת!

הָעֶקֶב אֵינְנוּ יִשָּׁר.

הַגְּלִידָה בָּקָה.

הָעוֹר אֵינְנוּ חֲזָק.

הַחֲרָטוֹם אֵינְנוּ רָחֵב לְמַדִּי.

הַדָּק אֶת הַשְּׂרוּכִים!

אַל תִּשְׁכַּח לְצַחֲצַח אֶת

הַנְּעָלִים!

הַאֲפֶשֶׁר לְהַשִּׁיג אֶצְלָךְ גַּם

סִנְדָּלִים וְעִרְדָּלִים?

הַאוֹהֵב אֶתְּהָ מִנְּפִים?

אַל תִּלְכָּלְךָ וְאַל תִּקְמָט

אֶת בְּגָדֶיךָ!

קָנָה סַרְבָּלִים לְזֶמֶן

הָעֹבְדָה!

דו ביסט א פראנט.

וואו וואוינט דער שוסטער?

צײַהט אַרונטער אייערע שיד!

מיט אַן די נייע שיד!

דער אַפּזאַץ איז ניט גלייך.

די פּאַדעשווע (זויל) איז דין.

די לעדער איז ניט שטאַרק.

דער שפיץ איז ניט גענוג ברייט.

פאַרשטייפט די שנירלאך!

פאַרגעסט ניט אַפּפּוצען די שיד!

קען מען ביי אייך קריגען אויך

שמעק-שיד און קאלאַשען?

האַט איהר האַלט שטיוועל?

פאַרשמוצט ניט און צוקנייטשט

ניט אייערע קליידער!

קויפט אויבער-הויזען צו דער

אַרבייט!

איה המבקרשת?

במה בתמים בפרוה שלד!

צריך לנקות את עור-

השער.

איה באן מספרה?

עלי להסתפר ולהתגלח.

לאה, מתי תקני שמלה

מקשטת בסלסלה?

יש לי צרף בשמלנית

פשוטה.

בלי טבל ובלי קפלים.

במו בן עלי לקנות

פומקם וסנור.

ביריות, ידנית וענק.

וואו איז די בערשטעל?

וויפעל פלעקען זיינען עס דא

אויף דיין פוטער!

מע דארף רייניגען די פעלץ.

וואו איז דא א שערעריי (פראזיר-

פלאץ)?

איד דארף זיך אפשערען און

ראזירען.

לאה, ווען וועסטו קויפען א קלייד

באפוצט מיט שפיצען?

איד דארף האבען א פשוט'ע

שפארניצע (א קליידעל).

אהן א שלעפע און אהן באלבען.

אויך דארף איד קויפען זאקען

און א פארטוד.

פאדעשקעס (שטרומפבענדער)

א מופטע (מוף) און א האלד-

יטל.

א שלייער, א קארסעט און

א האנט-בייטעל.

אכער, ווי געפעהלט דיר די

בלווע וואס איך האב זיך

אויפגענייהט?

די בלווע געפעהלט מיר.

ווער האט אויסגעהעפט די

העפטונג?

איך מיט מיינע אייגענע הענט.

האסטו א שטיקעל סאמעט?

איך דארף לייגען א לאטע.

גיב מיר די האר-שפילקע!

איך דארף מאכען מיין פריזור.

גיב מיר די בענדלאך און

שפילקעס!

ווארום האסטו ניט אוירינגלאך,

בראסלעטען און רינגען?

צערט, מ'הוץ ו'חרוט.

אסתר, מה בעיניך ה'לצה

אשר תפרתי לי?

ה'לצה מ'צאה חן בעיני.

מי ר'קם את ה'רקמה?

אני בעצם יד.

ה'ש לך פסת קטיפה?

עלי להטליא טלא.

תני לי את המ'בנת!

עלי לעשות את הת'סרקת שלי.

תני לי את הק'שורים

והסבות!

מדיע אין לך עגילים,

א'צ'דות וט'בעות?

אִיךְ הָאָב פֿיינט צירונג.	אַנִי שוֹנֵאת תּכְשִׁימִים.
ווער איז די אלטע וואָס שטריקט	מִי הִיא הִזְקֵנָה הַסּוֹרֶגֶת
א זאָק?	פּוֹמָק?
זי טראָגט אַ שייטעל (פארק).	הִיא חוֹבֶשֶׁת לְרֹאשָׁהּ פֶּאָה
	נְכֵרִית.
איך דארף קויפֿען אַ יארמול-	עֲלִי לִקְנוֹת כֹּפֶה — מִתְּנָה
קע—אַ מתנה דעם זיידען.	לְסָבִי.
וואָס זיינען דאָס פאר פֿעקלאַך?	מָה הֵן הַתְּכִילוֹת הָאֵלֶּה?
וועש צו געבען אין וועשעריי.	לְבָנִים לְמֶסֶר לְמִכְבֶּסָה.
און שמאַטעס צו פארקויפֿען	זֶס מֶר טוֹמִים לְמֶכֶר
דעם שמאַטעס-קלייבער.	לְסֶמֶר טוֹמֶר.

עסען

איך בין הונגעריג.
 לאָמיר אַריינגעהן אין אַ רעם-
 טאָראָן.
 וואָשט זיך צום עסען!

באַכילָה

אַנִי רָעֵב.
 נִסּוֹר אֶל בֵּית-אֶבֶל.
 טול יִדִּיָּהּ לְאַכִּילָה!

קעלנער, גרייט צום טיש!	מ'ציר, ערף אַת השלחן!
דערלאנגט מיר אלעפעל און	הגשנא לי כר ומזלג!
א גאפעל!	
און אמעסער צו שניידען ברויט.	וסבין לבצע את הלחם.
זייט אזוי גוט און גיס מיר	בבקשה, תן לי מפית!
א סערוועטקע (טישטיכעל)!	
וואס ווילט איהר עסען?	מה רצונך לאכל?
אט האט איהר די שפיין-	הא לך לוחםמאכלים!
קארטע!	
איך וויל עסען א גאנצען	אני רוצה לאכל ארוחה
מאלייט	שלמה.
וואס האט איהר פארפארשפייז?	מה יש לך ללגימה?
געמארינירטע הערינג.	מליח אדים.
געהאקטע לעבער.	קבר בקצץ.
געפילטע אדער געפרעגעלטע	דג ממלא או מטגן.
פיש.	
קעלבערנע פיסלאך.	כרעי עגל.
לאקס אדער אלערליי גרינסען.	אלתית או מיני ידקות.

מְלוּחִית אוּ כְּבִישִׁים.

סֶלְקִנִּית אוּ חֲמִיד.

הַחֲמִיד טָעִים.

זֶה מֵאֵכֶל מִזִּין.

סאַלאַט אָדער מאַרינאַט.

באַרשט אָדער שטשאַוו.

די שטעאַוו איז געשמאַק.

דאָס איז אַ נאַרהאַפּטער עסענ-

וואַרג.

גיט מיר נאָך אַ פאַרציע!

עסט געזונטערהייט!

וואוּ איז דאָ די פעפּער און

די זאַלץ?

די בוימאָויל און די עסיג?

נעהמט זיך חלָה און פוטער!

איך האָב האַלט קאַרן-ברויט.

איך פֿיהל גיט קיין טעם אין

פרישע און ווייכע ברויט.

איך וועל אייד געבען אַלט-

געבאַקענע ברויט.

וואָס פאַר אַ זופּ האָט איהר?

לאַקשען אָדער קארטאַפּעל.

תָּן לי עוד מְנָה אַחת!

יַעֲרֵב לָךְ!

איפּה הפּלפּלים וְהַמֶּלַח?

הַשָּׁמֶן וְהַחֲמֵץ.

קח לָךְ חֶלֶה וְחֲמָאָה!

אֲנִי אוֹהֵב לָחֶם שֶׁפֶּן.

אֵינְנִי מְרַגֵּשׁ טַעַם בְּלָחֶם

חֲדָשׁ וְרָךְ.

אֲתָן לָךְ לָחֶם יָשָׁן.

אֵיזָה מְרֻק יֵשׁ לָךְ?

אַמְרִיזוֹת אוּ תְּפוּחֵי-אֲדָמָה.

קאשע, הירוש אדער ריז.	היָסָה, הָחַן או אָרֶז.
פארפעל אדער ארבעס.	פְּתִיתִים או אָפוֹנִים.
שוועמלאך אדער טאמאטען.	פְּטִרִיּוֹת או עֲגֻבִּיּוֹת.
טריפלאך, מאנדלען אדער בעבלאך.	נְטִיפִים, שְׁקֵד־רֵיבָצֶק או שְׁעִיעִיּוֹת.
קירבעס, ריבען, מערען אדער גרויפען.	דְּלַעַת, לָפֶת, גָּזֶר או גְּרִיסִים.
לינזען אדער קרויט.	עֲדָשִׁים או כְּרוֹב.
ניט מיר קניידלאך!	תֵּן לִי כְּפֹתוֹת!
די זופ איז צו געזאלצען.	הַמָּרֶק מְלוּחַ יוֹתֵר מִדִּי.
דער געקעכץ איז אַהן טעם.	זֶה תִּבְשִׁיל תִּפֹּל.
די טעלער איז ניט ריין גענוג.	הַפִּנְכָּה אֵינְנָה נִקְיָה לְמִדִּי.
האַט איהר פרישע פלייש?	הֵיִשׁ לָהּ בָּשָׂר טָרִי?
האַט איהר האַלט געבראַטענע אדער געקאכטע פלייש?	הַאוֹהֵב אֶתָּה בָּשָׂר צָלוּי או מִבָּשָׂל?
פעטע אדער מאַגערע.	שָׁמֶן או רָוּה.
רינד-פלייש, קאלב-פלייש אדער שעפסען-פלייש.	בָּשָׂר בֶּקָר, בָּשָׂר עֵגֶל או בָּשָׂר כֶּבֶשׂ.

האַתן לך גתח תרנגלת?

ואל איד אייד געבען אשטיקעל

הון?

און או תרנגל-הדוד.

גאנז אדער אינדיק.

בשר חיה, לשון או קציצה.

ברוסט-פלייש, צונג אדער

קאטלעט.

אינגי רוצה בקציצה.

איד וויל ניט קיין קאטלעט.

ריח שום נדרף ממנה.

עס שמעקט פון דעם קנאבעל.

גם צלי אינגי אוהב.

אויך א בראטען האב איד ניט

האלט.

האפשר להזמין אמצה?

קען מען באשטעלען א ביפשטיק?

הגש לי לפתן לבשר!

דערלאנגט מיר צושפיין צו די

פלייש!

יש חרדל וחוורת.

עס איז דא זענעפט און כריין.

קשואים חמוצים, ויתים,

זוישע אונגערקעס, אליוען,

תָּרָד וצֶנוֹן.

ספינאט און רעטאך.

כֶּרֶס, בָּצָלִים יְרוֹקִים,

סעלערי, גרינע ציבעלעס,

ברובית.

בלומענקרויט (בלומענקאהל)

אני רוצה בְּחֶסֶה.

איד וויל לאטיד (לעטיס,
סאלאט).

הַחֶסֶה יָפָה לְבָרִיאוֹת.

לאטיד איז גוט צום געזונט.

תן לי עוד פת לחם!

ניט מיר נאך א שטיקעל ברויט!

מה יש לך לקנות סעודה?

וואס האט איהר פאר נאכ-

שפיין?

הנני להגיש לך לֶפֶד.

איד געה אייד דערלאנגען

קאמפאט.

הַקָּפָה איננו מתוק.

די קאפע איז ניט זיס.

תן סֶכֶר לְתוֹךְ הַבּוֹס וּבְחֶשׁ!

לייגט אריין צוקער אין גלאז

און מישט אויס!

הִישׁ לָכֶם לַחֲמִינִית, כִּיסָן או

האט איהר טארט, פאשטעט

אדער טייגנאכץ (פורינג)?

חֲבִיצָה?

יש לנו היום כְּרוּכִית.

מיר האבען היינט שטרודעל:

הַשֶּׁבַע אֵתָה?

זייט איהר זאט?

כן, אָבֵל צָמָא אָנְכִי.

יע, אבער איד בין דארשטיג.

האגיש לך גין-שרוף?

זאל איד אייד דערלאנגען

בראנפען (שנאפס)?

זין, שָׁכַר אוּ מַיִם.

אֵינִי אוֹהֵב מִשְׁקָה חֲרִיף

אוּ מַר.

אֲנִי חָפֵץ תְּמִד.

הַבִּקְבוּק פִּקּוּק.

הַיֵּשׁ לָךְ מִחֶלֶץ?

חֲלֹצְתִי אֶת הַפֶּקֶק.

מַה יֵּשׁ לְקַנֵּחַ אֶת הַשְּׂתִיָּה?

הַבְּשָׁנִים אוּ רִקִּיקִים.

אֲנַחְנוּ בְּעֶצְמֵנוּ אוֹפִים אֶת

הַמֶּאֱפָה שְׁלֵנוּ.

אֲבִלְתִּי לְשֹׁבַע וְשְׂתִיתִי

לְרוּיָה.

צָרִיד לְבָרֵךְ בְּרִכַּת הַמִּזּוֹן.

אֵל תִּשְׁבַּח לְתֵת הַעֲנָקָה

לְמִלְצָר!

וַיֵּין, בִּיר אָדֶער וואָסער.

אִיד האָב נִיט האַלט אַ שְׂטאַר-

קען אָדער ביטערען געטראַנק.

אִיד פאַרלאַנג מער.

דִי פֿלעשעל איז פאַרקאַר-

קעוועט.

האַט איהר אַ פּראָפענצִיהער?

אִיד האָב אָפּגע־אַרקעוועט.

וואָס איז דאָ צו פאַרבֿייסען?

לעקאַכלאַך אָדער קיכלאַך.

מיר אַלֿיין באַקען אונזערע

געבעקס.

אִיד האָב זיך אָנגעגעסען און

אָנגעטרונקען.

מע דאַרף בענטשען.

פאַרנעם נִיט צו געבען טרינק־

געלט דעם רעליגער!

הַגֵּשׁ מִחֲצָצֶה !

דערלאנג א צאן-פארקער (צאן

שטעכער) !

אל תַּחֲצֹץ אֶת הַשָּׁנִים

פארקע ניט די ציינער פאר

בִּפְנֵי הַבְּרִיּוֹת !

אלעמען אין די אויגען !

הַאֲפֹשֶׁר לֵאכֹל אַרוּחַת-

קען מען עסען פריהשטיק

הַבֶּקֶר ?

(אנפייסען) ?

עוד לא סָעַדְתִּי אֶת לְבִי

איד האב נאך היינט ניט

הַיּוֹם .

אנגעביסען.

הֲרוּצָה אַתָּה בְּלִחָם

ווילט איהר ברויט מיט קעז

וּגְבִינָה או סְלִתָּנִית ?

אדער סארדינקע ?

אֲנִי מְבַכֵּר עָגוֹת, בָּעֵקִים

איד וויל בעסער קוכען, קיכלאך

או אָזְנֵי-הָמֶן .

אדער המן-טאשען.

הֲאֵבֶשֶׁל לָךְ בִּיצָה שְׁלוּקָה

זאל איד אייד אפּקאכען א

או בִּיצָה מְגֻלָּגֶלֶת ?

הארטע איי אדער א ווייכע

איי ?

עֲשֵׂי לִי, גְּבֵרְתִּי, חֲבִיתָה !

בעל-הבית'טע, מאכט מיר א

פאנקוכען !

נוט, איך געה אין קיד אריין.

פארזוכט אביסעל די סמעטענע
און די שמאנט (ויסע סמע-
טענע)!

פילייכט וועט איהר עסען
ביסקוויט מיט מילך?

גיט מיר רויהע מילך!
אט האט איהר א שטיקוואסער-
מעלאן (קאוואן)!

א שטיק אנאנאס.
וועט איהר עסען קרעפלאך
אדער בלינצעס?

איך האב האלט לאטקעס
מיט זויערמילך.

פוטערמילך איז גוט צום מאנען.
ווען וועט איהר עסען מיטאג
און אווענט-ברייט?

טוב, אַנִי הוֹלֶכֶת אֶל
הַמִּטְבָּח.

מָעַם מָעַם מִן הַבֶּרֶה
וְהַשְׁמֵנֶת!

אוֹלֵי תֹאכֵל תּוֹפִינִים
בְּחֶלֶב?

תִּנֵּי לִי חֶלֶב חַי!
הֵא לָהּ פֶּלַח אֲבֹתֶיהָ?

פֶּלַח קֶשֶׁט.
הֵת אֶכֶל לְבִיבוֹת אוֹ
חֲמִיטוֹת?

אַנִי אוֹהֵב סְפִגְנִיּוֹת בְּקוּם.

הַנְּסִיב יָפָה לְקֶבֶה.
מִתִּי תֹאכֵל אַרְוַחַת-
הַצְּהָרִים וְאַרְוַחַת-הָעֶרֶב?

אין לי תאבון היום.

איד האב היינט קיין אפעטיט
ניט.

לכבוד האורחים אשפת
את המחס.

לכבוד די געסט וועל איד
שטעלען דעם סאמאוואר.
איד דארף פאר זיי צוגרייטען
פיבור.

עלי להקין להם תקרבת.

וואו איז די טאץ?

איה השם?

דער סאמאוואר זיט.

המחס רותח.

ניסט זיך אן א גלאז טיי!

מוז לך כוס תה!

אט איז דער זייעריל.

הנה המסננת.

זייעט איבער די טיי פון טשייניק!

סגן את התה מן הקמקום!

נעחמט אביסעל איינגעמאכץ!

קח מעט מרקחת!

לייגט אריין לעמאן אין גלאז!

שים למון בכוס!

די טיי וועט קאלט ווערען.

התה יצמזן.

זאל איד שיקען קויפען וואורשט

האשלה לקנות נקניקים

אדער גערייכערטע פלייש?

או בשר מעשן?

ניין, איד בין א וועגעטאריאנער.

לא, אני צמחוני.

הָבֵא הֵנָּה גְּלִידָה!

בריינג אהער געפראָוענעם

(מאָראָזשענע, איידקרים!)

אַל אַתּ הַפְּרוֹת!

עסט די פרוכט!

הָאָגוֹזִים, הַלּוּזִים, הַבְּמָנִים,

די ניס, די וועלישע ניס, די

הַפּוֹלִים וְהַשְּׁקָדִים.

פיסטאשקעס, די באָב און

די מאַנדלען.

אִין לִי מִפֶּצֶחַ לְפֶצֶחַ אֶת

איך האָב ניט קיין נוס-קנאַקער

הָאָגוֹזִים.

מיט וואָס צו קנאַקען די ניס.

צָרִיד לְהֵאכִיל וּלְהַשְׁקוֹת

מע דאַרף געבען די קליינוואַרג

אֶת הַבְּמָנִים.

עסען אַן טרינקען.

אָכְלוּ, יִלְדִים, חֲלָה בְּדָבָר!

עסט, קינדער, חלה מיט האָניג!

בַּחֲשׂוֹ אֶת הַתָּה בַּסֶּפֶל!

מישט אויס די טיי אין קובאַק

(טאַסע)!

שְׁתּוּ מִן הַקְּעָרִית!

טרינקט פֿון ספּאַדעק (שאַל)!

רֵאֵה, הֵם מְלַקְקִים אֶת

זעה, זיי לעקען די קאַנפּעקטען!

הַסִּפְרִיּוֹת!

אַכְבַּד אוֹתָהּ בְּמַטְעָמִים

איך וועל דיר מכבד זיין מיט

שֶׁל שַׁבָּת.

שַׁבָּת'דיגע געריכטען.

האסטו אמאל אין דיין לעבען	הַטַּעַמָּתַּ מִיַּמִּידָּ לְפִיתָהּ
פארווכט אזא צימעס?	כָּזוּ ?
דער טשאלענט האט זיך היינט	הַחֲמִין עָלוּ יָפָה הַיּוֹם.
איינגעגעבען.	
דער קונעל קאפעט מיט שמאלץ	הַפִּשְׁטִידָּה מִטַּפְּמַת שָׁמֶן.
דו האכט מיר אפגעשניטען	חֲתַכְתָּ לִּי חֲתִיכָּה גְדוֹלָה
א צו גרויסען שטיק.	יֹתֵר מִדִּי.
מיר איז שווער צו פארדייען	קָשָׁה לִּי לְעֹכֵל מֵאֲכָלִים
הארטע עסענווארג.	קָשִׁים.
דו דארפסט גוט צוקייען.	עָלֶיךָ לְלַעֵם יָפָה.
דו דארפסט עסען געזונטע	עָלֶיךָ לְאָכֵל מְזוֹן מְבָרִיא.
שפיין.	
צום ביישפיל, עפעל און אפ-	לְמִשָּׁל, תַּפּוּחַ יָם
ריקאזען.	וְאַפְרִסְקִים.
אראנזשען (אפעלסינען), בא-	תַּפּוּחַ יֶזְזֶה בִּ, מוֹזִים
נאנען און באקסער.	וְחֲרוּבִים.
בארען, פלוימען און קארשען.	אֲנָסִים, שְׂוִיפִים וְדָבָדְבָנִים.

פייגען, טייטלען און מילגרוימען
(גראנאטען).

אויך די יאנדעס זיינען גוט
צום עסען.

שווארצע יאנדעס (היידעל-
בערע), וויינטרויבען און
ראזינקעס.

אנדעסען (שטאכעלבערע) און
וויינפערלאך (יאהאננים-
בערע).

ברוסניצעס (פרייסעלבערע),
פאזעמקעס (ערדבערע) און
מאלינעס (הימבערע).

עס מיט שטאט (העפליכקייט)!
שמוץ זיך ניט איין!
שלינג ניט ארונטער די ביינד-
לאך פון פיש!
זיי ניט קיין פרעסער

האננים, תמרים ורמונים.

גם הגרגרים טובים
למאכל.

אכמניות, ענבים וצמוקים.

ענבים-סנה וענבים-שויעל.

דמדמניות, תות כנעני
וסנה מערבי.

אבל בנמוס!

אל תתלכלך!

אל תבלע עצמות של

דגים!

אל תהיה זולל!

